T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

PORTFOLYO UYGULAMALARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DUYGU SÜNBÜL

VAN-2011

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

PORTFOLYO UYGULAMALARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
DUYGU SÜNBÜL

Danışman
Yrd.Doç.Dr. Murat KAYRİ

VAN-2011

KABUL VE ONAY

Duygu SÜNBÜL tarafından hazırlanan "Portfolyolara ilişkin öğretmen, öğrenci ve veli göüşlerinin incelenmesi" başlıklı bu çalışma ...19.01.2011..... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Murat KAYRI

Üye : Yrd. Doç. Dr. Hayati GAYUŞ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Gürol ZİRHLİOĞLU

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

ÖNSÖZ

Eğitim alanında yapılan yeniliklerle birlikte eğitim programlarına bireysel farklılıkları ön plana çıkaran, aktif öğrenmeyi esas alarak öğrencinin öğrenme süreci boyunca bilgileri kendince yapılandırmasını öngören yapısalcı anlayış hâkim olmaktadır.

Yapısalcı anlayışla birlikte öğrencinin öğrenmeleri sadece ürün odaklı olmaktan çıkarılarak sürecin de önemi vurgulanmaya çalışılmıştır. Bu anlamda hem süreç hem ürün odaklı değerlendirme yöntemleri geliştirilmiştir. Bu yöntemlerden biri de portfolyodur. Bu çalışma ile portfolyo uygulamaları sırasında öğretmen, öğrenci ve velilerin karşılaştıkları zorluklara, süreç hakkındaki düşüncelerine ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Tez çalışmam süresince beni yönlendiren, değerli fikir ve deneyimlerini benimle paylaşan tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Murat KAYRİ'ye,

Çalışmamın uygulama aşamasında bana her türlü desteği gösteren değerli arkadaşlarım Özgecan UZ, Demet ÇABUKER, Azer CAYDAŞ, Turan KESKİN, Ozan BALCI ve Sibel ATLI'ya,

Çevirilerden anket uygulamalarına tüm çalışma boyunca beni asla yalnız bırakmayan, maddi ve manevi desteğiyle hep yanımda olan nişanlım Koray CEBERUT'a,

Benimle birlikte günlerce sabahlayarak çalışmam sırasında yanımdan hiç ayrılmayan, bilgi beceri ve tecrübelerinden faydalandığım annem Güler SÜNBÜL'e, varlığı ve desteği ile içimdeki çalışma gücünü hep hatırlatan babam İsmail SÜNBÜL'e, manevi desteklerini benden esirgemeyen kardeşlerim Derya SÜNBÜL ve Mehmet Bahadır SÜNBÜL'e sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

DUYGU SÜNBÜL

ÖZET

SÜNBÜL, Duygu

Portfolyo Uygulamalarına İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşmelerinin İncelenmesi

Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Van, 2011

Bu çalışmanın temel amacı, portfolyo uygulamalarına ilişkin ilköğretim birinci kademe öğretmenleri, beşinci sınıf öğrencileri ve bu öğrencilerin velilerinin görüşlerinin incelenmesidir. Bu anlamda katılımcıların portfolyo sürecinde karşılaştıkları zorluklar, süreç kapsamında üzerlerine düşen rolleri yerine getirme durumları betimlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma, 2009-2010 öğretim yılında Van İli Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim okullarında uygulanmıştır. Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenen bölgeler kapsamında okullar rassal olarak seçilmiş, seçilen okullarda 415 öğretmen ve 464 öğrenciye ulaşılmıştır. Uzman görüşüne başvurularak sosyo-ekonomik durumu yüksek, orta ve düşük şeklinde üçe ayrılan ilköğretim okullarından yine rassal olarak üç okul seçilmiş ve bu okullardaki velilere ulaşılmıştır.

Araştırmanın amacına uygun olarak öğretmen ve öğrencilerin portfolyo hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla uzman görüşlerine başvurularak anket formları hazırlanmıştır. Velilerin portfolyo hakkındaki görüşlerini belirlemek amacı ile de yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Çalışmanın verileri nitel ve nicel araştırma teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularının program geliştirme, değerlendirme ve sınama durumlarına ilişkin çalışmalara katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Genel olarak öğretmen, öğrenci ve velilerin portfolyo uygulamasını gerekli gördüğü tespit edilmiştir. Ancak araştırmanın her üç paydaşı da çeşitli zorluklarla karşılaştıklarını ifade etmiştir. Öğretmenlerin en çok portfolyoların değerlendirilmesi aşamasında zorlandıkları anlaşılmıştır. Sosyo-ekonomik durumu farklı olan velilerin portfolyo hakkındaki görüşlerinde farklılıklara rastlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Portfolyo değerlendirme, öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri.

ABSTRACT

SÜNBÜL, Duygu

Investigation of the Thoughts of Teachers, Students and Parents about Portfolio Applications

Master Thesis, Yüzüncü Yıl Üniversty, Social Sciences Institute
Van, 2011

The aim of this study is to observe the thoughts of primary education first level teachers, fifth class students and their parents about the portfolio applications. In this sense, the difficulties that samples encountered during portfolio process and the conditions of implementing roles within process are tried to describe.

The study is applied to primary schools which are dependent to Van National Education Office of Directors in 2009-2010 education years. The schools were chosen randomly through the defined region, 415 teachers and 464 students are reached in chosen schools. Also, three schools were chosen randomly among the primary schools by the means of high, middle and low socio-economic conditions in the light of experts' opinions and parents were reached in these schools.

Survey forms were prepared with the contributions of experts' opinions for the aim of defining thoughts of the teachers and the students about portfolios in accordance to aim of the study. Moreover, interview forms were composed to determine the opinions of parents about portfolios. Data of study were analyzed by the quantitative and qualitative research techniques. Findings of this study are

thought to contribute to the studies regarding program development, evaluation and testing conditions.

In general, it is ascertained that the teachers, the students and the parents consider the portfolio applications necessary. But, each of three partners express that they come up some difficulties. It is understood that the teachers mostly find the assessment of portfolios difficult. And it is detected that the parents from different socio-economic conditions have different thoughts about portfolios.

Key Words: Portfolio, assesment, teacher, student and parents' thoughts.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ..... i
ÖZET..... ii
ABSTRACT..... iv
İÇİNDEKİLER..... vi
ÇİZELGELER LİSTESİ..... viii
ŞEKİLLER LİSTESİ..... xi

BÖLÜM

1.GİRİŞ

1.1. Problem 1
1.2. Amaç 5
1.3. Önem 5
1.4. Sınırlılıklar 6
1.5. Kısaltmalar 6

2.KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Değişen Eğitim ve Ölçme Değerlendirme Anlayışı 7
2.2. Süreç ve Ürün Değerlendirme 10
2.3. Portfolyo (Öğrenci Ürün Dosyası) Nedir? 11
2.3.1. Portfolyoların Kullanım Amacı ve Eğitime Katkısı 13
2.3.2. Portfolyoların Hedeflediği Kazanımlar 15
2.3.3. Portfolyo Değerlendirme Yöntemi İle Geleneksel Değerlendirme Yaklaşımlarının Karşılaştırılması 15
2.3.4. Portfolyo Çeşitleri 17
2.3.5. Portfolyoların Oluşturulma Süreci 18
2.3.6. Portfolyoda Bulunması Gereken Bölümler 20
2.3.7. Portfolyoya Neler Konulabilir? 21
2.3.8. Portfolyoların Uygulanma Sürecinde Öğretmen-Öğrenci-Veli Üçlüsü..... 22
2.3.8.1. Öğretmenin Rolü 23
2.3.8.2. Öğrencinin Rolü 24

2.3.8.3. Velinin Rolü ……..... 25

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli ……. 28

3.2. Evren ve Örneklem ……... 29

3.3. Veri Toplama Araçları …….. 33

3.3.1. Portfolyo Öğretmen Anketi ……..... 33

3.3.2. Portfolyo Öğrenci Anketi ……... 34

3.3.3. Portfolyo Veli Görüşme Formu ……. 34

3.4. Verilerin Toplanması ……... 35

3.5. Verilerin Çözümlenmesi …….. 35

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Portfolyoların Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular.. 37

4.2. Portfolyoların Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular … 61

4.3. Portfolyoların Kullanımına İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular ….... 100

4.3.1. Velilerin Portfolyonun Gerekliliğine İlişkin Görüşleri ……..... 100

4.3.2. Portfolyo Uygulamasının Öğrenci Başarısına Etkisine İlişkin Veli Görüşleri……. 105

4.3.3. Velilerin Portfolyo Değerlendirme Sürecine Katkılarına İlişkin Görüşleri …… 110

4.3.4. Velilerin Portfolyo Uygulaması Sırasında Karşılaştıkları Güçlüklere İlişkin Görüşleri ……. 115

4.3.5. Portfolyo Uygulaması Sırasında Velilerin Çocuklarına Yardım Etme Şekillerine İlişkin Görüşleri ……. 120

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar…… 125

5.2. Öneriler……. 130

6. KAYNAKÇA …… 131

7. EKLER …….. 137

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 2.1. Portfolyo Değerlendirme Yöntemi İle Geleneksel Değerlendirme Yaklaşımlarının Karşılaştırılması……...16

Çizelge 4.1. Sınıf Mevcudu ile Portfolyoların Yapılandırılması İçin Gereken Sürenin Yeterliliği Arasındaki İlişki……..39

Çizelge 4.2. Cinsiyet ile Öğretmenlerin Portfolyo Hazırlama Sürecinde Öğrenci İstekliliği Hakkında Görüşleri Arasındaki İlişki……...42

Çizelge 4.3. Mesleki Deneyimleri ile Öğretmenlerin Portfolyo Hazırlama Sürecinde Öğrenci İstekliliği Hakkında Görüşleri Arasındaki İlişki……43

Çizelge 4.4. Sınıf Mevcutları İle Portfolyoların Uygulanması İçin Gerekli Sürenin Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri Arasındaki İlişki……45

Çizelge 4.5. Cinsiyet İle Portfolyoların İçerdiği Çalışmaları Öğrencilere Anlatabilme Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri Arasındaki İlişki……49

Çizelge 4.6. Mesleki Deneyimleri ile Öğretmenlerin Portfolyoların İçerdiği Çalışmaları Öğrencilere Anlatabilme Yeterliliği Arasındaki İlişki...50

Çizelge 4.7. Mesleki Deneyimleri ile Öğretmenlerin Portfolyonun Eğitime Katkısına Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişki…….....54

Çizelge 4.8. Sınıf Mevcudu ile Öğretmenlerin Portfolyonun Değerlendirilme Süresine Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişki……...56

Çizelge 4.9. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Portfolyonun Sorumluluk Bilinci Kazandırdığına Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişki…….63

Çizelge 4.10. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Portfolyonun Öğrenmeye Katkısına Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişki……64

Çizelge 4.11. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Portfolyo Hazırlamaya Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişki……..66

Çizelge 4.12. Öğrencilerin Portfolyo Hazırlama Sürecine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları…...67

Çizelge 4.13. Anne Öğrenim Düzeyi ile Portfolyo Hakkındaki Bilgi Düzeyleri Arasındaki İlişki……..69

Çizelge 4.14. Ailelerin Portfolyolar Hakkındaki Bilgi Düzeylerine İlişkin

Öğrenci Görüşlerinin Anne Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları……70

Çizelge 4.15. Baba Öğrenim Durumu ile Portfolyo Hakkındaki Bilgi Düzeyleri Arasındaki İlişki……..71

Çizelge 4.16. Ailelerin Portfolyolar Hakkındaki Bilgi Düzeylerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Baba Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları……...72

Çizelge 4.17. Anne Öğrenim Düzeyi ile Portfolyoya Verdikleri Değer Arasındaki İlişki……73

Çizelge 4.18. Ailelerin Portfolyolara Verdiklere Değere İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Anne Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları…….74

Çizelge 4.19. Baba Öğrenim Düzeyi ile Portfolyoya Verdikleri Değer Arasındaki İlişki……75

Çizelge 4.20. Ailelerin Portfolyolara Verdiklere Değere İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Baba Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları…….76

Çizelge 4.21. Anne Öğrenim Düzeyi ile Portfolyo Görevlerini Yapma Durumları Arasındaki İlişki…….77

Çizelge 4.22. Baba Öğrenim Düzeyi ile Portfolyo Görevlerini Yapma Durumları Arasındaki İlişki…….78

Çizelge 4.23. Gelir Düzeyi ile Malzeme Temini Arasındaki İlişki……...80

Çizelge 4.24. Öğrencilerin Portfolyo İçin Gerekli Malzemeleri Temin Edebilme Durumlarının Gelir Düzeyleri Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları……81

Çizelge 4.25. Anne Öğrenim Düzeyi ile Portfolyo Çalışmalarını Takip Etme Durumları Arasındaki İlişki……86

Çizelge 4.26. Baba Öğrenim Düzeyi ile Portfolyo Çalışmalarını Takip Etme Durumları Arasındaki İlişki……87

Çizelge 4.27. Cinsiyet ile Portfolyo Çalışmalarının Niteliği Arasındaki İlişki….89

Çizelge 4.28. Anne Öğrenim Düzeyi ile Proje ve Performans Görevlerini Anlayabilme Durumları Arasındaki İlişki……..91

Çizelge 4.29. Baba Öğrenim Düzeyi ile Proje ve Performans Görevlerini Anlayabilme Durumları Arasındaki İlişki……..93

Çizelge 4.30. Öğrencilerin Proje ve Performans Görevlerini Anlayabilme Durumlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları…….94

Çizelge 4.31. Anne Öğrenim Düzeyi ile Araştırma Görevlerini Yapma Durumları Arasındaki İlişki…….96

Çizelge 4.32. Öğrencilerin Proje ve Performans Görevleri İçin Gerekli Olan İnternet Araştırmalarını Yapma Durumlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları……97

Çizelge 4.33. Baba Öğrenim Düzeyi ile Araştırma Görevlerini Yapma Durumları Arasındaki İlişki……..98

Çizelge 4.34. Öğrencilerin Proje ve Performans Görevleri İçin Gerekli Olan İnternet Araştırmalarını Yapma Durumlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları……99

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1 Neden Portfolyo? ……...13
Şekil 2.2 Portfolyo Sürecinde Paydaşlar Arasındaki İlişki ..…….22
Şekil 3.1. Katılımcı Velilerin Okulların Sosyo-ekonomik Durumlarına Göre Dağılımı ……29
Şekil 3.2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerinin Dağılımları ……...30
Şekil 3.3. Öğretmenlerin Mesleki Deneyimlerine Göre Dağılımları ……31
Şekil 3.4. Öğrencilerin Cinsiyetlerinin Dağılımları ……..31
Şekil 3.5. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Öğrenim Durumları Dağılımları….32
Şekil 3.6. Öğrencilerin Gelir Dağılımları …….33
Şekil 4.1.1. Öğretmenlerin Portfolyoların Hazırlanma Süresine İlişkin Görüşleri…….38
Şekil 4.1.2. Öğretmenlerin Portfolyolar İçin Gerekli Malzemelerin Teminine İlişkin Görüşleri……..40
Şekil 4.1.3. Öğretmenlerin Portfolyo Hazırlama Sürecinde Öğrencilerin İstekliliğine İlişkin Görüşleri……..41
Şekil 4.1.4. Öğretmenlerin Portfolyoların Uygulama Süresine İlişkin Görüşleri..44
Şekil 4.1.5. Öğretmenlerin Portfolyoların Saklanması İçin Okulların Mevcut Donanımına İlişkin Görüşleri…….46
Şekil 4.1.6. Öğretmenlerin Portfolyo Sürecinde Gerekli Maddi Olanak ve Donanımların Eksikliğinin Sürece Etkilerine İlişkin Görüşleri……47
Şekil 4.1.7. Öğretmenlerin Portfolyoya Seçilecek Çalışmaları Öğrencilere Anlatabilmelerine İlişkin Görüşleri……48
Şekil 4.1.8. Uygulama Boyunca Öğrencilerin Çalışmalarını Kaybetmelerinin Sürece Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri……...51
Şekil 4.1.9. Öğrencilerin Portfolyolarına Gererken Önemi Vermeyişinden Kaynaklanan Düzensizliğin Sürece Etkilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri…….52
Şekil 4.1.10. Öğretmenlerin Portfolyoların Eğitime Katkısına İlişkin Görüşleri..53
Şekil 4.1.11. Öğretmenlerin Portfolyo Dosyalarının Değerlendirilmesi İçin Gereken Süreye İlişkin Görüşleri…….55

Şekil 4.1.12. Öğretmenlerin Portfolyoların Değerlendirme Sonuçlarına Ait Veli Düşüncelerine İlişkin Görüşleri……57
Şekil 4.1.13. Öğretmenlerin Portfolyo Süreciyle İlgili Okul Yönetiminin Sürece Yaklaşımına İlişkin Görüşleri……..58
Şekil 4.1.14. Öğretmenlerin Portfolyo Çalışmaları İçin Ölçme Aracı Geliştirebilme Düzeylerine İlişkin Görüşleri……...59
Şekil 4.1.15. Öğretmenlerin Portfolyo Çalışmalarını Tek Tek Değerlendirmelerine İlişkin Görüşleri……60
Şekil 4.1.16. Öğretmenlerin Her Çalışma ve Her Öğrenci İçin Çoğaltılmasına İlişkin Görüşleri……61
Şekil 4.2.1. Öğrencilerin Portfolyoların Sorumluluk Bilinci Kazandırdığına İlişkin Görüşleri……62
Şekil 4.2.2. Öğrencilerin Portfolyoların Kalıcı Öğrenmeye Katkısına İlişkin Görüşleri……64
Şekil 4.2.3. Öğrencilerin Portfolyo Oluşturmaktan Hoşlandıklarına İlişkin Görüşleri……65
Şekil 4.2.4. Öğrencilerin Portfolyo Hazırlama Sürecine İlişkin Görüşleri……66
Şekil 4.2.5. Öğrencilerin Portfolyo İçin Harcadıkları Zamana İlişkin Görüşleri...68
Şekil 4.2.6. Öğrencilerin Ailelerinin Portfolyo Hakkındaki Bilgilerine İlişkin Görüşleri……68
Şekil 4.2.7. Öğrencilerin Portfolyo Çalışmalarına Karşı Ailelerinin İlgisine İlişkin Görüşleri……72
Şekil 4.2.8. Öğrencilerin Portfolyo Görevlerinin Kim Tarafından Yapıldığına İlişkin Görüşleri……76
Şekil 4.2.9. Öğrencilerin Portfolyo İçin Gerekli Malzemeleri Temin Etmede Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri……79
Şekil 4.2.10. Öğrencilerin Portfolyo Ürünlerini Öz Değerlendirmelerine İlişkin Görüşleri……...81
Şekil 4.2.11. Öğrencilerin Öğretmenler Tarafından Portfolyolar Hakkında Bilgilendirilmelerine İlişkin Görüşleri……82
Şekil 4.2.12. Portfolyoların Sınıfta Saklanma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı……83

Şekil 4.2.13. Öğrencilerin Portfolyoyu Taşımaya İlişkin Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı……84
Şekil 4.2.14. Ailelerinin Portfolyo Çalışmalarını Takip Etmelerine İlişkin Öğrencilerin Görüşleri……85
Şekil 4.2.15. Öğrencilerin Portfolyo Çalışmalarının Niteliğine İlişkin Görüşleri.88
Şekil 4.2.16. Öğrencilerin Portfolyo Çalışmalarını Yapma Zamanına İlişkin Görüşleri……..90
Şekil 4.2.17. Öğrencilerin Performans ve Proje Görevlerinin Anlaşılabilirliğine İlişkin Görüşleri……...91
Şekil 4.2.18. Öğrencilerin Portfolyo Çalışmaları İçin Gerekli İnternet Araştırmalarını Kimin Yaptığına İlişkin Görüşleri…….95
Şekil 4.2.19. Öğrencilerin Portfolyo Çalışmaları İçin Yaptıkları Araştırmalarda Kullandıkları Kaynaklara İlişkin Görüşleri……100
Şekil 4.3.1. Portfolyoların Gerekliliğine İlişkin Veli Görüşleri……...101
Şekil 4.3.2. Portfolyoların Çocuklarının Ders Başarısına Etkisine İlişkin Veli Görüşleri……106
Şekil 4.3.3. Portfolyoların Değerlendirme Sürecine Katkılarına İlişkin Veli Görüşleri……111
Şekil 4.3.4. Velilerin Portfolyo Uygulaması Sırasında Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri……116
Şekil 4.3.5. Portfolyo Uygulaması Sırasında Velilerin Çocuklarına Yardım Etme Şekillerine İlişkin Görüşleri……121

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem

Değişen dünyayı yakalamak isteyen toplumlar bunun çaresini eğitimde aramaktadırlar. Eğitim sistemleri ile ihtiyaç duydukları bireylere ulaşmayı hedeflemektedirler. Bu da toplumları; kullandıkları eğitim sistemlerini çağın gerektirdiği teknolojilerle süsleyerek, toplumsal beklentilerine yönelik bireyler yetiştirebilecek şekle sokma çabasına yöneltmiştir.

Eğitim sistemi içinde ilköğretim kurumları, öğrencilerin hem toplumsal rollerini benimsemeleri hem de daha sonraki eğitim ortamlarına hazırlanmaları açısından temel basamak durumundadır. Her düzeydeki eğitim kurumlarında olduğu gibi ilköğretim kurumlarında da eğitim uygulamalarının niteliğini en çok etkileyen değişkenlerin başında, eğitim programları gelmektedir (Yılmaz, 2006. Aktaran: Orbeyi ve Güven, 2008).

Son yıllarda çok büyük gelişmeler gösteren program geliştirme çalışmaları sonucunda, öğretim yöntemlerinin öğretmen merkezliden öğrenci merkezliye doğru yönelişiyle, geleneksel ölçme-değerlendirme teknikleri ile yeni anlayışın benimsediği öğretim ve ölçme değerlendirme teknikleri ters düşmüştür. Bunun

sonucu olarak da eğitimciler öğrencinin gelişimini değerlendirmek için alternatif yollar aramaya başlamıştır (Bekiroğlu, 2004).

Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, okul programında yer alan davranışların öğrenilememesi ya da eksik öğrenilmesine neden olan, dolayısıyla öğrenci başarısının artmasına engel olan sistemdeki olumsuzlukları saptamada kullanılan bir araç ve bu olumsuzluklara dayanarak karar almaya yardımcı olan bir alan olarak görülmelidir. Bu nedenle, öğrencilerin okul hedeflerinde yer alan davranışları ne derece kazandıklarını ortaya koyan ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin yanında, öğrencilerin kazandıkları bu davranışları ne derece kullandıklarını gösterecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerine de gereksinim vardır (Aslanoğlu ve Kutlu, 2003).

1980 sonları ve 1990 başlarında öğrencilerin okuldaki başarılarını ve performanslarını değerlendirme konusu, değerlendirme reformu içinde genel bir düşünce olarak ortaya çıkmıştır (Korkmaz ve Kaptan, 2002). Bu yeni değerlendirme anlayışı; güvenilir, performans temelli, işbirliğine dayalı, etkin ve gerçek yaşama ilişkin öğrenmeleri yansıtan, gerçekçi ve uygulanabilir özelliklere sahiptir (Spady ve Marshall, 1991).

Reform içinde değişim gösteren ve yeniden düşünülen değerlendirme teknikleri, MEB tarafından "Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri" olarak isimlendirilmiştir. Bu teknikler tek bir doğru cevabı olan çoktan seçmeli testlerin de içinde bulunduğu geleneksel değerlendirmelerin dışında kalan tüm değerlendirme türlerini kapsar. Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri; sadece ürünü değil, öğrenme sürecini de değerlendirdiği için, öğrencilerin öğrenme konusunda sorumluluk sahibi olmasını, öğrendikleriyle gurur duymasını ve öz güven kazanmasını, zihinsel kapasitelerinin artmasını sağlar (M.E.B., 2005).

Öğrencinin sahip olduğu tüm bilişsel, duyuşsal ve devinişsel beceriler onun kapasitesi olarak tanımlanabilir. Öğrencinin sahip olduğu kapasite gözle görülemediği için, öğretmen öğrencinin yaptığı veya ondan yerine getirmesini istediği bir takım görevlerden veya davranışlardan, diğer bir deyişle öğrenciden

gelen işaretlerden onun kapasitesini anlamaya çalışır. Bu işaretlere performans denir. Öğrencinin gösterdiği performansa göre onun kapasitesi hakkında bir karara varılır. Öğrencinin ölçülmek istenilen kapasitesi hakkında doğru ve güvenilir bir karar verebilmek için farklı görevler içeren, farklı türde ve sürekli ölçümler yapılmalıdır. Bir süre sonunda, bir seferlik yapılan ölçümler öğrencinin kapasitesi hakkında yeterli bilgi veremez. Öğrencinin gerçek kapasitesini öğretim boyunca yapılan sürekli ölçümler yansıtabilir (Bekiroğlu, 2005). Bu düşünceden hareketle artık öğrencilerdeki bilgi düzeyini ölçmeyi amaçlayan standart testlerin yanında, öğrencilerin bilgiye ulaştığını ve gerçekçi koşullarda uygulamaya çalıştığını gösteren performans testleri de kullanılmaya başlanmıştır (Korkmaz ve Kaptan, 2005).

Öğrencinin, öğrenme süreci boyunca bireysel ve grup olarak göstermiş olduğu performansını değerlendirmek amacıyla geliştirilen "Bireysel Gelişim Dosyası" (Portfolio Assessment, Portfolyo Değerlendirme) uygulamaları, son yıllarda eğitim alanında yaygın olarak kullanılmaktadır (Korkmaz ve Kaptan, 2000).

Portfolyolar eğitim ortamlarında; öğretici materyaller ve değerlendirme araçları olarak kullanılır. Portfolyo değerlendirme, öğrencilerin çalışmalarından örnekler toplamayı ve yansıtmayı içerir, böylece hem programa yol gösterici rol oynar hem de gerçekçi değerlendirmeler için elverişli olanaklar sunar. Eğer dikkatlice organize edilirse, değerlendirme ve yol gösterme açısından bir kesişim oluşturur. Portfolyolar ne sadece yol gösterici ne de sadece değerlendirme işlevi görür. Bazı öğretmenler, portfolyoların aynı zamanda hem öğretici hem de değerlendirme aracı olduğunu kabullenmekte güçlük çekerler. Test alışkanlığı ülkemizde çok kökleşmiştir. Not verme işlemi eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir. Fakat gerçekte iyi öğretmenler, öğrencilerinin başarılarını, ilerleyişlerini her zaman değerlendirirler. Performans değerlendirmesini kullanmak, öğrencinin öğrendiklerine büyüteç tutmak gibidir. Böylece öğrenme, öğrenene zarar vermeden gerçekleştirilebilmektedir (Korkmaz ve Kaptan, 2005).

Portfolyo değerlendirme yönteminin uygulandığı okullardaki öğrencilerde, sorumluluk bilinci, toplum karşısında konuşma, öz değerlendirme, başarma isteği ve yaratıcılık gibi becerilerin geliştiği düşünülmektedir. Bu yöntem onların sorgulayıcı, araştırmacı, yansıtıcı, üretken ve kendine güvenen bireyler olarak yetişmesine yardımcı olabilmektedir. Öğrencilerin gelecekteki öğretmenlerine, öğrenciler hakkında ayrıntılı bilgi sunup, öğretmenler arasında öğretim materyalleri ve tekniklerinin paylaşımına katkıda bulunarak öğretmeni standart testlerin sınırlamalarından kurtarıp, öğrenciler üzerinde daha rahat odaklanabilmesini ve öğrencilerle sürekli ve yakın ilişkiler kurabilmesini sağlayabilmektedir. Bunlarla birlikte veli ile olan iletişimi arttırıp, öğrenci çalışmalarına veli katılımını ve geri bildirimini sağlaması açısından da bu yöntemin okullarda uygulanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Portfolyonun alışılmış yöntemlerden farklı olarak öğretmen, öğrenci ve veli üçlüsü arasında aktif bir süreç olduğu bilinmektedir. Sürecin sağlıklı işleyebilmesi için bu üçlünün rollerin ne kadarını üstlendikleri önemlidir. Portfolyonun uygulandığı okullarda istenilen verimin elde edilmesi, öğretmenlerin bu konuda yeterli donanıma sahip olmaları ile sağlanabilir. Ayrıca bu uygulamanın etkin bir şekilde kullanıldığı sınıflardaki öğrencilerin, uygulamaya yönelik motivasyon ve ilgilerinin, sürecin sağlıklı bir şekilde işlemesinde önemli olduğu düşünülmektedir. Velilerin portfolyo konusunda çocuklarını nasıl yönlendirdiği, performans görevi sırasında çocuklarına yaptıkları yardımların şekli, bilinçli bir değerlendirme yapıp yapamadıkları da uygulamanın sistematiğini ve amacına ulaşmasını etkilemektedir.

Türkiye'de 2005-2006 yılında uygulamaya konan portfolyo değerlendirme sürecinde bahsedildiği gibi öğretmen, öğrenci ve veliler sürecin üç ayağını oluşturmaktadır. Süreçte aktif rol oynaması gereken bu üç öğenin sürece ilişkin görüş ve önerileri, ilerleyen zamanlarda portfolyo uygulamasının daha verimli şekilde kullanılmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu savdan hareketle "Öğretmen, öğrenci ve velilerin portfolyo hakkındaki görüşleri nelerdir?" sorusu akla gelmektedir. Çıkış noktası kabul edilen bu soru doğrultusunda bahsi geçen üç

öğenin portfolyolar hakkındaki bilgi düzeylerini, bakış açılarını, süreçte karşılaştıkları sorunları ortaya çıkarma araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın genel amacı; ilköğretim I. Kademe öğretmenleri, 5. sınıf öğrencileri ve velilerinin portfolyo uygulamasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir.

Araştırmada bu genel amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır;

1- Öğretmenlerin portfolyoların kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?
2- Öğrencilerin portfolyoların kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?
3- Velilerin;
    a. portfolyo uygulamasının gerekliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
    b. portfolyoların öğrencilerin ders başarısına katkısına ilişkin görüşleri nelerdir?
    c. portfolyo değerlendirme sürecine katkılarına ilişkin görüşleri nelerdir?
    d. portfolyo uygulaması sırasında karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri nelerdir?
    e. performans görevlerinin hazırlanması sırasında çocuklarına yardım şekillerine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3. Önem

Öğrencilere kazandırılan davranışların ilk ve temel basamağını okul öncesi ve özellikle ilköğretim kurumları oluşturur. Ülkeler, eğitim politikaları doğrultusunda yetiştirmek istedikleri bireylere ilk işlemi ilköğretimde uygulamaktadırlar. Bu görüş doğrultusunda ilköğretim I. Kademe programı ve öğeleri gelecek basamaklar için temel teşkil etmektedir. Bu sebeple araştırma ilköğretim I. Kademe 5. sınıf öğrenci, öğretmen ve velilerini kapsamaktadır.

Portfolyo çalışmalarının okullarda daha sağlıklı uygulanabilmesinin öğretmenlerin ve öğrencilerin bu konuda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları ile mümkün olacağı düşünülmektedir. Bu bilgi ve beceriyi elde etmelerinde söz konusu uygulamanın yapıldığı okullardaki öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin, deneyimlerinin ve önerilerinin öğrenilmesi faydalı olabilir. Ayrıca bu araştırmanın portfolyo değerlendirme yöntemini sınıfında uygulayan öğretmenlere yol gösterici olabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin performans görevlerinin çoğunu evde yaptıkları düşünüldüğünde velilerin uygulama sürecinde aktif rol oynadığı açıktır. Dolayısıyla velilerin sürece ilişkin görüşleri, yaşadıkları sorunların belirlenmesi, portfolyolara ilişkin anlam yanılgılarının tespit edilmesi sürecin planlanmasında ve uygulanmasında önem taşımaktadır. Çalışma, program geliştirme çalışmaları kapsamında hazırlanan ölçme-değerlendirme yöntemlerinden portfolyoların, velilerin gözüyle anlaşılmasının sağlanması ve sürecin eksik yönlerinin ortaya konulması açısından önemlidir. Ayrıca ülkemizde bu alanla ilgili yapılan çalışmalara katkı sunması bakımından önem taşımaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Van il merkezinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan ilköğretim I. Kademe öğretmenlerinin, bu okullarda okuyan 5. sınıf öğrencilerinin ve bu öğrencilerin velilerinin görüşleri ile sınırlıdır.

1.5. Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı.

ÖME: Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli.

EARGED: MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde Türk eğitim sisteminde yapılan yenilikler doğrultusunda değişen eğitim anlayışına ve bunun ölçme-değerlendirme yöntemlerine yansımasına değinilmiş, yeni ölçme değerlendirme yöntemlerinden biri olan portfolyoların (öğrenci ürün dosyası) kullanımı ve kullanım sürecinde öğretmen-öğrenci-veli üçlüsünün süreçteki yerleri tanımlanmıştır.

2.1. Değişen Eğitim ve Ölçme-Değerlendirme Anlayışı

Eğitimde öğrencilerin gelişimlerini takip edebilme fırsatı yakalayabilmek için öğretmenler öğrencilerinin ne öğrendiği ile ilgilenmek durumundadırlar (Korkmaz ve Kaptan, 2002). Bu durum değerlendirmeyi eğitimin vazgeçilmezi yapar. Ancak gelişen dünyada bireylerden beklenen gelişim özellikleri farklılaştıkça öğretmenlerin ihtiyaç duydukları değerlendirme yöntemlerini bulmaları kaçınılmazdır.

Değişen beklentiler doğrultusunda bireysel farklılıklar ön plana çıkmış, her bireyin kendi ihtiyaçlarına, mevcut gücüne uygun bir eğitim alma yaklaşımı kabul görmeye başlamıştır (Orhaner ve Tunç, 2001). Artık öğrencilerin gelecek yaşamdaki başarılarının okul yıllarında belirlenmesi anlayışı önemini arttırmaktadır. Öğrenci başarısı kavramı, öğrencinin derslerde öğrendiklerini

olduğu gibi kullanmalarına değil, öğrendiklerini yaşam durumlarında kullanmalarına bağlı olarak tanımlanmaktadır (Kutlu ve ark.; 2008).

Birbirine benzer kalıplaşmış beyinlerin artık ihtiyaçları karşılamadığını fark eden toplumlar, okul kavramını tüm öğeleri ile birlikte yeniden gözden geçirmekte, eğitime ve okula yeni bir anlam yüklemektedir (Vural, 2004). Okul artık kuramsal bilginin öğrenciler tarafından sadece ne kadar öğrenildiğinin değerlendirildiği bir kurum olmaktan ziyade, öğrenci başarısının yaşam durumlarıyla ilişkilendirilebildiği bir yer olarak görülmeye başlanmıştır. Bunun için okullarda, hem öğretim hem de değerlendirme sürecinin eş zamanlı olarak, yaşam durumlarıyla ilişkilendirerek ele alınması gerekmektedir (Kutlu ve ark.; 2008). Bu anlayış değişikliği ile öğrenci merkezli okul ile öğrenci merkezli eğitim kavramları gündeme gelmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED) tarafından eğitimde reform çalışmaları kapsamında, eğitimin kalitesini ve öğrenci başarısını arttırmayı hedefleyen Müfredat Laboratuar Okulları Modelinde; "Öğrenci merkezli eğitim esastır. Okuldaki tüm eğitim, öğretim ve yönetim hizmetleri bu esasa göre düzenlenir" ilkesi temel alınmıştır. Bu ilkeden hareketle "Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli" (ÖME) geliştirilmiştir (http:// www.aoa.edu.tr). ÖME'nin temel hedefi öğrenciyi merkeze alarak; birey olarak kendisinin ve sistemin ihtiyaç duyduğu değişim sürecini başlatmaktır (Vural, 2004).

Eğitimciler, öğrenci merkezli eğitimi; bir dersin ya da konunun insan beynindeki öğrenme merkezleri ile ilintisi olarak yorumlarken, bazıları; öğrencinin alternatif yöntemlerle değerlendirilmesi, bazıları da iş birliğine dayalı öğrenme esasları ile bütünleşmiş sürekli gelişim modeli olarak ifade etmektedir. Gerçekte ise öğrenci merkezli eğitim, bunların tümünü ve daha ötesini içermektedir. MEB (2007), ÖME'yi şöyle tanımlamıştır:

" ÖME; bireysel özellikleri dikkate alınarak, bilimsel düşünme becerisine sahip, öğrenmeyi öğrenmiş, üretken, bilgiye ulaşıp kullanabilen, iletişim kurma becerisine sahip, teknolojiyi etkin kullanan ve kendini gerçekleştirmiş bireyler

için, eğitim sürecinin, her aşamada öğrenci katılımını sağlayacak bir biçimde yeniden yapılandırılmasıdır." (MEB, 2007, s.5).

Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde Türkiye'de; ders kitaplarında sunulan bilgiyi ve onun aktarıcısı olan öğretmeni merkeze alan eğitim anlayışları yerini; bilgiyi türlü kaynaklardan edinen ve sürekli gelişimin bir aracı olarak gören öğrenciyi merkez alan eğitim anlayışına bırakmaktadır. Bu doğrultuda 2005-2006 öğretim yılında uygulamaya konan yeni öğretim programlarının temel yaklaşımı; yapılandırmacı kurama dayalı, öğrenci merkezli ve aktif öğrenmeyi benimsemiş olmak, şeklinde belirlenmiştir.

2005-2006 eğitim-öğretim yılı itibarıyla yenilenen eğitim sisteminin öncü kabul ettiği yapılandırmacı kuram, özünde öğrencinin, öğrenme sürecinin her aşamasında aktif rol alması gerçeğini barındırırken, tüm öğrenmelerin zihindeki bir yapılanma sonucunda meydana geldiğini savunur (Yaşar, 1998). Yapılandırmacı kurama göre öğrenme, öğrenen kişinin zihninde oluşan bir iç süreçtir. Dolayısıyla da davranışçı ve bilişsel kuramların aksine, öğrenmede birey dış uyaranların pasif bir alıcısı olmayıp, uyaranları zihninde özümseyen ve bunları aktif şekilde davranışa dönüştüren unsurdur (Fidan, 1985).

Koç ve Demirel (2004), yapılandırmacı anlayışta öğrenmeyi, mevcut durumlardaki etkinliklerden oluşan ve yaşam boyu ilerleyen bir süreç olarak tanımlar. Yapılandırmacı kuramda esas olan öğrenenin merkeze alındığı bir eğitim sistemi geliştirmektir. Dolayısıyla eğitimin asıl hedefi, kendisine aktarılan bilgileri aynen kabul eden değil, yeni bilgileri önceki bilgi, beceri ve yaşantılarından yararlanarak yorumlayabilen, edindiği bilgiyi nerede ve nasıl kullanacağını bilen, kendi öğrenme stillerini fark edip, yeni bilgiler ortaya koymada ve edinmede önceki bilgilerinden yararlanabilen bireyler yetiştirmektir (Güven, 2005; Özden, 2003).

Yapılandırmacı kuram, öğrenenlere temel bilgi ve becerilerin kazandırılması gerektiği görüşünü de inkâr etmez; fakat eğitimde bireylerin daha çok düşünmeyi, anlamayı, kendi öğrenmelerinden sorumlu olmayı ve kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenmeleri gerektiğini vurgular (Saban, 2002).

Türkiye'de eğitim programlarında yapılandırmacı kuramın etkisinde yapılan değişiklikler programın her öğesinde bir yenilenmeyi zorunlu kılmıştır. Öğrenme konusunda değişen anlayış dolayısıyla değerlendirme boyutuna da yansımıştır. Yapılandırmacı kuramın temelini oluşturan başkalarının bilgilerini olduğu gibi bireylere aktarmak yerine, insanların kendi bilgilerini yine kendilerinin yapılandırması gerektiği görüşünden hareketle, bireylerin bilgiyi nasıl yapılandırdıklarının anlaşılması boyutunda geleneksel değerlendirme yaklaşımları yetersiz kalmaktadır (Saban, 2002). Öğrenci başarısı hakkında doğru bilgilere ulaşmak ancak değerlendirilecek davranışa en uygun ölçme yolunun seçilmesiyle mümkün olabilir (Kutlu ve ark.; 2008).

Berberoğlu'na (2006) göre öğrenme sürecine uygun değerlendirme yöntemini kullanan öğretmenlerin öğrencileri her zaman başarılı olmaktadır. Neticede doğru ölçme yolunun seçilmesiyle elde edilen verilerin doğru olacağı gerçeğinden hareketle öğrenciler hakkında en isabetli bilgilere ulaşılacak, böylece gerçek eksiklerin giderilmesi fırsatı yakalanacaktır.

2.2. Süreç ve Ürün Değerlendirme

Öğretim etkinliklerinin vazgeçilmez bir parçası olan değerlendirme işlemini, yalnızca öğretim etkinliklerinin sonunda yapılan bir uygulama olarak görmek yanlıştır. Yapılandırmacı değerlendirme yaklaşımı ile birlikte ürünün değerlendirilmesinin yanında sürecin de değerlendirme işlemine katılmasının önemi ortaya çıkmıştır. Uygulama süreci içerisinde birey tarafından yapılan etkinliklerin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu da ancak süreç ve ürün değerlendirmenin birlikte uygulanması ile sağlıklı olarak gerçekleştirilebilir. Süreç değerlendirme denilince akla gelen kavramlardan birisi de performanstır. Performans, amacın gerçekleştirilme derecesidir. Bir işi yapan bireyin, grubun ya da örgütün o iş aracılığıyla, hedefe göre nereye ulaşabildiğini gösterir (Çayırcı, 2007).

Performans değerlendirme, öğrencilerin süreç içinde eksiklerini fark etmelerine olanak sağlayan, yeteneklerini keşfedebildikleri bir yöntemdir.

Çocukların eksiklerini giderebilmeleri için en önemli nokta geribildirimlerin en kısa sürede öğrencilerle paylaşılmasıdır. Bu noktada yeni eğitim sisteminin performansa dayalı değerlendirme yöntemlerinden portfolyo (öğrenci ürün dosyası) göze çarpmaktadır.

2.3. Portfolyo (Öğrenci Ürün Dosyası) Nedir?

Portfolyo; yapılandırmacı eğitim akımının etkisiyle yenilenen eğitim sisteminin performansa dayalı bir değerlendirme anlayışını benimsemesiyle ön plana çıkan değerlendirme yöntemlerinden biridir. Bir sistem dâhilinde öğrenci tarafından yapılan her türlü eğitimsel çalışmayı içeren portfolyolar; Türkçe alan yazında "süreç gelişim dosyası", "tümel değerlendirme dosyası", "bireysel gelişim dosyası", "ürün dosyası", "ürün seçki dosyası" gibi isimlerle adlandırılan, öğrencinin süreç içindeki gelişimini gösteren dosyalardır. Öğrenciye, kendisine göre en iyi çalışmaları, güçlü ve zayıf noktaları hakkında bilgi verir.

Portfolyoya ilişkin alan yazında benzer birçok tanıma rastlanmaktadır. Bu tanımlardan bazıları şöyledir:

Portfolyo, belirli hedefler doğrultusunda öğrenenin kişisel gayretlerini, öğrenme sürecindeki ilerlemelerini, başarılarını bir veya daha çok öğrenme aralıklarıyla öğrenene ve başkalarına sunmak amacıyla toplanan çalışmaların bütünüdür (Arter ve Spandel, 1994; Collins, 1992).

Paulson ve ark. (1991) portfolyonun, öğrencinin öğrenmelerini pekiştirmek için öğretim ve değerlendirme deneyimlerinin birbiri ile ilişkili kullanılmasını sağlayan dosyalar olduğunu belirtmiştir.

Grace (1992), portfolyonun, öğrencinin öğretim süreci boyunca öğrenme, düşünme, sorgulama, çözümleme, birleştirme ve üretme gibi öğrenme aşamalarının kaydı olduğunu ifade etmiştir.

Ediger (1996) portfolyoyu, öğrenen ferdin gayretlerini, ilerlemelerini ve performansını açığa çıkaran çalışmalar bütünü şeklinde tanımlamıştır.

Haladyna (1997) ise, portfolyoyu öğrencilerin eğitimleri boyunca geçtikleri aşamaların sergilendiği çalışma olarak belirtmiştir.

Öncü'ye (2009) göre portfolyo, öğrencinin bir veya daha çok yeteneğindeki gelişimini veya akademik başarısını değerlendirebilmek için önceden belirlenen öğretim hedeflerine ulaşabilmede izledikleri yolların ve kazanımların planlı ve sistematik olarak incelenmesini sağlayan öğrenme ürünlerinden oluşmuş dokümanların kâğıt dosyalarda toplanması veya elektronik ortamda kaydedilerek saklanmasıdır.

Car'a (2006) göre özet olarak portfolyo, öğrencilerin tüm etkinliklerinin içinden, belli bir hedefe yönelik olarak seçtiği örnek çalışmalardan oluşan dosyadır. Çalışmaların klasörlerde tutulması, öğrencilerin istedikleri zaman bu çalışmaları gözden geçirmelerine, değerlendirmelerine, geliştirmelerine, öğretmen ve sınıf arkadaşlarıyla tartışmalarına olanak sağlayan bir çalışmadır. Bu dosyalar yıl ve yıllar içinde yapılan ilerlemeyi açıklayarak çocuğun, önceden nerede olduğunu ve neler başardığını göstermektedir. Öğrenciler, oluşturdukları portfolyolarda kararların çoğunu kendileri alır, çalışmalarını yönetir ve dosyalama konusunda sorumluluk alırlar.

Portfolyo öğrencilerin sadece yapmış olduğu çalışmaların ve göstermiş olduğu performansların rastgele izlenmesi veya toplanıp dosyalanması değildir. Burada önemli olan toplanan çalışmaların amaçlı, birikimli, önceden belirlenen değerlendirme ölçütlerinin olması ve belli bir süreci içermesidir (Baki ve Birgin, 2002). Aşağıda Şekil 2.1'de portfolyoların neden tercih edildiklerine ilişkin David ve ark. (2001)'nın görüşlerine yer verilmiştir.

Şekil 2.1. Neden Portfolyo? (Kaynak: David ve ark.2001; Akt: Kutlu ve Ark., 2008)

Şekil 2.1'de de özetlendiği gibi, öğrenme süreci ve çıkan ürünü değerlendirme fırsatı vermesi, öğrencinin performansına dair somut kanıtlar sunması, öğrencinin gösterdiği gelişimi takip etme imkânı tanıması portfolyoların tercih edilme sebeplerinden bazılarıdır.

2.3.1. Portfolyoların Kullanım Amacı ve Eğitime Katkısı

Öğrenci ürün dosyalarının en genel amacı, Bekiroğlu (2004,s.3) tarafından "Öğrencinin belirlenen öğrenim hedeflerine ulaştığını göstermesi ve kanıtlamasıdır." şeklinde belirtilmiştir.

Portfolyo değerlendirme yöntemi şu amaçlara ulaşmak için uygulanmaktadır (Karamanoğlu, 2006; Bekiroğlu, 2004):

- Müfredata bağlı olarak gerçekleştirilen yazılı ve sözlü değerlendirmelerin dışına çıkmak, tamamlayıcı bir değerlendirme yöntemi geliştirmek.
- Öğrencinin gelişimini, kanıtlarla ve daha sağlıklı izleyebilmek.
- Öğrencinin gelecekteki öğrenmelerine bilgi sunmak ve ışık tutmak.
- Öğrencilerin yeteneklerini sergilemek ve ilgi alanlarını geliştirmek.

- Öğrencilerin, arkadaşlarının portfolyolarını da izleyerek birbirlerine yardımcı olmalarını sağlamak ve böylelikle gelecekte yapacakları ekip çalışmalarının başlangıcına alt yapı oluşturmak.
- Çocuğun zihinsel, psiko-motor, duygusal, sosyal ve dil gelişimlerini gözlemlemek.
- Çocuğun okulda yaptığı çalışmalar, hikâyeler, ses kayıt bandı, resim, proje çalışmaları, fotoğraflar, elişi etkinlikleri vb. kontrol etmek, güven gelişimlerini desteklemek, öz disiplini ve sorumluluk bilincini geliştirmek.
- Olaylara bakış açısını değerlendirebilmesi, çok yönlü düşünebilmesi, yaratıcılık yönlerinin geliştirmesini sağlamak.

Yeni müfredat programı ile uygulanmaya başlanan portfolyo değerlendirme yöntemi yukarıda belirtilen amaçlara ulaşmak amacıyla okullarda uygulanmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda eğitime aşağıdaki katkıları sağlayacağı varsayılmaktadır:

- Öğrenme ve değerlendirmeyi bütünleştirir.
- Yeni öğretme becerilerinin gelişmesini destekler.
- Doğrudan gözlenebilir.
- Tüm öğretilenlerin belgelerini içerir.
- Öğretmen, öğrenci ve aile arasındaki iletişimi arttırır.
- Öğrenciler değerlendirme sürecinin bir parçası olduğunu hisseder.
- Portfolyolar sayesinde hem ürün hem de süreç değerlendirilmektedir.
- Hedefleri aydınlatır, öğrencinin yeteneklerinin profilini verir.
- Öğrencinin gelişme için gösterdiği çabayı yansıtır.
- Öğrencinin gelişimi hakkında daha fazla bilgi verir.
- Öğrencinin kendi öğrenmesinin farkında olmasını sağlar.
- Yaşam boyu öğrenme için gerekli olan yetenekleri geliştirmeye yardım eder.
- Öğrencileri kendi kendilerine öğrenmeye teşvik eder.
- Güdülenme sonunda öğrencilere, başarılarını kanıtlama gücü ve yetkisi verir.

- Öğretmen ve öğrenci iletişiminin gelişmesine fırsat verir.
- Öğretmene, her öğrencisini tanıma fırsatı verir (Ocak, 2006).

2.3.2. Portfolyoların Hedeflediği Kazanımlar

Portfolyolar müfredatların gerekli gördüğü kazanımların dışında öğrenciler üzerinde kendi uygulama sürecinden kaynaklanan çeşitli kazanımları da gerçekleştirdiği düşünülmektedir. Bu kazanımlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

- Öğrencinin öz disiplin ve sorumluluk bilincini geliştirmek.
- Öğrenciye yetenekleri, ilgi alanları ve bilgi düzeylerini sergileme fırsatı vermek.
- Öğrenciye öz değerlendirme becerilerini kazandırmak.
- Daha etkin iletişim becerisi kazandırmak.
- Çocuğun zihinsel, psiko-motor, duygusal, sosyal ve dil gelişimini gözlemlemek.
- Çocuğun elişi becerilerini geliştirtmek.
- Fiziksel, ruhsal ve sosyal alandaki gelişimini saklamak.
- Çalışmalarını zevkle yapabilmesini sağlamak.
- Olaylara bakış açısını genişletmek, çok yönlü düşünebilmesi, yaratıcılık yönlerini geliştirmesini sağlamak.
- Öğrencilerin, diğer arkadaşlarının yaptığı portfolyoları izleyip, yardımcı olarak gelecekteki takım çalışması kültürü kazandırmak (Car, 2006).

2.3.3. Portfolyo Değerlendirme Yöntemi ile Geleneksel Değerlendirme Yaklaşımlarının Karşılaştırılması

Portfolyo değerlendirme yöntemi ile geleneksel değerlendirme yaklaşımları arasındaki farklar Çizelge 1'deki gibi özetlenebilir.

Çizelge 2.1. Portfolyo Değerlendirme Yöntemi ile Geleneksel Değerlendirme Yaklaşımlarının Karşılaştırılması

Geleneksel Değerlendirme Yaklaşımları	**Portfolyo Değerlendirme Yöntemi**
Öğrencinin yeteneğini tek bir zamanda ölçer.	Öğrencinin yeteneğini her zaman ölçer
Öğrenci ölçütlerden habersizdir, öğretmen değerlendirmeyi yalnız yapar.	Değerlendirme öğretmen ve öğrenci tarafından yapılır. Öğrenci değerlendirme kriterlerinden haberdardır.
Öğrencilere bir derece tayin eder.	Öğrencinin kendi değerlendirmesini içerir.
Çocuğun performansını olumsuz etkileyen bir stres yaratır.	İlginç, etkin, canlı ve heyecanlı yaşantılar sağlar.
Belli bir öğrenci yüzdesinin başarabileceği bir standart yaratır.	Her öğrenciye başarma fırsatı verecek ortamlar yaratır.
Yanlış, eksik, düşük puan vb. gibi öğrencilerin yapamadıkları şeylerin yorumlanmasına odaklanır.	Öğrencilerin neler yapabildikleri veya neler yapmaya çalıştıklarına yönelir.
Test puanı gibi önemsenen tek veriye odaklanır.	Öğrencinin gelişimini izleyebilmek için çoklu yöntemler kullanır.
Genellikle öğrenci etkileşimini yasaklar.	İşbirliğine dayalı öğrenmeyi destekler.
Öğrencileri birbiri ile karşılaştırır.	Öğrencileri kendi geçmiş performanslarıyla karşılaştırır.
Velilerin çoğu zaman anlamakta zorlandığı sayısal veriler sunar.	Veliye çocuğunun çalışmaları hakkındaki düşüncelerini yansıtmasına olanak sunar.

[Kaynaklar: Karamanoğlu (2006); Ağca, (2005); Baki ve Birgin (2004); http://www.eod.hacettepe.edu.tr)]

Çizelge 2.1'de de betimlendiği gibi geleneksel değerlendirme yöntemleri, öğrencilerin sorumluluk ve kontrol sahibi olmaları için çok az fırsat verip, değerlendirme sorumluluğu ve görevini öğretmenlerin eline bırakabilmektedir. Bunun yanında portfolyolar, öğrenci çalışmalarını yansıtarak, onların karar alma sürecinde yer alan bireyler olarak yetişmelerini sağlar. Öğrencileri, güçlü ve zayıf oldukları yönleri değerlendirerek kendi hedeflerini belirlemeleri için teşvik eder. Aynı zamanda portfolyolar, öğrencilerin ürünlerinin saklanması imkanına sahip olduğu için öğrenci gelişiminin takibini sağlaması bakımından da faydalıdır. Ayrıca portfolyolar, rutin olarak öğrenci ve öğretmen tarafından tartışılırsa, öğrencinin görüşlerinden, nasıl öğrendiğinden, başvurduğu yöntemlerden vb. haberdar olunabilir. Bu, öğrencinin ilgisini ve kendi öğrenmesindeki sorumluluğunu artırabilir (Ağca, 2005).

2.3.4. Portfolyoların Çeşitleri

Portfolyoların temel amaçlarından bazıları, öğrencilerin düşünme ve problem çözme becerilerini görebilmek, zaman içerisindeki gelişimlerini nesnel bir biçimde izleyebilmek (Kan, 2007), öğrenciye disiplin ve sorumluluk kazandırabilmek, ilerideki öğretmenlerine bilgi sağlayabilmek, öğrencilerin aslında neler öğrendiğini açığa çıkarmak, öğrencinin yapabileceklerini sergileyebilmek ve ilgi alanlarını çoğaltmak (Paulson, Paulson ve Meyer, 1991) şeklinde sıralanabilir. Bu ve benzeri amaçlara ulaşabilmek için portfolyolar çok çeşitli şekillerde oluşturulmaktadır.

Pek çok kaynakta portfolyo türlerinin farklı sınıflamaları yapılmıştır. Bu sınıflamalar genellikle, portfolyonun içeriğine, içeriğinin kim tarafından oluşturulduğuna ve portfolyonun amacına göre yapılmıştır. Bu çalışmada Türk eğitim sistemine en uygun olduğu düşünülen O'Malley ve Valdez'in (1997) sınıflandırması incelenmiştir (Akt: Kutlu ve ark, 2008):

- ***Derleme (çalışma) Portfolyosu:*** Öğrencinin ürünleri içerisinden öğretmenin rehberliğinde seçtiği bütün çalışmaları içerir. Öğrenci derleme portfolyosuna öğretmeni tarafından puanlanmış çalışmalarını (performans

görevleri vb.) koyabileceği gibi, puan verilmesi düşünülmeyen çalışmalarını (çalışma yaprakları vb.) da koyabilir. Bu portfolyoda, öğrencinin gelişimini gösteren çalışmaların puanlanmaması, yalnızca öğrenciye geribildirimde bulunulması gerekmektedir.

- ***Vitrin Portfolyosu:*** Öğrencinin öğretmeniyle birlikte derleme portfolyosu içinden seçtiği ve en iyi olduğunu düşündüğü ürünleri içerir. Burada öğrenci, fotoğraflar, sesli-görsel kayıtlar, video görüntüleri gibi birçok öğeyi kapsama alabilir. Aynı zamanda, karar verme süreçlerine ilişkin öğrenciler tarafından yazılan analizleri ve yansımaları da içerir (Tezci ve Demirli, 2004). Derleme portfolyosundan seçilen bu ürünler öğrenci gelişimi hakkında bilgi edinmek için kullanılabileceği gibi sergileme amaçlı da kullanılabilir. Vitrin portfolyoda da derleme portfolyoda olduğu gibi puanlama yapılmaması gerekmektedir.
- ***Değerlendirme Portfolyosu:*** Öğretim programlarında belirlenmiş amaçlar ve kazanımlar doğrultusunda öğrencinin gelişimini gösterir. Bu nedenle öğrencinin en iyi çalışmalarını yansıtması yanında puanlama amaçlı kullanılan bir portfolyo türüdür.

Doğan (2000), yukarıdaki sınıflandırmanın yanında portfolyoların uygulama biçimine göre de sınıflandırıldığını ve bu sınıflandırmanın "disiplinler arası" ve "tek disiplin temelli" adı altında iki başlıkta incelendiğini belirtmiştir. Bu sınıflandırmaya göre "disiplinler arası portfolyo"da öğrenciler birden fazla derse ait çalışmalarını tek dosyada toplamaktadırlar. Bu portfolyolar daha çok derslerin birbiriyle ilişkili olduğu ilköğretim I. kademede tercih edilmektedir. "Tek disiplin temelli" portfolyolarda ise öğrencilerin tek bir derse ait çalışmaları biriktirilmektedir. Bu portfolyoların disiplinler arası portfolyolara kıyasla daha kolay değerlendirildikleri düşünülmektedir.

2.3.5. Portfolyoların Oluşturulma Süreci

Kutlu ve ark.'nın (2008) yaptığı sınıflamaya göre portfolyo oluşturma süreci; uygulama öncesi basamağı, uygulama basamağı, uygulama sonrası basamağı şeklinde üç ana başlıkta incelenmiştir.

Uygulama öncesi basamağı

Uygulama kararları için okul yönetimi ve öğretmenlerin görüşmesi

↓

Öğretmen, öğrenci ve velilerin uygulama hakkında bilgilendirilmesi

↓

Portfolyo kullanım amacının belirlenmesi

↓

Portfolyo türünün belirlenmesi

↓

Uygulamada kullanılacak formların ve veliye gönderilecek mektupların hazırlanması

Uygulama basamağı

Portfolyonun sınıfa tanıtılması

↓

Portfolyoda bulunacak çalışmaların belirlenmesi

↓

Performans görevlerinin ve puanlama anahtarlarının oluşturulması

↓

Çalışmaların toplanması

↓

Öğretmen-öğrenci görüşmelerinin gerçekleştirilmesi

↓

Toplanan çalışmaların puanlanması

Uygulama sonrası basamağı

Öğrenci gelişimi ile ilgili durumun belirlenmesi

↓

Öğrenci çalışmalarının nota dönüştürülmesi

↓

Çalışmaların velilere öğrenciler tarafından sunulması

Uygulama öncesi basamağında okul yönetimi ve öğretmenler ilk olarak portfolyo uygulaması hakkında yapılabileceklerini tartışırlar. Daha sonra portfolyolar hakkında süreç içinde görev alacak öğelerin bilgilendirilmesi ön görülür. Ardından portfolyonun kullanım amacı belirlenerek türüne karar verilir. Süreç içinde kullanılacak materyaller hazırlanır.

Uygulama basamağında öğretmenler öğrencilere portfolyoları tanıtır. Süreç içerisinde portfolyoda bulunacak çalışmalar belirlenir. Bu çalışmaların değerlendirilmesi için ölçek ve formlar hazırlanır ve uygulanır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğretmen ve öğrenci etkileşimi sağlanır.

Uygulama basamağı sonrasında öğrencilerin çalışmaları puanlanarak mevcut durum belirlenmeye çalışılır. Öğrenciler yaptıkları çalışmaları velilerine sunar.

2.3.6. Portfolyoda Bulunması Gereken Bölümler

Hazırlanan öğrenci ürün dosyalarının; düzenli, tanımlayıcı, gelişim basamakları hakkında bilgi verici olabilmesi için bazı evrakları da içermesi düşünülmektedir. Alan yazında ürün dosyası bölümlerinin aynı amacı taşıyan ancak farklı isimlerle belirtilmiş sınıflamalarına rastlanmaktadır. Bu çalışmada alan yazın da dikkate alınarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından benimsenen sınıflamaya yer verilmiştir.

- Dosyanın "içindekiler" bölümü
- Önsöz, özet (ya da öz geçmiş) (Burada öğrenci çalışmalarının başlangıçtan o ana kadarki gelişimini anlatır.
- Öğrenci tarafından dosyaya konulan tüm ürünler ya da çalışmalar.
- Yapılan her çalışmanın değerlendirilmesi ile ilgili dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi ya da öz değerlendirme formları gibi araçlar.
- Her ürünün dosyaya konulmasının nedeni? Burada öğrenci kendisi ile ilgili görüşlerini belirtir. Bundan ne öğrendim? Bu çalışmayı neden sakladım? Çalışmayı yaparken beklemediğim nelerle karşılaştım? Benim için bu çalışmanın anlamı nedir? Hangi alanda zayıfım?

- Öğrenci ürün dosyasının (portfolyo) değerlendirilme ölçütleri (MEB, 2005).

2.3.7. Portfolyoya Neler Konulabilir?

Aşağıda, değişik yazarların ve araştırmacıların önerdiği portfolyoda yer alabilecek ürünlere örnekler verilmiştir (Kocabaş, 2005; Kutlu ve ark., 2008; Kan, 2007):

- Öğrencinin söz konusu dersi öğrenmek için hazırladığı tablolar ve/veya grafikler.
- Okuduğu bilimsel yazılar/makaleler, bu makalelerden ne anlaşıldığını gösteren şemalar ve/veya makalenin kritiği.
- Öğrencinin o hafta işlenen konunun ya da bir kavramın daha önceki konularla, kavramlarla ve/veya günlük hayatla ilişkisini anlattığı bilimsel yazılar.
- Verilen ödev problemlerinin veya araştırma sorularının yazılı açıklamalarını içeren çözümleri.
- Öğrencilerin okul dışında yapabilecekleri deneyler ve sonuçların yorumu.
- Deney raporları.
- Kavram haritaları.
- Öğrencilerin alan gezileri sonucu yaptığı çıkarımlar.
- Akran değerlendirme formları/kâğıtları.
- Öğretmen ya da akran geri bildirimleri.
- İşbirlikli çalışma notları (düzenleme, planlama, tartışma notları gibi).
- Öğrencinin takip ettiği yolların izlenmesi amacıyla, yaptığı bir projenin veya herhangi bir çalışmanın aşamalarını gösteren materyaller.
- Ses ve görüntü kasetleri, disketler, modeller gibi materyaller.
- Sınavlar.
- Kontrol listeleri (öğretmen, akran ya da öğrencinin kendisinin doldurduğu).
- Grup ödevleri ve projeler.

- Öğrencilerin mektupları.
- Öğrenci görüşmeleri;
- Okudukları kitapların listesi, kitap raporları, kısa hikayeler,şiirler,
- Öğrenci dergileri ve gazeteleri.

2.3.8. Portfolyoların Uygulanma Sürecinde Öğretmen-Öğrenci-Veli Üçlüsü

Günümüz eğitim anlayışı geleneksel eğitim anlayışından farklı olarak, eğitim-öğretim sürecinde yalnızca öğretmen ve öğrenciyi görevli görmez. Bu anlayış çerçevesinde eğitim karşılıklı dinamik bir süreçtir. Bu sürece öğretmen ve öğrencilerin yanında okul yöneticileri, uzmanlar ve veliler de katılmaktadır.

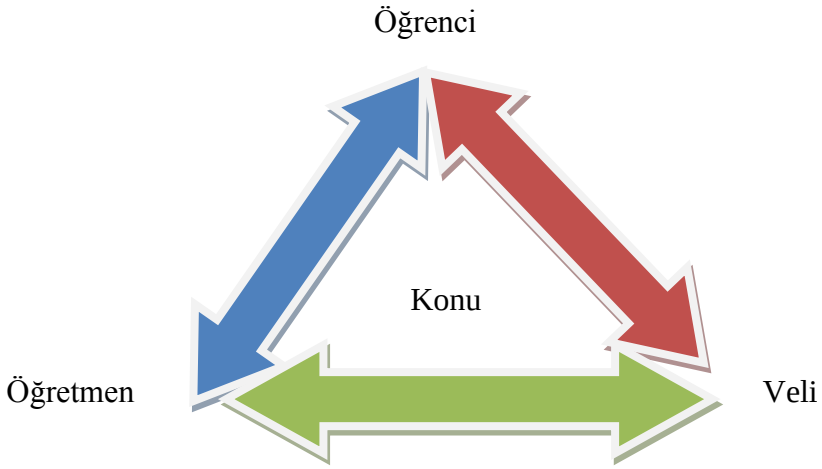

Şekil 2.2 Portfolyo Sürecinde Paydaşlar Arasındaki İlişki
[Kaynak: Kocabaş, 2005]

Şekil 2.2, paydaşlar arasındaki etkileşimin biçimini göstermektedir. Portfolyo kullanmanın temel felsefesi, öğretmen öğrenci ve konu alanından oluşan eğitim sürecinde öğrencinin sorumluluğu üzerinde kuvvetli bir vurgu yapmaktır. Eğitim süreci, öğrenci, öğretmen ve konu alanından gelen girdiler yoluyla yönetilir. Portfolyo kullanılmasında esas vurgu, kendi öğrenmesinden sorumlu olan öğrenci üzerine olur. Böylece aktif öğrenci aynı zamanda kendi öğrenmesini yönetir. Bu durumda portfolyo, öğrenci ve öğrenme çevresi arasında esnek kararların alındığı olanaklar sağlar. Bunun yanında süreç içerisinde velilerin de aktif rol oynayarak sürece katkı sunmaları beklenir (Kocabaş, 2005).

2.3.8.1. Öğretmenin Rolü

Süreci planlayan ve değerlendirme ölçütlerinin belirleyicisi olarak rol alan öğretmenin portfolyo değerlendirme sürecinde asıl görevi rehberlik etmektir. Portfolyonun değerlendirilmesi öğretmenin sorumluluğundadır. Değerlendirme ölçütleri belirlenirken eğitim programına uygunluk göz önüne alınmalıdır. Değerlendirme ölçütleri baştan belirlenerek açık ve anlaşılır bir biçimde öğrenci ve velilere sunulmalıdır (Korkmaz ve Kaptan, 2002).

Rehber rolü üstlenen öğretmenin görevleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Cingör, 2003; Kutlu ve ark., 2008):

- Öğrencilere rehberlik eder, çalışmanın ne ifade ettiğini, gelişimlerine nasıl katkıda bulunduğunu tartışır.
- Örnekler sunar, öğrencilerin en iyi çalışmaları seçmesinde yardımcı olur.
- Süreç içerisinde, çocukların o süreçte öğrendiği bir çalışmayı portfolyoya koyabilmesi için ortamlar hazırlar.
- Portfolyoyu öğrencilere tanıtır ve bilgi verir.
- Portfolyoyu hazırlarken öğrencilere yönlendirici sorular sorar:

  - ✓ Neden bu çalışmayı seçtin?
  - ✓ Bu çalışmada en çok neyi beğendin?
  - ✓ Sence en başarılı örnek hangisi? Neden o en başarılı?

- Dosyada yer alacak etkinlikleri, performans görevlerini hazırlamak; bunların değerlendirilmesinde kullanılacak dereceli puanlama anahtarlarını ve öz değerlendirme, akran değerlendirme, grup değerlendirme formları geliştirmek.
- Belirlenen plana göre öğrenciyle bir araya gelerek öğrencinin performansı hakkında öğrenciye geribildirim vermek.
- Öğrencinin süreçte karşılaştığı sorunları belirlemek, sorunlar büyümeden önlemler almak.

- Öğrencilerin kendi çalışmalarını değerlendirmelerinde onlara rehberlik etmek.
- Öğrenci gelişimini yönlendirmek, öğrencinin gelişimiyle ilgili öğrenciye ve veliye bilgi sunmak.
- Velilerin katılımını sağlamak ve uygulama süreciyle ilgili veliye bilgi vermek amacıyla; veli mektuplarını hazırlamak.
- Öğrencilerin portfolyolarını velilerine ve arkadaşlarına sergilemelerine yardımcı olmak.

2.3.8.2. Öğrencinin Rolü

Öğrenciler portfolyo oluşturma sürecinde 'düzenleyici' rolünü üstlenirler. Portfolyoya hangi çalışmaların dâhil edileceği öğrencilerin sorumluluğundadır. Kararları öğretmen ve öğrenciler birlikte alabilirler (Korkmaz ve Kaptan, 2002).

Öğrencinin portfolyo çalışması kapsamına girecek olan çalışmaların belgelenmesi çok önemlidir. Öğrenci yaptığı çalışmayı resimlerle belgelemek gereğini duyabilmelidir. Ölçek listesinin öğrenci tarafından çok iyi kavranması öğrencinin çalışmalarını sağlıklı değerlendirebilmesi açısından çok önemlidir (Cingör, 2003).

Kutlu ve ark. (2008), portfolyo geliştirme sürecinde öğrencilerin rolünü aşağıdaki gibi belirtmişlerdir.

- Portfolyonun kendi gelişimi hakkında doğru bilgi vermesi için dosya oluşturma sürecine gerekli özeni göstermek.
- Performans görevlerini ve dosyaya konacak diğer etkinlikleri istenen niteliklere uygun olarak hazırlamak.
- Portfolyo içerisinde yer alacak ürünleri öğretmeniyle birlikte seçmek.
- Seçmiş olduğu çalışmaları, neden seçtiğine ilişkin değerlendirmeler yapmak.
- Portfolyosunda yer alan belirli ürünleri puanlama anahtarlarını ve formları kullanarak değerlendirmek.

- Dosyayı gerektiği durumlarda eve götürerek velisiyle paylaşmak.
- Portfolyosunu velisine ve arkadaşlarına sergilemek.

2.3.8.3. Velinin Rolü

Portfolyo değerlendirme süreci, öğretmen ve öğrencinin yanında velilere de çeşitli sorumluluklar yüklemektedir. Öğretmen-öğrenci-veli üçlüsü bu sürecin her bir ayağını oluşturmaktadır. Nitekim bu ayaklardan birinin eksikliği dengenin sağlanamamasına sebep olabilir.

Yeni anlayışlar etkisinde hazırlanan öğretim programları, Weldin ve Tumarkin'in de (1997) belirttiği gibi ailelerin desteğinin alınmasının okulların gelişimi ve öğrencilerin başarısı için önemli olduğu düşüncesini temel almaktadır (Akt: Erdoğan, 2006).

Yabancı dil dersinde portfolyo değerlendirme konusunda geniş araştırmaları olan Barnhardt, S., Kevorkiani, J. ve Delett, J. (1998), ailelerin değerlendirme sürecine katılmasının öğrencilerin akademik başarılarını ve güdülerini artırdığını belirtmektedir. Buna ek olarak Ioannou-Georgiou ve Pavlou da (2002) ailelerin (velilerin) değerlendirme sürecine katılmasını, öğrencilerin öğrenmelerinin bir parçası olmalarını ve okulda ne olup bittiğini daha iyi anlamalarını sağlamak açısından önemli bulmaktadır (Akt: Erdoğan, 2006).

Kutlu ve ark. (2008), velinin portfolyo uygulama sürecindeki rolünü aşağıdaki gibi sıralamışlardır:

- Portfolyonun ne olduğu, nasıl hazırlandığı vb. konularda bilgilenmek.
- Çocuğunun portfolyosunda yer alan ürünlerle ilgili geri bildirim vermek.
- Araştırma, inceleme, gözlem vb. çabalar gerektiren çalışmalarda çocuğun bu çalışmaları yapmasını sağlayacak ortam hazırlamak.
- Çocuğuna verilen görevlerin, onun gelişimine katkı sağladığının bilincinde olarak onun adına çalışmaları yapmaktan kaçınmak.

Baki ve Birgin (2004), bilgisayar destekli bireysel gelişim dosyası (portfolyo) uygulaması sürecinde uygulamanın bir parçası olan veli gözlem formlarının, velilerle yeterince iletişim sağlanamaması ve bazı velilerin okuma yazma bilmemesinden dolayı hedeflendiği gibi kullanılmadığını tespit etmiştir. Ağca (2005), bu gibi eksikliklerin giderilmesi amacıyla öğretmenlere, velileri bilgilendirebilmeleri için uygulamalı seminerlerin belirli zaman aralıklarıyla verilebileceği önerisinde bulunmuştur.

Portfolyoya eklenecek çalışmalar için Ağca (2005), çalışmaların dosyaya konmadan önce her gün belli aralıklarla veli tarafından kontrol edilebileceğini belirtmektedir. Portfolyo dosyalarında biriktirilen öğrenci çalışmalarının ve kayıtlarının belli dönemlerde, öğretmen, öğrenci ve veli tarafından gözden geçirilerek değerlendirilmesi ve ilgili yönergelerin doldurulması faydalı olabilir. Ancak velilerin portfolyo ürünlerinin nasıl ve neye göre değerlendirecekleri konusunda bilgi sahibi olmamaları değerlendirme sürecini olumsuz etkilemektedir.

Korkmaz ve Kaptan (2002), süreç içerisinde geribildirim verici ve izleyici rolünde gördükleri velilerin, portfolyo mektuplarına zamanında, gerçekçi yanıtlar vermelerinin önemli olduğunu ve gerektiğinde sürece etki edebilecek olumsuzluklar hakkında anında geribildirimde bulunmalarını, öğrenme-öğretme sürecini yakından izlemeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Zamanında gelmeyen geribildirimler öğrencinin süreçten kopmasına sebep olabilmektedir.

Yapılan araştırmalar ele alındığında; eğitimde portfolyo uygulamalarının eğitim sistemimizde kullanılmasının gerekliliği anlaşılmış olup, özellikle MEB'in de çalışmalarında buna önem verdiği görülmektedir. Ancak portfolyo uygulamaları sırasında öğrencilerin motivasyonunda, çalışmalarının takibinde, incelenmesinde, geribildirim verilmesinde, öğretmenle iletişim halinde olup öğrencinin eksiklerinin giderilmesinde aktif rol üstlenen velilerin bu rolleri gerçekleştirirken izlemeleri gereken basamaklar hakkında detaylı açıklamaların yapılmamış olması ve örnek verilememesi bu konuda gözlenen bir eksikliktir.

Bunun nedeni de Türkiye'de portfolyo konusunda fazla çalışmanın yapılamamış olması olabilir.

Bahsedilen eksikliklerden yola çıkarak bu çalışmanın amacı; portfolyo uygulamalarına ilişkin öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerinin incelenmesi, paydaşların bu süreçteki rollerine ait işlevlerin ne kadarını yerine getirebildiklerinin tespit edilmesidir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, verilerin nasıl toplandığına ve kullanılan veri analiz yöntemlerine değinilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Yapılan araştırma genel tarama modellerinden betimsel yaklaşım ve ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüştür.

Tarama modelleri, geçmişte veya hali hazırda mevcut olan bir durumu (olay, kişi, nesne) kendi şartları içinde olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma modelleridir. Bu tür araştırmalar, kaynak araştırması, tarih araştırması ve alan araştırması diye ifade edilirler (Eroğlu, 2005). Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2005).

Tarama modeli ile yürütülen çalışmalarda araştırmacının kesin yargılardan çok gözlem ve deneyimleri sonucu ulaşabileceği genellemeler söz konusudur. Bu genellemeler neden-sonuç ilişkilerini değil de var olan durumu açıklar niteliktedir. Bu araştırmada da toplanan verilerin, araştırma problemine ilişkin olarak neleri açıkladığını ya da hangi sonuçları ortaya koyduğunu ön plana çıkarmak için betimsel tarama modeli uygulaması yürütülmüştür.

Genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli; iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve\veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2005). Araştırmada, değişkenler arasındaki ilişkiler ve dereceleri için de ilişkisel tarama modeli seçilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın amacına uygun olarak çalışma süresince nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Nitel çalışılacak bölüm için Van ilinde bulunan okullar sosyo-ekonomik durumlarına göre yüksek, orta ve düşük olarak üç sınıfa ayrılmıştır. Belirlenen okullar içinden rassal olarak üç ilköğretim okulu seçilmiş, çalışma grubunu seçilen ilköğretim okullarının 5. sınıf öğrenci velileri oluşturmuştur. Okulların bu şekilde resmi bir sınıflaması olmamakla birlikte, böyle bir sınıflama Van İlinde görev yapan ilköğretim müfettişleri, okul müdürleri ve öğretmenlerden oluşan bir uzman ekipten gerekli görüşler alınarak belirlenmiştir. Şekil 3.1'de katılımcı velilerin, okulların sosyo-ekonomik durumlarına göre dağılımı gösterilmektedir.

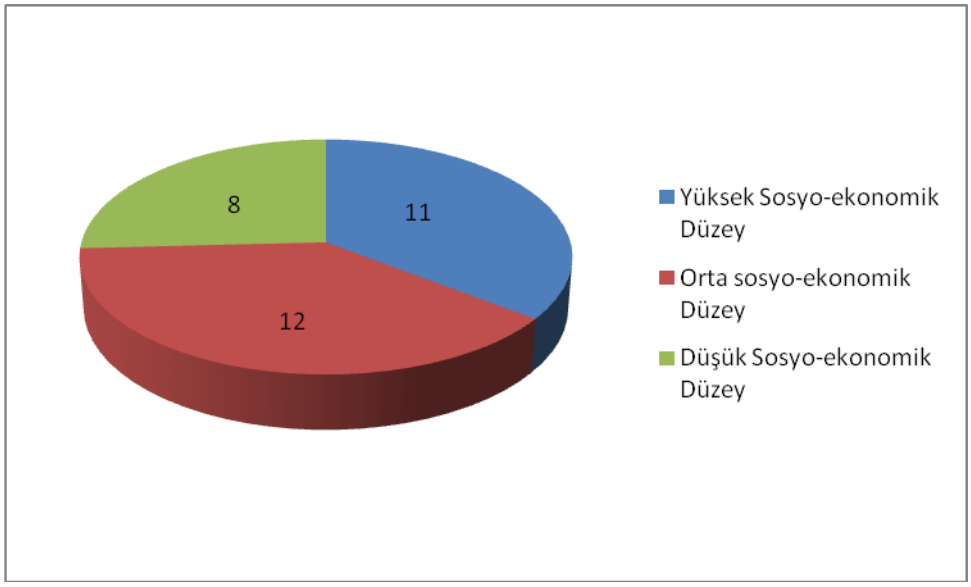

Şekil 3.1. Katılımcı Velilerin Okulların Sosyo-ekonomik Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 3.1'de de görüldüğü gibi sosyo-ekonomik durumu yüksek olan okuldan katılan veli sayısı 11 (%35,5), sosyo-ekonomik durumu orta olan okuldan katılan veli sayısı 12 (%38,7), sosyo-ekonomik durumu düşük olan okuldan katılan veli sayısı 8 (%25,8) olmak üzere çalışmaya katılan toplam veli sayısı 31'dir.

Araştırmanın nicel bölümünde ise öğretmenlerin ve öğrencilerin portfolyo uygulamalarına yönelik görüşleri incelenmiştir. Çalışmanın nicel boyutuna ait evren, Van İlinde bulunan öğretmen ve öğrenciler olarak belirlenmiştir. Örneklemin

belirlenmesinde Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün coğrafi olarak birbirlerine yakın bulunan okulları bölgelere ayırma sistematiği esas alınmıştır. Bu sistematik, Van merkezinde bulunan okulların beş bölgeye ayrılması esasına dayalıdır. Bu çalışmanın örneklem seçimi, her bölgeden kura yolu ile beş veya altı okulun belirlenmesine dayalı olmuştur. Bu anlamda, ortalama beş bölgeden 25 ile 30 arası okuldan, seçimi yine rassal olarak yapılan 500'e yakın öğretmen ve öğrenci örneklemine ulaşılmıştır. Bu sayının Van İl merkezindeki evreni genelleyebilecek bir sayıya sahip olabileceği düşünülmektedir.

Şekil 3.2'de örneklemi oluşturan öğretmenlerin cinsiyetlerinin dağılımları gösterilmiştir

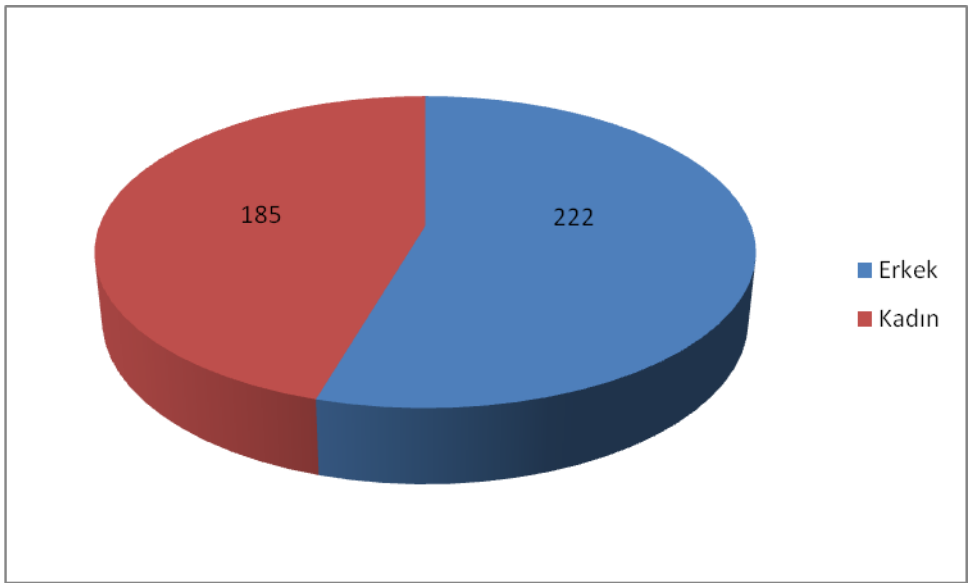

Şekil 3.2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerinin Dağılımları

Şekil 3.2'den de anlaşıldığı gibi araştırmanın öğretmen boyutunda örneklemi Van İli Merkez İlköğretim Okullarında görev yapan 222'si erkek (%53,5), 185'i bayan (%44,6) İlköğretim I. Kademe öğretmenleri oluşturmaktadır. Cinsiyetini belirtmeyen 8 (%1,9) katılımcı ile toplam 415 kişilik bir örnekleme ulaşılmıştır. Şekil 3.3'te öğretmenlerin mesleki deneyimlerine göre dağılımları verilmiştir.

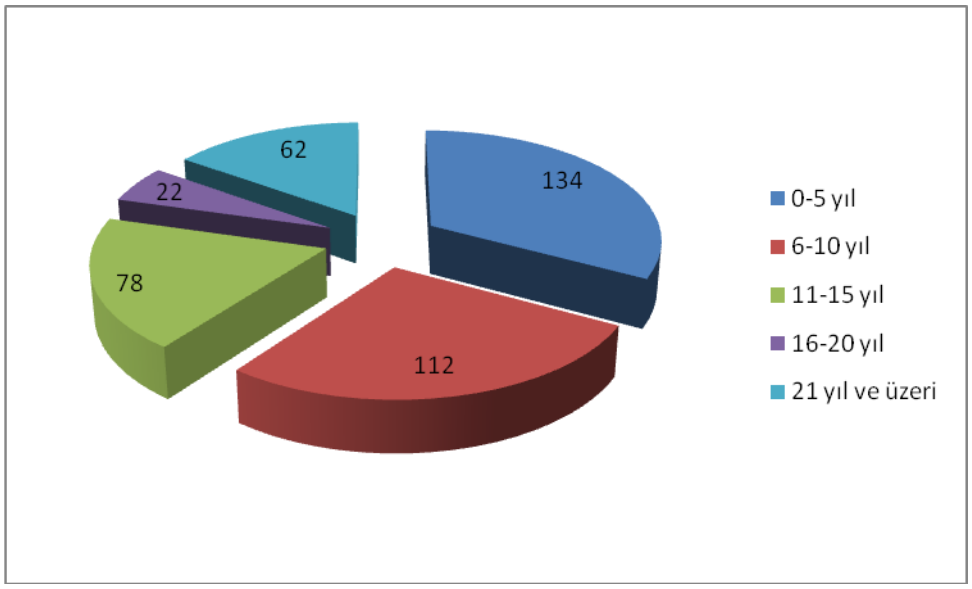

Şekil 3.3. Öğretmenlerin Mesleki Deneyimlerine Göre Dağılımları

Tablo 3.4'e göre öğretmenlerin mesleki deneyimlerine bakıldığında 134'ünün (%32,3) 0-5 yıllık, 112'sinin (%27) 6-10 yıllık, 78'inin (%18,8) 11-15 yıllık, 22'sinin (%5,3) 16-20 yıllık, 62'sinin de (%14,9) 21 yıl ve üzeri olduğu görülmüştür. Ayrıca katılımcıların 7'si (%1,7) bu soruya yanıt vermemiştir.

Şekil 3.4'te öğrencilerin cinsiyetlerinin dağılımları verilmiştir.

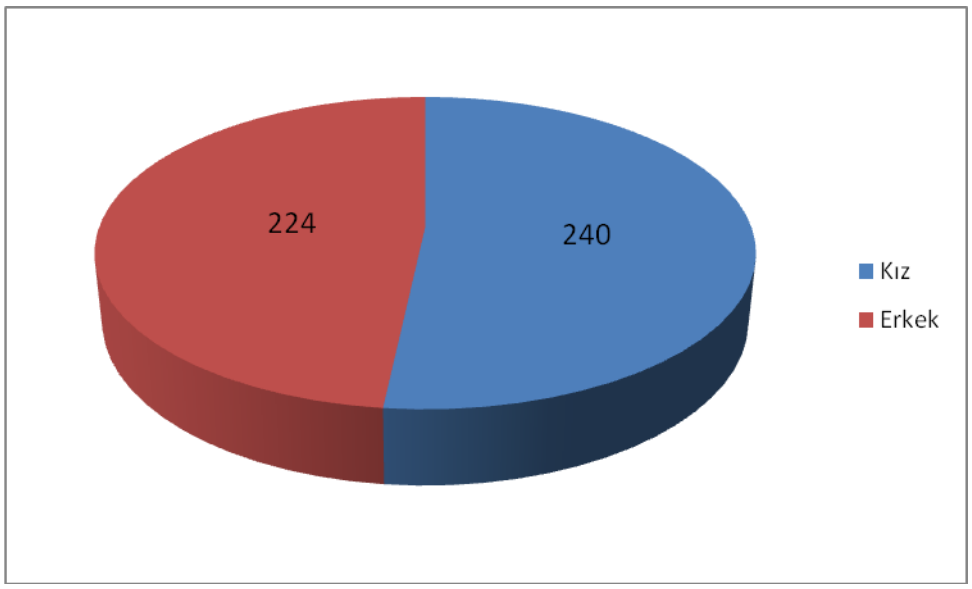

Şekil 3.4. Öğrencilerin Cinsiyetlerinin Dağılımları

Şekil 3.4'ten de anlaşıldığı gibi araştırmanın öğrenci boyutunda örneklemini ilköğretim 5. sınıf öğrencisi 240'ı kız, 224'ü erkek toplam 464 öğrenci oluşturmaktadır. Şekil 3.5'te öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim durumlarının dağılımı verilmiştir.

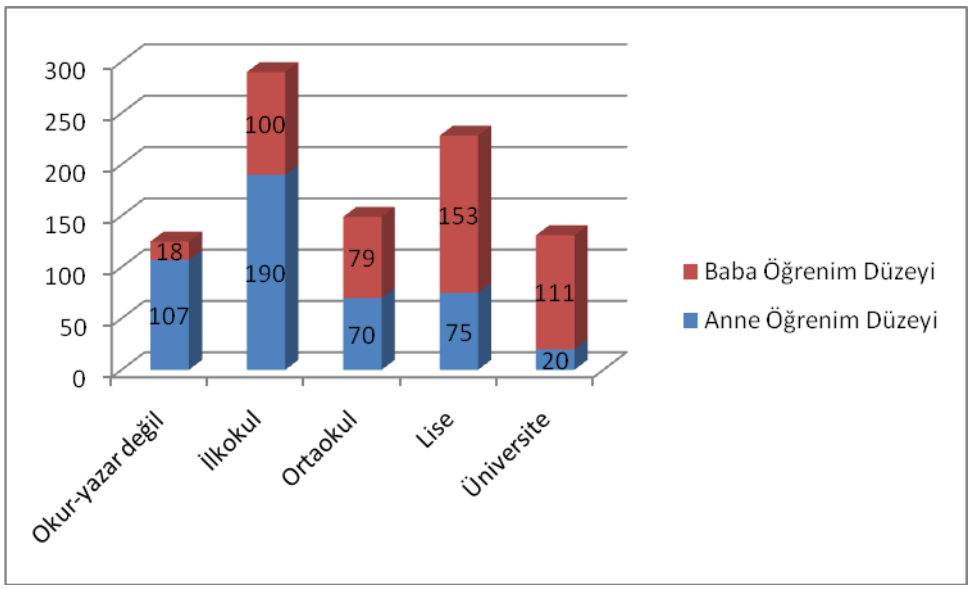

Şekil 3.5. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Öğrenim Durumları Dağılımları

Öğrencilerin annelerinin 107 (%23,1)'si okur-yazar değilken, 190 (%40,9)'ı ilkokul, 70 (%15,1)'i ortaokul, 75 (%16,2)'i lise ve 20 (4,3)'si üniversite mezunudur. Babalarının ise 18 (%3,9)'i okuma-yazma bilmiyorken, 100 (%21,6)'ü ilkokul, 79 (%17,0)'u ortaokul, 153 (%33,0)'ü lise ve 111 (%23,9)'i üniversite mezunudur.

Şekil 3.6'da örneklemi oluşturan öğrencilerin gelir dağılımları verilmiştir.

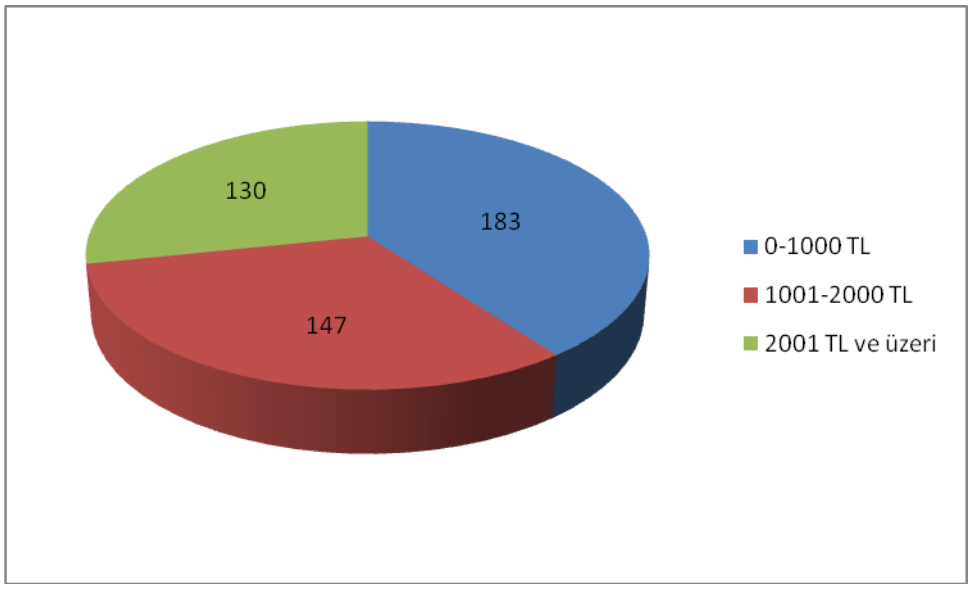

Şekil 3.6. Öğrenci Ailelerinin Gelir Dağılımları

Öğrenci ailelerinin gelir dağılımına bakıldığında 183 (%39,4) kişinin düşük, 147 (%31,7) kişinin orta, 130 (%28,0) kişinin ise iyi olarak belirlenen gelir düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

3.3.Veri Toplama Araçları

Çalışmada öğretmen, öğrenci ve velilerin portfolyolar hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amacıyla üç veri toplama aracı kullanılmıştır:

1. Portfolyo Öğretmen Anketi
2. Portfolyo Öğrenci Anketi
3. Portfolyo Veli Görüşme Formu

3.3.1.Portfolyo Öğretmen Anketi

Öğretmenlerin portfolyolara ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla "Portfolyo Öğretmen Anketi" geliştirilmiştir. Anket iki bölüm şeklinde hazırlanmış, birinci bölümde öğretmenlere cinsiyet, mezun oldukları okul türü, meslekteki kıdemleri ve asıl mezuniyet branşları sorularak kişisel özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde ise öğretmenlerin portfolyo uygulamaları sırasında karşılaştıkları zorlukları ve uygulama hakkındaki genel görüşlerini belirlemek amacıyla alanyazın ve ölçme

değerlendirme uzmanlarının görüşleri dikkate alınarak hazırlanan 16 madde sorulmuştur. Anket maddeleri dilbilgisi kurallarına uygunluğu ve anlaşılabilirliği açısından iki Türkçe öğretmeni ile iki sınıf öğretmeninin görüşleri alınmıştır. Bu şekilde geçerlik ve güvenirlik arttırılmaya çalışılmıştır.

3.3.2. Portfolyo Öğrenci Anketi

Öğrencilerin portfolyolara ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla "Portfolyo Öğrenci Anketi" geliştirilmiştir. Portfolyo Öğrenci Anketi de iki bölüm şeklinde hazırlanmış, birinci bölümde öğrencilere cinsiyet, anne ve babalarının öğrenim durumları ile meslekleri ve ailelerinin aylık gelir durumu sorularak öğrencilerin demografik özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde ise öğrencilerin portfolyo uygulamaları sırasında karşılaştıkları zorlukları ve uygulama hakkındaki genel görüşlerini belirlemek amacıyla alanyazın ve ölçme değerlendirme uzmanlarının görüşleri dikkate alınarak hazırlanan 19 soru sorulmuştur. Anket maddeleri dilbilgisi kurallarına uygunluğu ve anlaşılabilirliği açısından iki Türkçe öğretmeni ile iki sınıf öğretmeninin görüşleri alınmıştır. Bu şekilde geçerlik ve güvenirlik artırılmaya çalışılmıştır.

3.3.3. Portfolyo Veli Görüşme Formu

Velilerin portfolyolar hakkındaki düşüncelerini belirlemek amacıyla "Portfolyo Veli Görüşme Formu" hazırlanmıştır. Görüşme formu velilerin cinsiyet, meslek, yaş, eğitim düzeyi ve ekonomik gelir düzeyini belirlemek amacıyla hazırlanan demografik değişkenler ve ilköğretim 5. sınıf öğrenci velilerinin portfolyo uygulama sürecine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmış 6 sorudan oluşan yapılandırılmış görüşme formu şeklinde düzenlenmiştir. Anket formunda yer alan soruların seçiminde program geliştirme ve ölçme değerlendirme alanlarında çalışan uzman görüşü alınmıştır. Anket maddeleri dilbilgisi kurallarına uygunluğu ve anlaşılabilirliği açısından iki Türkçe öğretmeni ile iki sınıf öğretmeninin görüşleri alınmıştır. Bu şekilde geçerlik ve güvenirlik artırılmaya çalışılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Öğretmen ve öğrenci anketlerinin uygulanması aşamasında örneklem olarak belirlenen okullar tek tek araştırmacı tarafından gezilmiş, katılımcıların bir baskı hissetmemelerini sağlamak amacıyla anketleri doldurmaları için süre verilmiş, birkaç gün sonra anket formları alınmış ve katılımcıların kimlikleri ile ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.

Hazırlanan yapılandırılmış görüşme formu belirlenen okullardaki velilere veli toplantısı sırasında uygulanmıştır. Uygulama sırasında portfolyo hakkında genel bilgi verilmiş, velilerin görüşlerini yönlendirecek bilgilerden kaçınılmış, kişisel görüşler belirtilmemiştir.

3.5. Verilerin Çözümlenmesi

Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı bu çalışmada nicel veriler portfolyolara ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmış "Portfolyo Öğretmen Anketi" ve "Portfolyo Öğrenci Anketi"nin öğretmen ve öğrencilere uygulanmasıyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler istatistik paket programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Değişkenlere ait dağılımın normallik testi Kolmogorov-Simirnov ile test edilmiştir. Kolmogorov-Simirnov testine göre öğretmen ve öğrenci anketlerinde yer alan maddelerin dağılımı normal olarak elde edilmemiştir ($p< 0.05$). Bundan dolayı test istatistiği olarak parametrik olmayan yöntemler tercih edilmiştir. Grup sayısının ikiden fazla olduğu durumlar için Kruskal-Wallis H testi, grup sayısının iki olduğu durumlar için de Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Bunun yanında bazı veriler, frekans tabloları kullanılıp özetlenebilir hale getirilmiş, birbirleriyle ilişkili olduğu düşünülen anket sorularının aralarındaki ilişkilerin önemliliğini belirlemede Ki-Kare (Chi-Square) analiz yöntemlerinden yararlanılmıştır.

Çalışmada kullanılan nitel araştırma yöntemleri için ise veriler çalışma grubunu oluşturan velilere uygulanan "Portfolyo Veli Görüşme Formu"ndan elde edilmiştir. Velilerin önemli görülen bazı demografik değişkenleri frekans ve yüzde dağılımı ile

betimlenerek bu bölüm için nicel bir yaklaşım söz konusu olmuş, velilerin portfolyo uygulamasına ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler nitel olarak modellenmiştir.

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Velilere gerekli şartlar sağlandıktan sonra uygulanan yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından çözümlenmiş, verilen cevapların her biri numaralandırılarak görüşme döküm formu oluşturulmuştur. Görüşmenin dökümleri yapıldıktan sonra, görüşme soruları tek tek ele alınarak, her soru için verilen tüm yanıtlar doğrultusunda seçenekler sıralanmıştır. Bu değerlendirmeler sonucunda her bir soru maddesi ile ilgili yanıt seçeneklerinin yazılı olduğu "görüşme kodlama anahtarı" hazırlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda ulaşılan veriler bulgulara dönüştürülerek yorumlanmıştır. Bu bulgular betimsel istatistikleri, maddeler arasındaki ilişkilerin incelendiği χ^2 analizlerini, nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi ile ilgili işlemleri içermektedir.

4.1. Portfolyoların Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Örneklemdeki bireylerin anket maddelerine verdikleri cevaplar üzerinde betimsel istatistik işlemleri uygulanmıştır. Öğretmenlerin *"Portfolyoların hazırlanması için gerekli ders süresini yetersiz buluyorum."* şeklindeki anket maddesine ait cevapları Şekil 4.1.1'de betimlenmiştir.

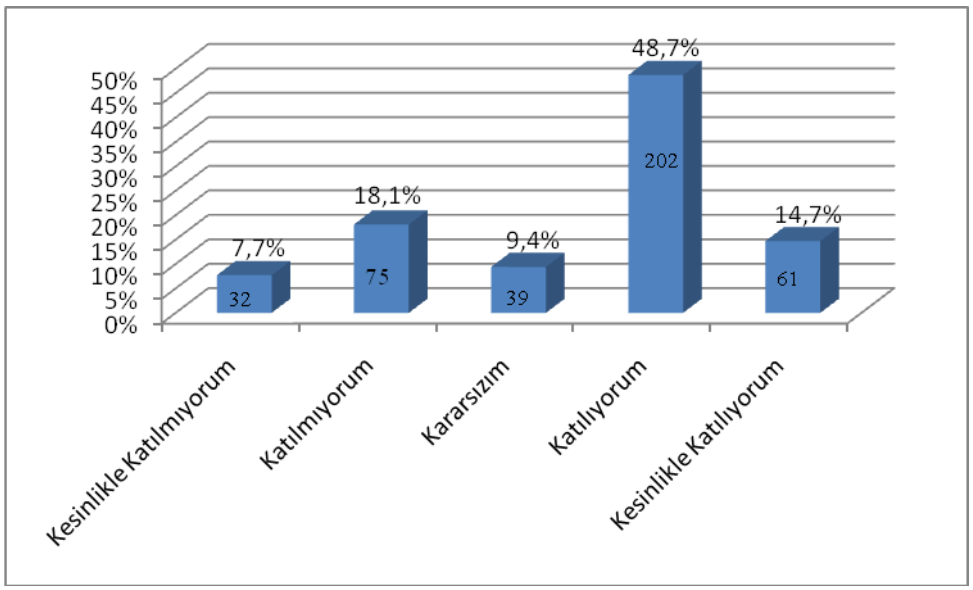

Şekil 4.1.1. Öğretmenlerin Portfolyoların Hazırlanma Süresine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.1'de portfolyoların hazırlanma süresinin yeterliğine ilişkin soruya öğretmenlerin %7,7 (32)' sinin "Kesinlikle Katılmıyorum", %18,1 (75)' inin "Katılmıyorum" seçeneklerini işaretlediği görülmüştür. Ayrıca % 9,4 (39)'ü bu soru hakkında "Kararsız" olduklarını belirtmiştir. Bunun yanında öğretmenlerin verdikleri cevapların %48,7 (202) oranında "Katılıyorum" ve % 14,7 (61) oranında da "Kesinlikle Katılıyorum" seçeneğinde toplanması öğretmenlerin çoğunun portfolyoların hazırlanması için gerekli olan ders süresini yetersiz gördüklerini açıklamaktadır. Çalışmaya katılan 415 öğretmenin 409 (%98,6)'u bu soruyu cevaplamıştır.

Öğretmenlerin portfolyoların hazırlanması için gerekli sürenin yeterliliğine ilişkin görüşleri ile okuttukları sınıf mevcutları arasındaki ilişki Çizelge 4.1'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.1. Sınıf Mevcudu ile Portfolyoların Yapılandırılması İçin Gereken Sürenin Yeterliliği Arasındaki İlişki

			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Mevcut	0-15	N	0	0	3	2	1	6
		%mevcut	,0%	,0%	50,0%	33,3%	16,7%	100,0%
		% s1	,0%	,0%	8,1%	1,0%	1,8%	1,5%
	16-25	N	3	8	2	18	10	41
		%mevcut	7,3%	19,5%	4,9%	43,9%	24,4%	100,0%
		% s1	10,0%	11,0%	5,4%	9,4%	17,9%	10,6%
	26-35	N	10	31	18	78	21	158
		%mevcut	6,3%	19,6%	11,4%	49,4%	13,3%	100,0%
		% s1	33,3%	42,5%	48,6%	40,6%	37,5%	40,7%
	36-45	N	13	24	11	75	18	141
		%mevcut	9,2%	17,0%	7,8%	53,2%	12,8%	100,0%
		% s1	43,3%	32,9%	29,7%	39,1%	32,1%	36,3%
	45 ve fazlası	N	4	10	3	19	6	42
		%mevcut	9,5%	23,8%	7,1%	45,2%	14,3%	100,0%
		% s1	13,3%	13,7%	8,1%	9,9%	10,7%	10,8%

*[$\chi^2_{(16)}$ =20,32; p > 0.05]

Çizelge 4.1 incelendiğinde genel olarak yanıtların "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" şıklarında biriktiği görülmektedir. 26-35 kişilik sınıflarda görev yapan 158 öğretmenin %68,3 (99)'ü "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını işaretlemiştir. Bunun yanında 36-45 kişilik sınıflarda çalışan 141 öğretmenin %66 (93)'sı "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını vermişlerdir. Sınıf mevcudu 16-25 kişi olan öğretmenlerin cevapları %68,3 (28) oranında, 45 ve fazlası mevcutlu sınıfların öğretmenlerinin cevapları da % 59,5 oranında "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" şıklarında birikmiştir. Bunun yanında χ^2 testi sonuçlarına bakıldığında öğretmenlerin çalıştıkları sınıfların mevcutları ile portfolyolar için gereken sürenin yetersizliği hakkındaki görüşleri arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır ($\chi^2_{(16)}$ =20,32; p > 0.05).

Çalışmaya katılan öğretmenlerin "*Portfolyoların hazırlanması için gerekli olana dosya, kâğıt vb. materyallerin temin edilmesinde sıkıntı yaşıyorum."* şeklindeki anket maddesine verdikleri cevaplar Şekil 4.1.2'de gösterilmiştir**.**

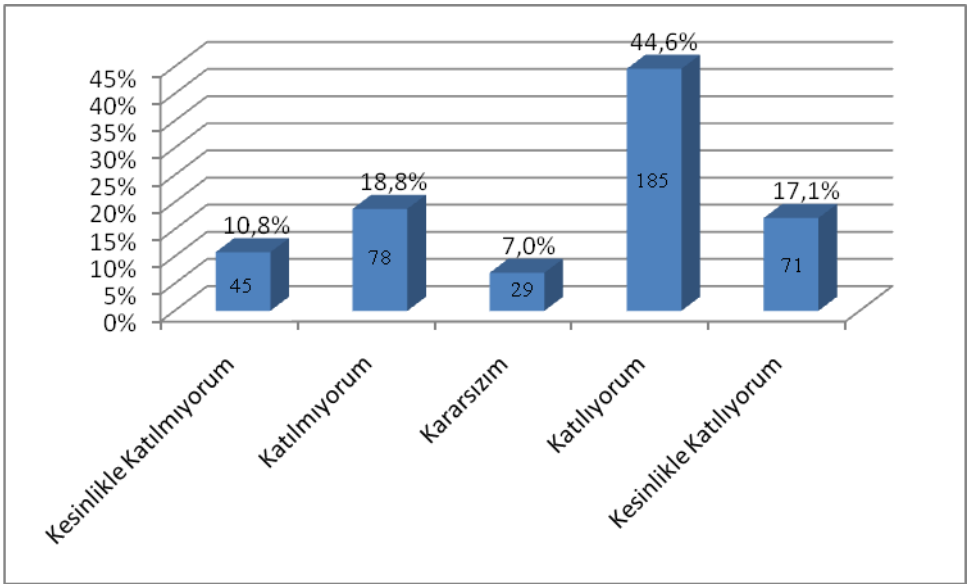

Şekil 4.1.2. Öğretmenlerin Portfolyolar İçin Gerekli Malzemelerin Teminine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.2'ye bakıldığında ilgili soruya katılımcı öğretmenlerin %10,8 (45)'i "Kesinlikle Katılmıyorum" ve %18,8 (78)'i "Katılmıyorum" cevabı vermiştir. Bunun yanında öğretmenlerin %7 (29)'lik bir bölümü bu konuda kararsız olduklarını ifade etmiştir. Katılımcıların %44,6 (185)'sı "Katılıyorum", %17,1 (71)'i "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını vermeleri malzeme temini konusunda problem yaşadıklarını göstermektedir. 415 katılımcı öğretmenin 408'i (%98,3) bu maddeyi cevaplamıştır. Problemin kaynağının öğrencilerin maddi imkânsızlıkları veya okullardaki donanım eksikliği olabileceği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin *"Portfolyo hazırlama sürecinde öğrencilerin itirazı ile karşılaşıyorum."* şeklindeki soruya verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Şekil 4.1.3'te gösterilmiştir.

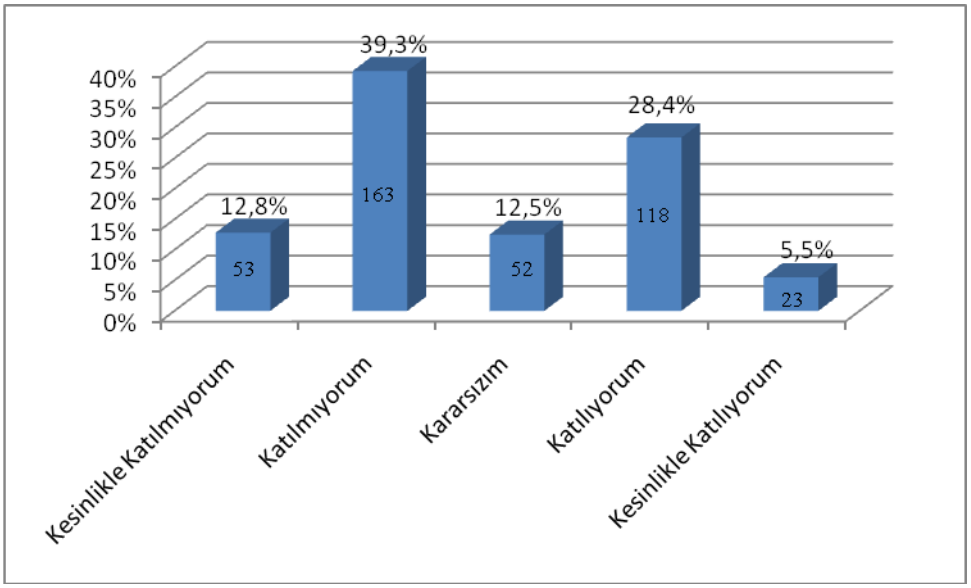

Şekil 4.1.3. Öğretmenlerin Portfolyo Hazırlama Sürecinde Öğrencilerin İstekliliğine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.3'e bakıldığında öğretmenlerin %12,8 (53)'inin "Kesinlikle Katılmıyorum", %39,3 (163)'ünün "Katılmıyorum" seçeneğini işaretleyerek, öğrencilerinin portfolyo uygulamasına karşı isteksiz olmadıklarını belirtmiştir. Bunun yanında %28,4 (118)'ü "Katılıyorum", %5,5 (23)'i de "Kesinlikle Katılıyorum" maddelerini işaretleyerek öğrencilerin itirazı ile karşılaşmadıklarını ifade ederken; %12,5 (52)'i de bu konuda karasız olduklarını belirtmiştir. Ayrıca bu soruya 415 öğretmenin 409 (%98,6)'u cevap vermiştir. Genel olarak bakıldığında öğrencilerin portfolyo uygulamasına istekli oldukları söylenebilir. Ancak öğretmenlerin önemli bir kısmının da (%34) öğrencilerinin itirazı ile karşılaştığı görülmektedir. Her ne kadar ölçme-değerlendirme tekniklerinde yeni arayışlar içinde olsa da eğitim programı, genel değerlendirmeyi geleneksel yaklaşımın ağırlıklı olduğu bir sistemde yürütmektedir. 8. sınıf öğrencileri için yapılan OKS'ler bunun en büyük kanıtıdır. Öğrencilerin itirazı ile karşılaşan öğretmenlerin buna sebep olarak bu sınavı gösterdiği bilinmektedir. Portfolyo için yapılan çalışmaların zaman aldığı (Şaşmaz Ören, 2005), bu sebeple sınava yönelik çalışmayı engellediği düşüncesinde olan öğrenciler sürece itiraz etmektedirler.

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile portfolyoların hazırlanması sürecinde öğrencilerinin sürece karşı görüşleri arasındaki ilişki Çizelge 4.2'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.2. Cinsiyet ile Öğretmenlerin Portfolyo Hazırlama Sürecinde Öğrenci İstekliliği Hakkında Görüşleri Arasındaki İlişki

			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Cinsiyet	Erkek	N	28	85	25	68	13	219
		%cinsiyet	12,8%	38,8%	11,4%	31,1%	5,9%	100,0%
		% s3	54,9%	52,5%	48,1%	59,6%	59,1%	54,6%
	Kadın	N	23	77	27	46	9	182
		%cinsiyet	12,6%	42,3%	14,8%	25,3%	4,9%	100,0%
		% s3	45,1%	47,5%	51,9%	40,4%	40,9%	45,4%
Toplam		N	51	162	52	114	22	401
		%cinsiyet	12,7%	40,4%	13,0%	28,4%	5,5%	100,0%
		% s3	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(4)}$ =2,54; p > 0.05]

Çizelge 4.2 incelendiğinde 219 erkek öğretmenin yarısından fazlasının (%51,6) portfolyo hazırlarken öğrencilerinin itirazı ile karşılaşmadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bununla beraber 182 kadın öğretmenin %54,9 (100)'u öğrencilerinin portfolyo hazırlamak için itiraz etmediklerini belirtmiştir. Ancak erkek öğretmenlerin % 47 (81)'sinin ve kadın öğretmenlerin de %30,2 (55)'sinin portfolyoların hazırlanması süresince öğrencilerinin itirazı ile karşılaştıklarını ifade ettikleri görülmektedir. χ^2 testi sonuçlarına göre değişkenler arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($\chi^2_{(4)}$ =2,54; p > 0.05). Öğrencilerin portfolyoya yönelik istekliliklerinin öğretmenlerin cinsiyetlerine göre değil de öğrencilerin sınavlara yönelik düşüncelerine göre değiştiği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile portfolyo hazırlanma sürecinde öğrenci istekliliği hakkında görüşleri arasındaki ilişki Çizelge 4.3'te gösterilmiştir.

Çizelge 4.3. Mesleki Deneyimleri ile Öğretmenlerin Portfolyo Hazırlama Sürecinde Öğrenci İstekliliği Hakkında Görüşleri Arasındaki İlişki

			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Deneyim	0-5 yıl	N	12	53	24	35	7	131
		%deneyim	9,2%	40,5%	18,3%	26,7%	5,3%	100,0%
		% s3	23,5%	32,9%	46,2%	30,2%	31,8%	32,6%
	6-10 yıl	N	16	49	16	26	4	111
		%deneyim	14,4%	44,1%	14,4%	23,4%	3,6%	100,0%
		% s3	31,4%	30,4%	30,8%	22,4%	18,2%	27,6%
	11-15 yıl	N	12	33	6	25	2	78
		%deneyim	15,4%	42,3%	7,7%	32,1%	2,6%	100,0%
		% s3	23,5%	20,5%	11,5%	21,6%	9,1%	19,4%
	16-20 yıl	N	3	5	3	9	1	21
		%deneyim	14,3%	23,8%	14,3%	42,9%	4,8%	100,0%
		% s3	5,9%	3,1%	5,8%	7,8%	4,5%	5,2%
	21 ve üzeri	N	8	21	3	21	8	61
		%deneyim	13,1%	34,4%	4,9%	34,4%	13,1%	100,0%
		% s3	15,7%	13,0%	5,8%	18,1%	36,4%	15,2%
Toplam		N	51	161	52	116	22	402
		%deneyim	12,7%	40,0%	12,9%	28,9%	5,5%	100,0%
		% s3	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(16)}$ =24,47; p > 0.05]

Çizelge 4.3'e bakıldığında mesleki deneyimlerine göre gruplandırılan öğretmenlerin verdikleri cevapların "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle Katılmıyorum" şıklarında yoğunlaştığı (%52,7), yani öğretmenlerin çoğunun öğrencilerinin itirazı ile karşılaşmadığı görülmektedir. 0-5 yıllık deneyim sahibi 131 öğretmenin %49,7 (65)'si portfolyo hazırlama sürecinde öğrencilerinin itirazı ile karşılaşmadıklarını belirtirken, %32 (42)'si ise sürece öğrencilerinin itiraz ettiğini söylemiştir. Bunun yanında 6-10 yıllık deneyime sahip 111 öğretmenin de %58,5'lik kısmının itirazla karşılaşmadığını ifade ettiği görülmüş, 21 yıl ve üzeri deneyime sahip 61 öğretmenin %47,5'inin de aynı görüşte olduğu tespit edilmiştir. 16-20 yıllık öğretmenlerin %47,7'sinin ise bu süreçte öğrencilerinin itirazı ile karşılaştıkları yönünde cevap verdiği görülmektedir. Ancak öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile ilgili soruya verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2_{(16)}$ =24,47; p > 0.05).

Örneklemin, *"Portfolyo uygulaması için gerekli olan ders süresini yetersiz buluyorum."* şeklindeki anket maddesine verdikleri cevaplar Şekil 4.1.4'te betimlenmiştir.

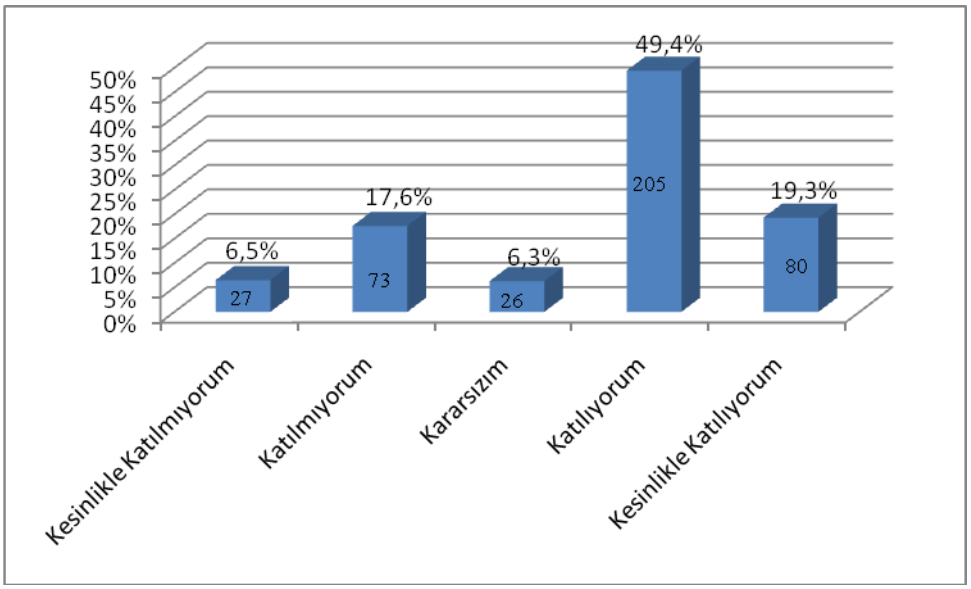

Şekil 4.1.4. Öğretmenlerin Portfolyoların Uygulama Süresine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.4'te de görüldüğü gibi öğretmenlerin %49,4 (205)'ü "Katılıyorum" ve %19,3 (80)'ü "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını vererek portfolyolar için ders sürelerini yetersiz bulduklarını ifade etmiştir. Ayrıca katılımcıların %6,5 (27)'i "Kesinlikle Katılmıyorum" ve %17,6 (73)'sı "Katılmıyorum" şıklarını işaretleyerek ders sürelerini portfolyo için yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %6,3 (26)'ü ise bu konuda kararsız olduklarını ifade etmiştir. 415 kişilik örneklemin 411 (%99,0)'i soruyu yanıtlamıştır. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin çoğunun uygulama için ayırmaları gereken süreyi yetersiz gördükleri düşünülmektedir. İlköğretim okullarında kullanılan müfredatın yetiştirilmesi telaşı öğretmelerin portfolyo uygulaması için çalışmalar yapmasını engellemektedir (Korkmaz ve Kaptan, 2003; Ogan ve Bekiroğlu, 2008). Bu nedenle öğretmenlerin portfolyo uygulama sürecinde çalışmaları ev ödevi şekline dönüştürdüğü görülmüştür. Hâlbuki portfolyo çalışmaları performans temelli olduğu için öğretmenin süreci gözleyebileceği bir şekilde uygulanması gerekmektedir.

Sınıf mevcutları ile portfolyoların uygulanması için gerekli sürenin yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri arasındaki ilişki Çizelge 4.4'te betimlenmiştir.

Çizelge 4.4. Sınıf Mevcutları İle Portfolyoların Uygulanması İçin Gerekli Sürenin Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri Arasındaki İlişki

			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Mevcut	0-15	N	1	1	1	1	2	6
		%mevcut	16,7%	16,7%	16,7%	16,7%	33,3%	100,0%
		% s4	3,8%	1,4%	4,2%	,5%	2,7%	1,5%
	16-25	N	5	8	3	18	7	41
		%mevcut	12,2%	19,5%	7,3%	43,9%	17,1%	100,0%
		% s4	19,2%	11,4%	12,5%	9,2%	9,5%	10,5%
	26-35	N	7	26	13	79	34	159
		%mevcut	4,4%	16,4%	8,2%	49,7%	21,4%	100,0%
		% s4	26,9%	37,1%	54,2%	40,5%	45,9%	40,9%
	36-45	N	9	31	5	74	22	141
		%mevcut	6,4%	22,0%	3,5%	52,5%	15,6%	100,0%
		% s4	34,6%	44,3%	20,8%	37,9%	29,7%	36,2%
	45 ve fazlası	N	4	4	2	23	9	42
		%mevcut	9,5%	9,5%	4,8%	54,8%	21,4%	100,0%
		% s4	15,4%	5,7%	8,3%	11,8%	12,2%	10,8%
Toplam		N	26	70	24	195	74	389
		%mevcut	6,7%	18,0%	6,2%	50,1%	19,0%	100,0%
		% s4	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(16)}$ =15,83; p > 0.05]

Çizelge 4.4'ten de anlaşıldığı gibi görev yaptıkları sınıf mevcutlarına göre öğretmenlerin verdikleri cevapların büyük kısmı "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" şıklarında toplanmıştır. Bulgulara göre, 26-35 kişilik sınıflarda çalışan 159 öğretmenin %71,1 (113)'inin; 36-45 kişilik sınıflarda görev yapan 141 öğretmenin %68,1 (96)'inin, 45 ve daha fazla mevcutlu sınıfların öğretmenlerinin %76,2 (32)'sinin, 16-25 kişilik sınıflarda çalışan öğretmenlerin %60 (25)'ının portfolyo için ayırmaları gereken ders süresini yetersiz bulduğu görülmektedir. Ayrıca ilgili soruya verdikleri cevaplarla görev yaptıkları sınıfların mevcutları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($\chi^2_{(16)}$ =15,83; p > 0.05).

Katılımcı öğretmenlerin *"Portfolyoların saklanması için okullardaki donanımı yetersiz buluyorum."* şeklindeki anket maddesine verdikleri cevaplar Şekil 4.1.5'te gösterildiği gibidir.

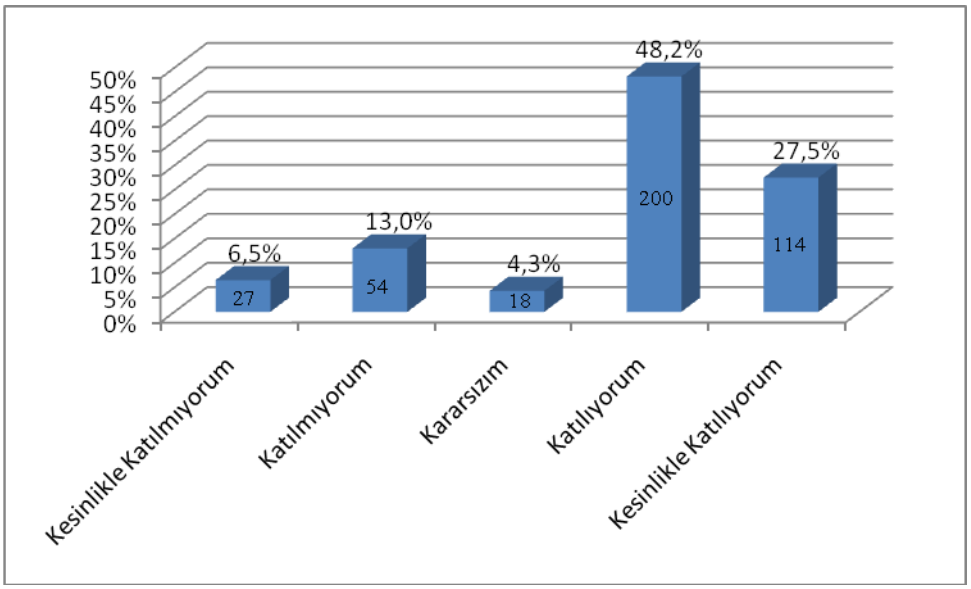

Şekil 4.1.5. Öğretmenlerin Portfolyoların Saklanması İçin Okulların Mevcut Donanımına İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.5'teki bulgulardan da anlaşıldığı gibi öğretmenlerin %48,2 (200)'si "Katılıyorum" ve %27,5 (114)'i "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını vererek okulların portfolyoların saklanması için gerekli donanıma sahip olmadığı görüşünde olduklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanında öğretmenlerin %6,5 (27)'i "Kesinlikle Katılmıyorum" ve %13 (54)'ü "Katılıyorum" maddelerini işaretleyerek okullardaki donanımı yeterli gördüklerini belirtmişledir. Ayrıca öğretmenlerin %4,3 (18)'ü bu soruya "Kararsızım" şıkkını işaretleyerek cevap vermiştir. 415 katılımcının 413 (%99,5)'ü anket maddesini cevaplamıştır. Okulların büyük çoğunluğu ikili eğitim yapmaktadır. Bu durumda aynı sınıfı iki farklı şube kullanmaktadır. Sınıfların kalabalık olması ve her sınıf için öğrenci sayısınca dolapların bulundurulamaması portfolyoların okullarda saklanmasını engellemektedir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin *"Portfolyo sunumlarının uygulanması, planlanması ve değerlendirilmesi için gerekli olan maddi olanakların (fotokopi için gerekli para vb.) ve slâyt makinesi gibi donanımların eksikliği bu yöntemi*

uygulamamı olumsuz etkiliyor." maddesine verdikleri cevaplar Şekil 4.1.6'da betimlenmiştir.

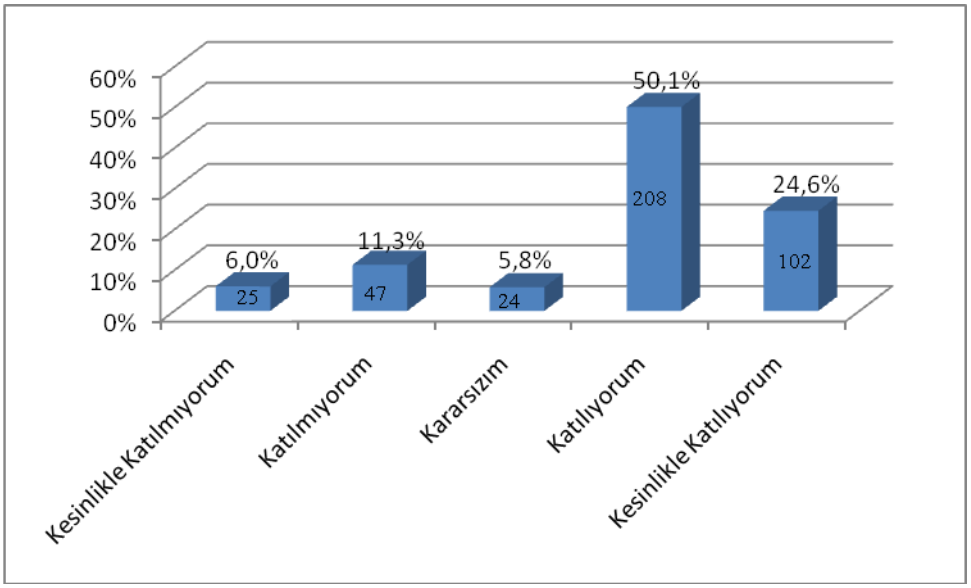

Şekil 4.1.6. Öğretmenlerin Portfolyo Sürecinde Gerekli Maddi Olanak ve Donanımların Eksikliğinin Sürece Etkilerine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.6'ya bakıldığında ilgili soruya öğretmenlerin %50,1 (208)'i "Katılıyorum" ve %24,6 (102)'sı "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını vererek sürecin bu eksikliklerden olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Bunun yanında aynı soruya öğretmenlerin %6 (25)'sı "Kesinlikle Katılmıyorum", %11,3 (47)'ü "Katılıyorum" ve %5,8 (24)'i de "Kararsızım" cevaplarını vermişlerdir. Öğretmenlerin 406 (%97,8)'sı bu maddeyi cevaplamıştır. Okullardaki mevcut donanımın portfolyo uygulaması için yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu durum öğretmen ve öğrencilerin süreçte sıkılmalarına, olumsuzlukların süreci yavaşlatmasına sebep olabilir (Tatar ve Şaşmaz Ören, 2009).

Çalışmaya katılan öğretmenlerin *"Ürün dosyasına (portfolyoya) koyulması gereken çalışmaları öğrencilere anlatmakta zorluk çekiyorum."* şeklindeki anket maddesine verdikleri cevaplar Şekil 4.1.7'de gösterilmiştir.

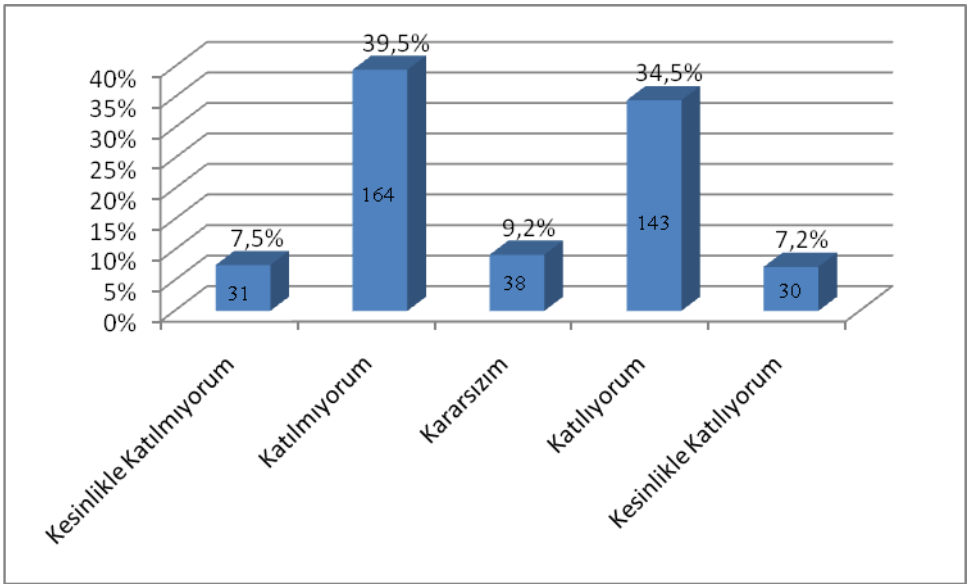

Şekil 4.1.7. Öğretmenlerin Portfolyoya Seçilecek Çalışmaları Öğrencilere Anlatabilmelerine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.7'deki bulgulara bakıldığında öğretmenlerin %7,5 (31)'i "Kesinlikle Katılmıyorum" ve %39,5 (164)'i "Katılmıyorum" cevabını vererek öğrencilere portfolyolarına hangi çalışmaları koyabileceklerini anlatmakta zorluk çekmediklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanında öğretmenlerin %34,5 (143)'i "Katılıyorum" ve %7,2 (30)'si "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını vererek bu konuda sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca %9,2 (38) oranındaki katılımcı öğretmeler bu soruda "Kararsız" kaldıklarını söylemişlerdir. Öğrencilerine çalışmaya ilişkin bilgileri aktardığına inanan öğretmenlerle bunu başaramadığını düşünen öğretmenlerin oranı birbirine yakın çıkmıştır. 415 katılımcının 406 (%97,8)'sı soruyu yanıtlamıştır.

Katılımcı öğretmenlerin, cinsiyetleri ile portfolyoların içerdiği çalışmaları öğrencilerine anlatabilme yeterlilikleri arasındaki ilişki Çizelge 4.5'te betimlenmiştir.

Çizelge 4.5. Cinsiyet İle Portfolyoların İçerdiği Çalışmaları Öğrencilere Anlatabilme Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri Arasındaki İlişki

			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Cinsiyet	Erkek	N	20	87	21	75	13	216
		%cinsiyet	9,3%	40,3%	9,7%	34,7%	6,0%	100,0%
		% s7	64,5%	54,4%	55,3%	53,6%	44,8%	54,3%
	Kadın	N	11	73	17	65	16	182
		%cinsiyet	6,0%	40,1%	9,3%	35,7%	8,8%	100,0%
		% s7	35,5%	45,6%	44,7%	46,4%	55,2%	45,7%
Toplam		N	31	160	38	140	29	398
		%cinsiyet	7,8%	40,2%	9,5%	35,2%	7,3%	100,0%
		% s7	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(4)}$ =2,39; p > 0.05]

Çizelge 4.5'e bakıldığında 216 erkek öğretmenin % 49,6'lık bir kısmının, portfolyo dosyalarına koymaları gereken çalışmaların hangileri olduğunu öğrencilerine anlatmakta zorluk çekmediği anlaşılmaktadır. 182 kadın öğretmenin ise % 46,1'i bu konuda zorlanmadığını ifade etmiştir. Bunun yanında öğretmenlerin cinsiyetleri ile ilgili soruya verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($\chi^2_{(4)}$ =2,39; p > 0.05).

Öğretmenlerin, mesleki deneyimleri ile portfolyoların içerdiği çalışmaların hangileri olduğunu öğrencilerine anlatabilme yeterlilikleri arasındaki ilişki Çizelge 4.6'da betimlenmiştir.

Çizelge 4.6. Mesleki Deneyimleri ile Öğretmenlerin Portfolyoların İçerdiği Çalışmaları Öğrencilere Anlatabilme Yeterliliği Arasındaki İlişki

			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Deneyim	0-5 yıl	N	8	40	17	52	13	130
		% deneyim	6,2%	30,8%	13,1%	40,0%	10,0%	100,0%
		% s7	26,7%	24,7%	44,7%	37,1%	44,8%	32,6%
	6-10 yıl	N	10	49	4	40	6	109
		% deneyim	9,2%	45,0%	3,7%	36,7%	5,5%	100,0%
		% s7	33,3%	30,2%	10,5%	28,6%	20,7%	27,3%
	11-15 yıl	N	7	33	13	22	3	78
		% deneyim	9,0%	42,3%	16,7%	28,2%	3,8%	100,0%
		% s7	23,3%	20,4%	34,2%	15,7%	10,3%	19,5%
	16-20 yıl	N	0	10	1	8	3	22
		% deneyim	,0%	45,5%	4,5%	36,4%	13,6%	100,0%
		% s7	,0%	6,2%	2,6%	5,7%	10,3%	5,5%
	21 ve üzeri	N	5	30	3	18	4	60
		% deneyim	8,3%	50,0%	5,0%	30,0%	6,7%	100,0%
		% s7	16,7%	18,5%	7,9%	12,9%	13,8%	15,0%
Toplam		N	30	162	38	140	29	399
		% deneyim	7,5%	40,6%	9,5%	35,1%	7,3%	100,0%
		% s7	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(16)}$ =26,22; p > 0.05]

Çizelge 4.6'da görüldüğü gibi 0-5 yıllık öğretmenlerin %50 (65)'si portfolyolarına koymaları gereken çalışmaları öğrencilerine anlatamadıklarını ifade ederken, 6-10 yıllık öğretmenlerin %54,2 (59)'si ise bu konuda sıkıntı yaşamadıklarını belirtmiştir. Bunun yanında 11-15 yıllık deneyime sahip öğretmenler (%51,3) ile 21 yıl ve üzeri görev yapan öğretmenlerin çoğunun (%58,3) da portfolyo dosyasının içerdiği çalışmaları öğrencilere anlatmakta güçlük çekmediği görülmektedir. Ancak öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile ilgili soruya verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($\chi^2_{(16)}$ =26,22; p > 0.05).

Çalışmaya katılan öğretmenlerin *"Öğrencilerin çalışma kâğıtlarını kaybetmesi süreci olumsuz etkiliyor."* maddesine ait bulgular Şekil 4.1.8'de gösterilmiştir.

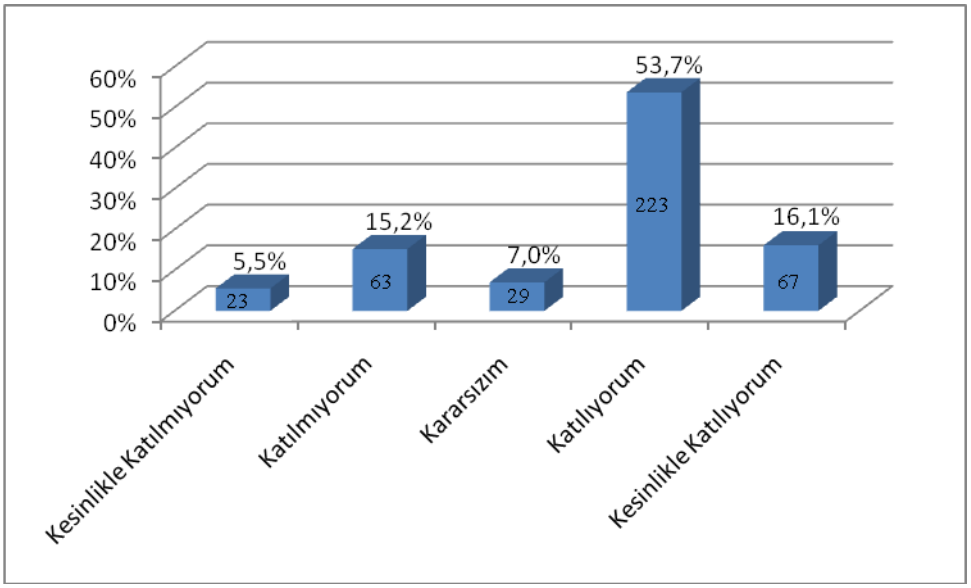

Şekil 4.1.8. Uygulama Boyunca Öğrencilerin Çalışmalarını Kaybetmelerinin Sürece Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Şekil 4.1.8'e bakıldığında öğretmenlerin %53,7 (223)'sinin "Katılıyorum", %16,1 (67)'inin de "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını vererek öğrencilerin çalışmalarını kaybetmelerinin süreci olumsuz etkilediği kanısında oldukları anlaşılmaktadır. Bununla beraber katılımcı öğretmenlerin %5,5 (23)'inin "Kesinlikle Katılmıyorum", %15,2 (63)'sinin "Katılmıyorum" ve %7 (29)'sinin de "Kararsızım" şeklinde cevaplar verdikleri görülmektedir. Ayrıca 415 katılımcının 405 (%97,6)'i soruyu yanıtlamıştır.

Örneklemin *"Öğrencilerin ürün dosyalarına (portfolyolarına) gereken önemi vermeyişinden kaynaklanan düzensizlik uygulamayı olumsuz etkiliyor."* maddesine ilişkin görüşleri Şekil 4.1.9'da gösterilmiştir.

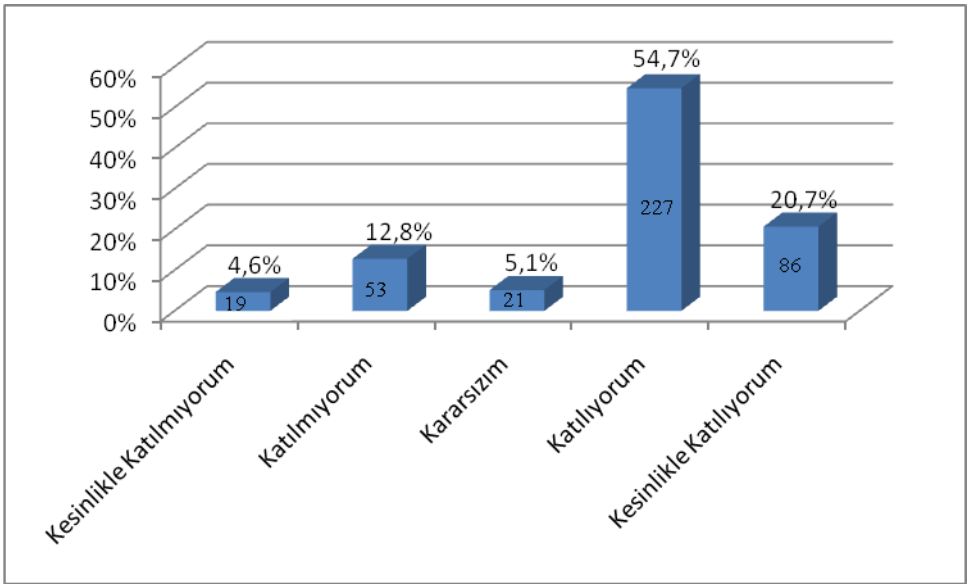

Şekil 4.1.9. Öğrencilerin Portfolyolarına Gererken Önemi Vermeyişinden Kaynaklanan Düzensizliğin Sürece Etkilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Şekil 4.1.9'a bakıldığında öğretmenlerin %4,6 (19)'sı "Kesinlikle Katılmıyorum", %12,8 (53)'inin "Katılmıyorum" ve %5,1 (21)'i "Kararsızım" şıklarını işaretlemiştir. Bunun yanında öğretmenlerin %54,7 (227)'sinin "Katılıyorum" ve %20,7 (86)'sinin "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını vererek, öğrencilerinin gereken önemi vermeyişinden kaynaklanan düzensizliğe ve bunun süreci olumsuz etkilediğine inandıklarını ifade ettikleri görülmektedir. 415 kişilik örneklemin 406 (%97,8)'sı bu anket maddesini yanıtlamıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin *"Ürün dosyası (portfolyo) değerlendirme sürecinin uygulanması esnasında geçirilecek olan zamanı ve çabayı, ürün dosyalarının (portfolyoların) eğitime getireceği katkıya değer bulmuyorum."* maddesine ilişkin görüşleri Şekil 4.1.10'da gösterilmiştir.

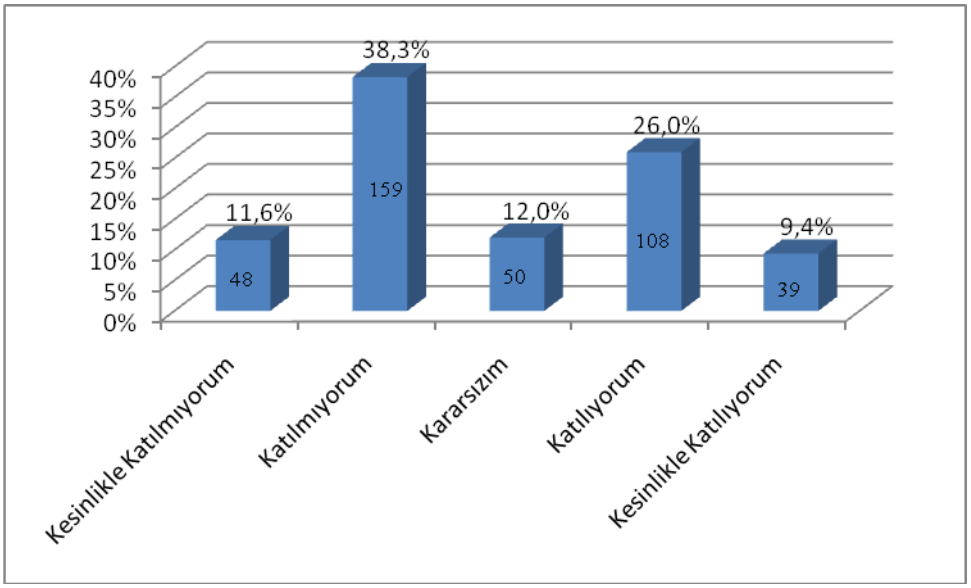

Şekil 4.1.10. Öğretmenlerin Portfolyoların Eğitime Katkısına İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.10'daki bulgular incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin %11,6 (48)'sı "Kesinlikle Katılmıyorum" ve %38,3 (159)'ü "Katılmıyorum" cevaplarını vererek portfolyolar için harcanacak zamanın eğitime katkı sağlayacağını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu oran öğretmenlerin portfolyolara eğitimsel bir değer yüklediği şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca öğretmenlerin %12 (50)'sinin "Kararsızım" cevabını işaretledikleri, %26 (108)'sının "Katılıyorum" ve %9,4 (39)'ünün de "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını vererek portfolyo uygulaması için harcanacak zamanı eğitime değer bulmadıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. 415 öğretmenin 404 (%97,3)'ü soruyu cevaplamıştır. Öğretmenlerin tüm zorluklara rağmen portfolyolara eğitimsel bir değer yüklemesi olumlu düşünülmektedir. Öğretmenlerin portfolyo hakkında daha çok bilgilendirilmesi, bunların uygulamalı örneklerini görmeleri sonucunda öğrencilerin kazanacakları beceriler dikkate alındığında harcanan zaman ve çabaya değer sonuçlar alınacağı düşünülmektedir (Tatar ve Şaşmaz Ören, 2009).

Örneklemi oluşturan öğretmenlerin, mesleki deneyimleri ile portfolyo için harcanan zamanın eğitime olan katkısına yönelik görüşleri arasındaki ilişki Çizelge 4.7'de betimlenmiştir.

Çizelge 4.7. Mesleki Deneyimleri ile Öğretmenlerin Portfolyonun Eğitime Katkısına Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişki

			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Deneyim	0-5 yıl	N	17	53	17	32	11	130
		%deneyim	13,1%	40,8%	13,1%	24,6%	8,5%	100,0%
		% s10	37,8%	33,5%	34,0%	29,9%	28,9%	32,7%
	6-10 yıl	N	17	39	12	26	14	108
		%deneyim	15,7%	36,1%	11,1%	24,1%	13,0%	100,0%
		% s10	37,8%	24,7%	24,0%	24,3%	36,8%	27,1%
	11-15 yıl	N	4	39	8	20	7	78
		%deneyim	5,1%	50,0%	10,3%	25,6%	9,0%	100,0%
		% s10	8,9%	24,7%	16,0%	18,7%	18,4%	19,6%
	16-20 yıl	N	4	4	3	9	2	22
		%deneyim	18,2%	18,2%	13,6%	40,9%	9,1%	100,0%
		% s10	8,9%	2,5%	6,0%	8,4%	5,3%	5,5%
	21 ve üzeri	N	3	23	10	20	4	60
		%deneyim	5,0%	38,3%	16,7%	33,3%	6,7%	100,0%
		% s10	6,7%	14,6%	20,0%	18,7%	10,5%	15,1%
Toplam		N	45	158	50	107	38	398
		%deneyim	11,3%	39,7%	12,6%	26,9%	9,5%	100,0%
		% s10	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(16)}$ =19,51; p > 0.05]

Çizelge 4.7'de görüldüğü gibi 0-5 yıllık öğretmenlerin %53,9 (70)'u ve 6-10 yıllık öğretmenlerin %51,8 (56)'i portfolyolar için harcadıkları zamanı ve çabayı, portfolyoların eğitime getireceği katkıya değer bulmaktadır. Bunun yanında 11-15 yıllık deneyime sahip öğretmenler (%55,1) ile 21 yıl ve üzeri görev yapan öğretmenlerin çoğu (%43,3) da portfolyoların eğitime katkı sağladığı görüşünde birleşmiştir. Ancak öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile ilgili soruya verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($\chi^2_{(16)}$ =19,51; p > 0.05). Katılımcı öğretmenlerin mesleki deneyimlerine bakıldığında en az 0-5 yıllık olduğu görülmektedir. Portfolyo uygulaması Türkiye'de 5-6 yıldır uygulanmaktadır. Dolayısıyla öğretmenler geleneksel anlayış çerçevesinde yetiştirilmiştir. İlgili soruya ilişkin cevapların farklılaşmaması buna bağlı olabilir.

Katılımcı öğretmenlerin *"Ürün dosyası (portfolyo) değerlendirme sürecini planlamak için öğretmenin harcayacağı zamanı uzun buluyorum."* şeklindeki anket maddesine verdikleri cevaplar Şekil 4.1.11'de gösterildiği gibidir.

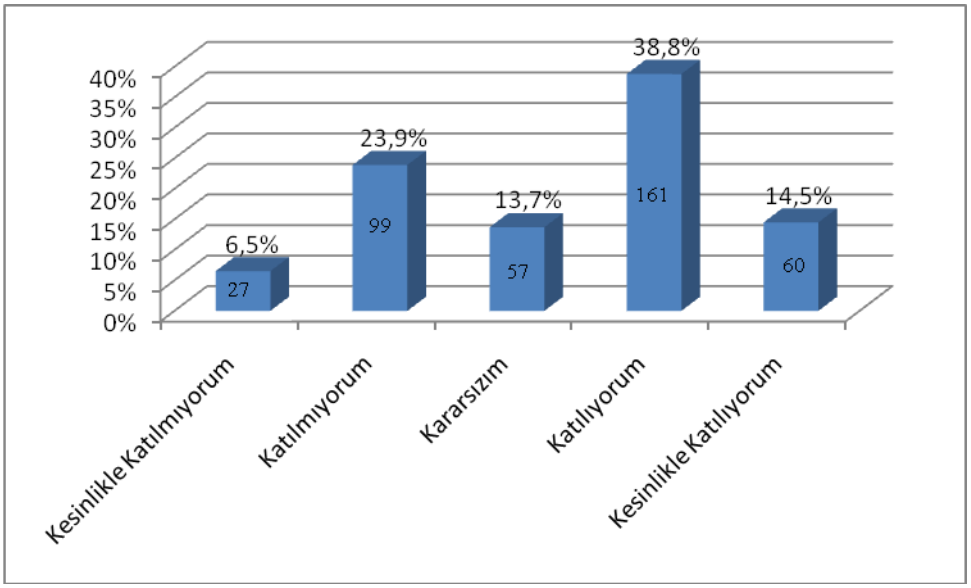

Şekil 4.1.11. Öğretmenlerin Portfolyo Dosyalarının Değerlendirilmesi İçin Gereken Süreye İlişkin Görüşleri

Tablo 4.1.11'e bakıldığında öğretmenlerin %38,8 (161)'i "Katılıyorum" ve %14,5 (60)'i "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını işaretleyerek portfolyoların değerlendirilmesi için öğretmenlerin harcaması gereken süreyi uzun bulduklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte öğretmenlerin %13,7 (57)'si "Kararsızım", %6,5 (27)'i "Kesinlikle Katılmıyorum" ve % 23,9'u "Katılmıyorum" cevaplarını vermişlerdir. 415 katılımcının 404 (%97,3)'ü bu soruyu yanıtlamıştır. Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin öğrenci dosyalarının takibi, incelenmesi ve değerlendirilmesi boyutlarında bir standart yakalayamadıkları görülmüştür (Sağlam Arslan ve ark, 2009, Acar ve Anıl, 2009, Korkmaz ve Kaptan, 2003). Bunun sebebi olarak öğretmenlerin yeterli ölçme-değerlendirme bilgisine sahip olmadıkları düşünülmektedir.

Öğretmenlerin çalıştıkları sınıfların mevcutları ile portfolyo değerlendirme süreci için harcanan zamana yönelik görüşleri arasındaki ilişki Çizelge 4.8'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.8. Sınıf Mevcudu ile Öğretmenlerin Portfolyonun Değerlendirilme Süresine Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişki

			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Mevcut	0-15	N	0	1	2	2	0	5
		%mevcut	,0%	20,0%	40,0%	40,0%	,0%	100,0%
		% s11	,0%	1,0%	3,6%	1,3%	,0%	1,3%
	16-25	N	3	12	5	15	5	40
		%mevcut	7,5%	30,0%	12,5%	37,5%	12,5%	100,0%
		% s11	11,5%	12,4%	9,1%	9,8%	9,8%	10,5%
	26-35	N	12	44	19	61	21	157
		%mevcut	7,6%	28,0%	12,1%	38,9%	13,4%	100,0%
		% s11	46,2%	45,4%	34,5%	39,9%	41,2%	41,1%
	36-45	N	7	33	20	58	20	138
		%mevcut	5,1%	23,9%	14,5%	42,0%	14,5%	100,0%
		% s11	26,9%	34,0%	36,4%	37,9%	39,2%	36,1%
	45 ve fazlası	N	4	7	9	17	5	42
		% mevcut	9,5%	16,7%	21,4%	40,5%	11,9%	100,0%
		% s11	15,4%	7,2%	16,4%	11,1%	9,8%	11,0%
Toplam		N	26	97	55	153	51	382
		%mevcut	6,8%	25,4%	14,4%	40,1%	13,4%	100,0%
		% s11	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(16)}$ =9,33; p > 0.05]

Çizelge 4.8 incelendiğinde, 26-35 kişilik sınıflarda görev yapan öğretmenlerin %52,3 (82)'ü ile 36-45 mevcutlu sınıfların öğretmenlerinin %56,5 (78)'i portfolyoların değerlendirilmesi sürecini uzun bulmaktadır. Bunun yanında diğer gruplar da incelendiğinde öğretmenlerin değerlendirme sürecini uzun bulduğu anlaşılmaktadır. Ancak sınıf mevcutları ile öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2_{(16)}$ =9,33; p > 0.05).

Katılımcıların *"Ürün dosyası (portfolyo) değerlendirme sürecinde velilerin itirazı ile karşılaşıyorum."* şeklindeki anket maddesine ait bulgular Şekil 4.1.12'de gösterilmiştir.

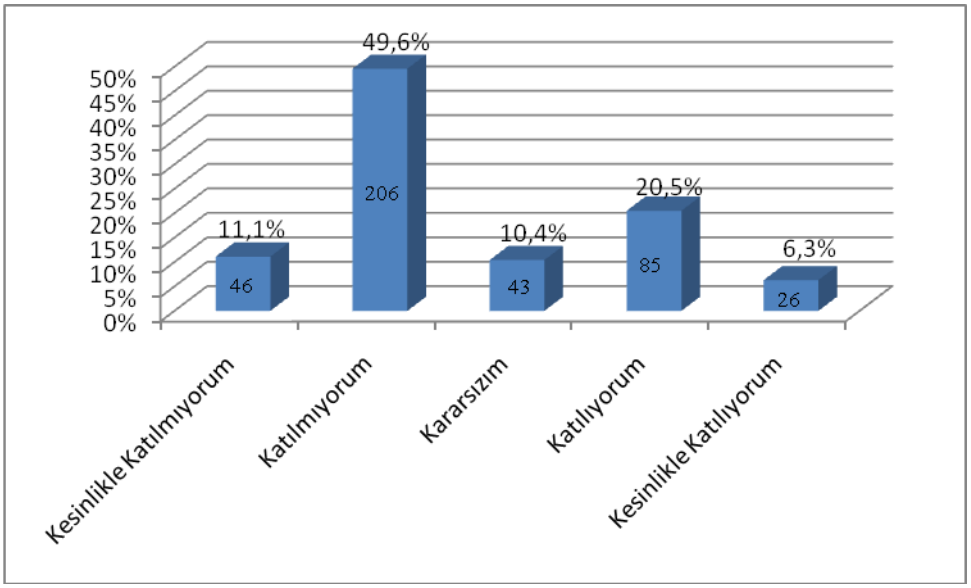

Şekil 4.1.12. Öğretmenlerin Portfolyoların Değerlendirme Sonuçlarına Ait Veli Düşüncelerine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.12'deki bulgulardan da anlaşıldığı gibi, öğretmenlerin %11,1 (46)'i "Kesinlikle Katılmıyorum" ve %49,6 (206)'sı "Katılmıyorum" cevaplarını vermiş, portfolyolar üzerinde yaptıkları değerlendirmeye ilişkin velilerin itirazı ile karşılaşmadıkları ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin % 10,4 (43)'ünün bu konuda "Kararsız" kaldıkları anlaşılmaktadır. Bunun yanında portfolyoları değerlendirmeleri sürecinde velilerin itirazı ile karşılaştıklarını belirten öğretmenlerin oranı %26,8 (111)'dir. 415 öğretmenin 406 (%97,8)'sı bu soruya cevap vermiştir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin *"Ürün dosyası (portfolyo) değerlendirme sürecine yönelik okul yönetiminin itirazı ile karşılaşıyorum."* maddesine ilişkin görüşleri Şekil 4.1.13'te gösterilmiştir.

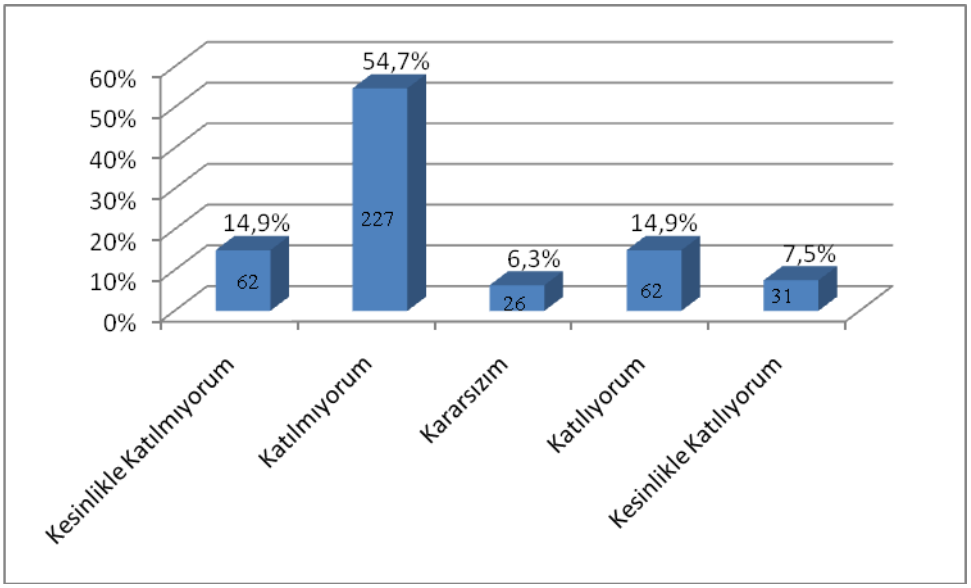

Şekil 4.1.13. Öğretmenlerin Portfolyo Süreciyle İlgili Okul Yönetiminin Sürece Yaklaşımına İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.13'e bakıldığında öğretmenlerin %14,9 (62)'unun "Kesinlikle Katılmıyorum" ve %54,7 (227)'sinin "Katılmıyorum" cevabını vererek portfolyo uygulaması sırasında okul idaresinin itirazı ile karşılaşmadıklarını belirttikleri görülmektedir. Öğretmenlerin %6,3 (26)'ü bu soruya "Kararsızım" yanıtını vermiştir. Ayrıca öğretmenlerin %14,9 (62)'u "Katılıyorum", %7,5 (31)'i "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını işaretleyerek okul idaresinin sürece itiraz ettikleri görüşünde olduklarını belirtmişlerdir. 415 katılımcının 408 (%98,3)'i anket maddesini cevaplamıştır.

Katılımcı öğretmenlerin *"Ürün dosyasını (portfolyoyu) oluşturan her çalışmaya uygun ölçme aracı geliştirmekte zorluk çekiyorum."* şeklindeki anket maddesine ilişkin cevapları Şekil 4.1.14'te gösterilmiştir.

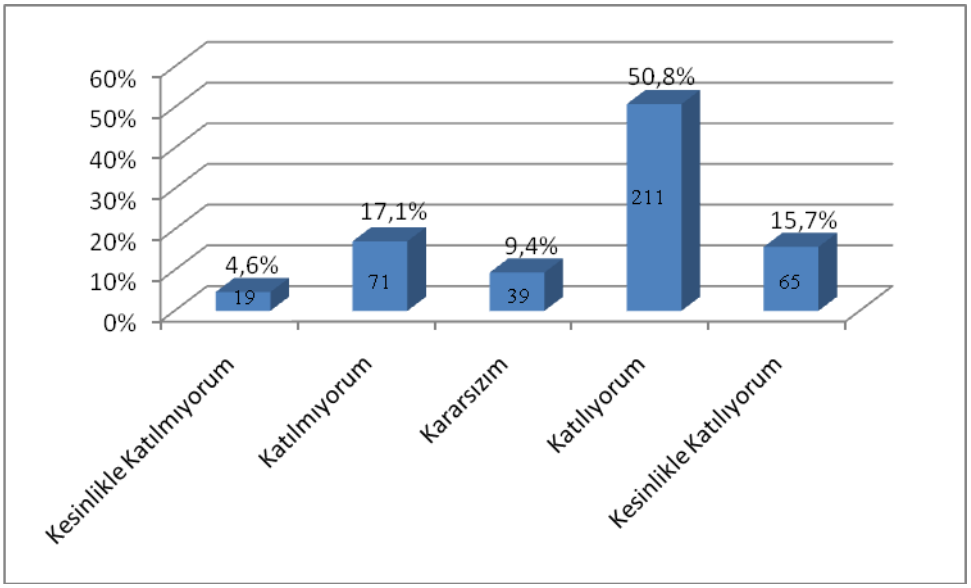

Şekil 4.1.14. Öğretmenlerin Portfolyo Çalışmaları İçin Ölçme Aracı Geliştirebilme Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.14'e bakıldığında öğretmenlerin %4,6 (19)'sının "Kesinlikle Katılmıyorum", %17,1 (71)'inin "Katılmıyorum" cevaplarını vererek ölçme aracı geliştirmede sorun yaşamadıklarını ifade ettikleri anlaşılmaktadır Öğretmenlerin %9,4 (39)'ü ise bu konuda "Kararsız" olduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında %50,8 (211) oranında "Katılıyorum" ve %15,7 (65) oranında "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarının işaretlenmesi öğretmenlerin büyük çoğunluğunun portfolyo çalışmaları için ölçme araçları geliştirmede zorlandıklarını göstermektedir. Sıkıntı yaşayan öğretmenlerin oranının yüksek olması öğretmenlerin ölçme-değerlendirme konusunda yetersiz kaldıkları şeklinde yorumlanabilir. 415 öğretmenin 405 (%97,6)'i bu soruyu yanıtlamıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin *"Ürün dosyasını (portfolyoyu) oluşturan her çalışmanın dereceleme ölçeği, rubrik, kontrol listesi, öz değerlendirme gibi ölçme araçlarıyla tek tek değerlendirilmesinde sıkıntı yaşıyorum"* maddesine ilişkin görüşleri Şekil 4.1.15'te gösterilmiştir.

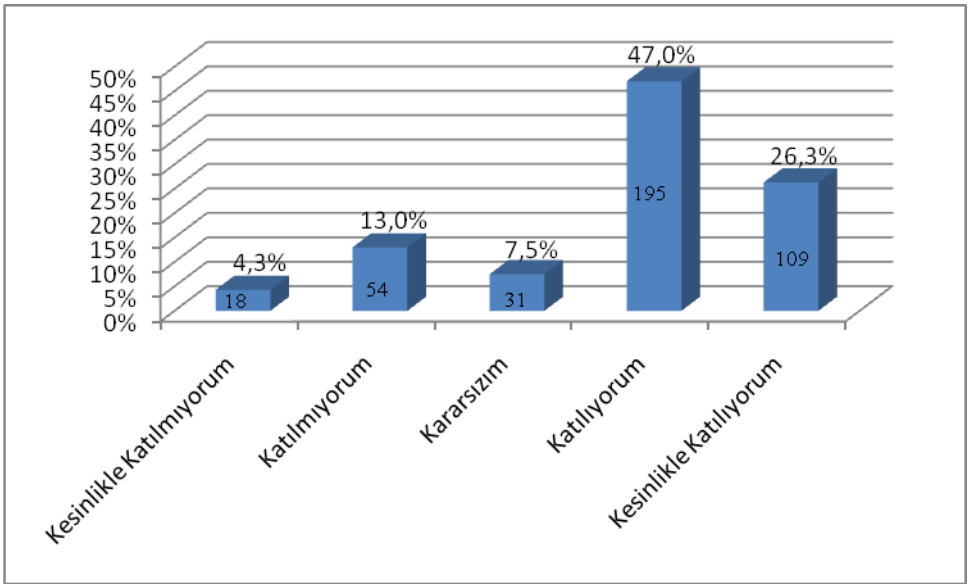

Şekil 4.1.15. Öğretmenlerin Portfolyo Çalışmalarını Tek Tek Değerlendirmelerine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.15'e bakıldığında öğretmenlerin %4,3 (18)'ünün "Kesinlikle Katılmıyorum" ve %13 (54)'ünün "Katılmıyorum" cevaplarını işaretleyerek değerlendirme sürecinde sorun yaşamadıklarını belirttikleri görülmektedir. Bununla beraber öğretmenlerin %47 (195)'si "Katılıyorum", %26,3 (109)'ü "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını vermiştir. Bu oran öğretmenlerin büyük çoğunluğunun çalışmaları dereceleme ölçeği, rubrik, kontrol listesi gibi araçlarla tek tek değerlendirmenin kendileri için sıkıntı oluşturduğu görüşünde olduklarını göstermektedir. Ayrıca katılımcıların %7,5 (31)'i bu soruya "Kararsızım" şıkkını işaretleyerek cevap vermişlerdir. 415 katılımcının 407 (%98,1)'si ilgili maddeyi yanıtlamıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin *"Değerlendirme ölçeklerinin her öğrenci ve her çalışma için çoğaltılmasında zorluk çekiyorum."* şeklindeki anket maddesine ilişkin görüşlerine ait bulgular Şekil 4.1.16'da gösterilmiştir.

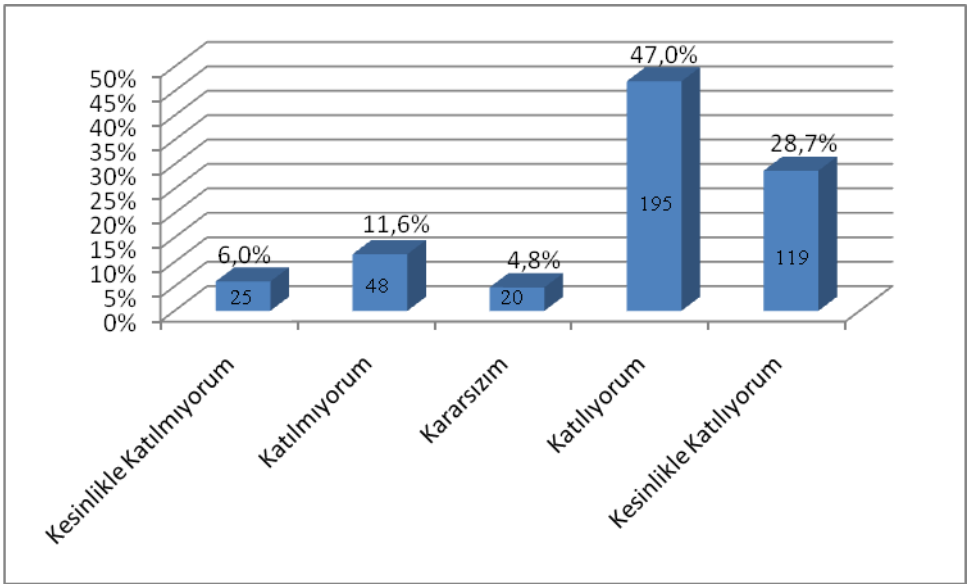

Şekil 4.1.16. Öğretmenlerin Her Çalışma ve Her Öğrenci İçin Çoğaltılmasına İlişkin Görüşleri

Şekil 4.1.16'dan da anlaşıldığı gibi öğretmenlerin %6 (25)'sı "Kesinlikle Katılmıyorum", %11,6 (48)'sı "Katılmıyorum" cevaplarını işaretleyerek ölçme araçlarının çoğaltılması konusunda zorluk yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında öğretmenlerin %47 (195)'si "Katılıyorum" ve %28,7 (119)'si "Kesinlikle Katılıyorum" cevaplarını vererek ölçeklerin tek tek her öğrenci ve her çalışma için çoğaltılmasında zorlandıklarını belirttikleri görülmektedir. Bunun yanında %4,8 (20)'i bu konuda "Kararsız" kaldıklarını ifade etmiştir. Portfolyo çalışmalarının her öğrenci ve her çalışma için değerlendirmesi öğretmenlere maddi olarak yük getirmektedir. Bu formların çoğaltılmasında okullardaki maddi olanakların da iyileştirilmesi gerekmektedir (Anıl ve Acar, 2008).

4.2. Portfolyoların Kullanımına İlişkin Öğrencilerin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde örneklemi oluşturan öğrencilerin anket maddelerine verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin, *"Ürün dosyası hazırlamak bana sorumluluk bilinci kazandırdı."* sorusuna ilişkin bulguları Şekil 4.2.1'de gösterilmiştir.

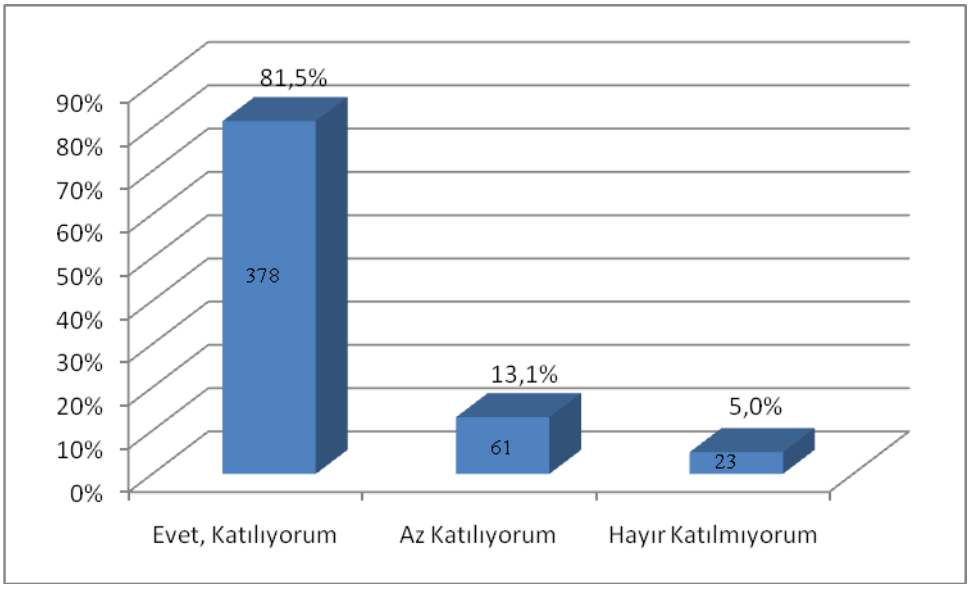

Şekil 4.2.1. Öğrencilerin Portfolyoların Sorumluluk Bilinci Kazandırdığına İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.1'e bakıldığında öğrencilerin %81,5 (378)'inin "Evet Katılıyorum" cevabını vererek portfolyoların kendilerine sorumluluk bilinci kazandırdığını ifade ettiği görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin %13,1 (61)'inin "Az Katılıyorum" ve %5 (23)'inin "Hayır Katılmıyorum" cevaplarını işaretleyerek portfolyoların sorumluluk bilinci kazandırmadığı görüşünde olduklarını anlaşılmaktadır. Bunun yanında 464 katılımcı öğrencinin 462 (%99,6)'si bu soruyu yanıtlamıştır.

Örneklemi oluşturan öğrencilerin cinsiyetleri ile portfolyonun sorumluluk bilinci kazandırdığına yönelik görüşleri arasındaki ilişki Çizelge 4.9'da betimlenmiştir.

Çizelge 4.9. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Portfolyonun Sorumluluk Bilinci Kazandırdığına Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişki

			Evet,Katılıyorum	Az Katılıyorum	Hayır Katılmıyorum	Toplam
Cinsiyet	Kız	N	197	32	11	240
		% cinsiyet	82,1%	13,3%	4,6%	100,0%
		% s1	52,1%	52,5%	47,8%	51,9%
	Erkek	N	181	29	12	222
		% cinsiyet	81,5%	13,1%	5,4%	100,0%
		% s1	47,9%	47,5%	52,2%	48,1%
Toplam		N	378	61	23	462
		% cinsiyet	81,8%	13,2%	5,0%	100,0%
		% s1	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(2)}$ =0,16; p > 0.05]

Çizelge 4.9'a bakıldığında kız öğrencilerin %95,4 (229)'ünün, erkek öğrencilerin ise %94,6 (210)'sının portfolyoların kendilerinde sorumluluk bilinci uyandırdığını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin cinsiyetleri ile ilgili soruya verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($\chi^2_{(2)}$ =0,16; p > 0.05).

Çalışmaya katılan öğrencilerin *"Ürün dosyası hazırlarken daha iyi öğrendiğimi düşünüyorum"* şeklindeki anket maddesine ait görüşleri Şekil 4.2.2.'de gösterilmiştir.

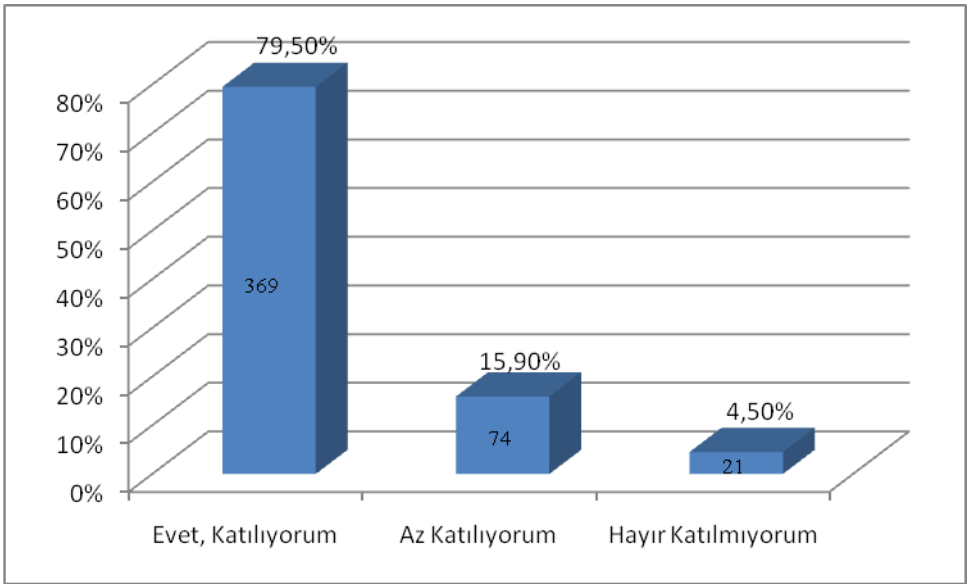

Şekil 4.2.2. Öğrencilerin Portfolyoların Kalıcı Öğrenmeye Katkısına İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.2'den de anlaşıldığı üzere öğrencilerin %79,5 (369)'i portfolyo hazırlarken daha iyi öğrendiğini ifade ederken, %15,9 (74)'u öğrenmelerine az katkısı olduğunu, % 4,5 (21)'i ise öğrenmelerine katkısı olmadığı belirtmiştir. Bu soruya 464 öğrencinin tamamı yanıt vermiştir. Portfolyo çalışmalarında temel amacın yaparak yaşayarak öğrenmeyi, öğrencilere kendi öğrenmelerini yapılandırmaya fırsat tanımayı sağlamak olduğu bilinmektedir (Karadağ ve Öney, 2006). Bu anlamda öğrenciler dosyaları için yaptıkları çalışmalarda kalıcı öğrenebildiklerini düşünmektedirler.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile portfolyonun öğrenmeye katkısına yönelik görüşleri arasındaki ilişki Çizelge 4.10'da betimlenmiştir.

Çizelge 4.10. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Portfolyonun Öğrenmeye Katkısına Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişki

			Evet,Katılıyorum	Az Katılıyorum	Hayır Katılmıyorum	Toplam
Cinsiyet	Kız	N	196	39	5	240
		% cinsiyet	81,7%	16,3%	2,1%	100,0%
		% s2	53,1%	52,7%	23,8%	51,7%
	Erkek	N	173	35	16	224
		% cinsiyet	77,2%	15,6%	7,1%	100,0%
		% s2	46,9%	47,3%	76,2%	48,3%
Toplam		N	369	74	21	464

	% cinsiyet	79,5%	15,9%	4,5%	100,0%
	% s2	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(2)}$ =6,86; p > 0.05]

Çizelge 4.10 incelendiğinde, 240 kız öğrencinin %98 (235)'inin ve 224 erkek öğrencinin %92,8 (208)'inin portfolyolar sayesinde daha iyi öğrendiğini belirttiği görülmektedir. Bunun yanında χ^2 testi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin cinsiyetleri ile ilgili soruya verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($\chi^2_{(2)}$ =6,86; p > 0.05).

Örneklemi oluşturan öğrencilerin *"Ürün dosyası hazırlamaktan zevk alıyorum"* sorusuna ait bulgular Şekil 4.2.3'te gösterilmiştir.

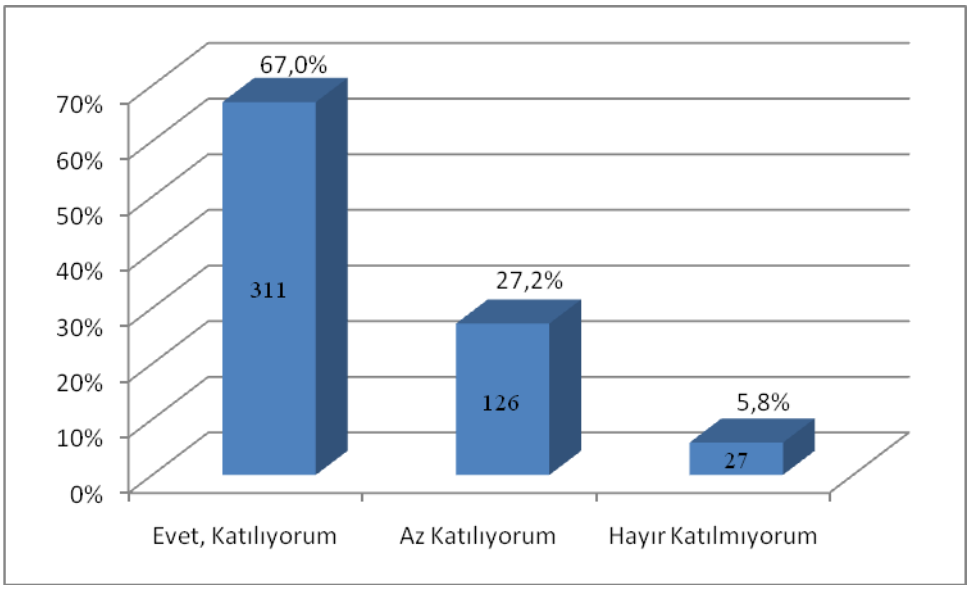

Şekil 4.2.3. Öğrencilerin Portfolyo Oluşturmaktan Hoşlandıklarına İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.3'e bakıldığında öğrencilerin %67 (311)'sinin portfolyo hazırlarken zevk aldığını, %27,2 (126)'sinin bu süreçte daha az zevk aldığını, %5,8 (27)'inin ise zevk almadığını ifade ettiği görülmektedir. 464 katılımcı öğrencinin tamamı bu soruya cevap vermiştir.

Öğrencilerin *"Ürün dosyası hazırlamayı sıkıcı buluyorum."* maddesine verdikleri cevaplar Şekil 4.2.4'te gösterildiği gibidir.

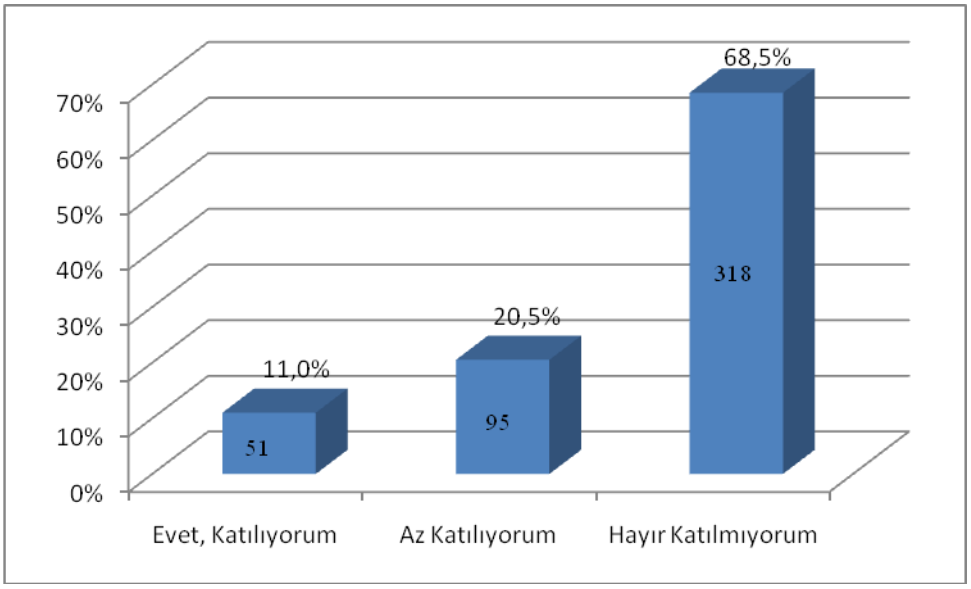

Şekil 4.2.4. Öğrencilerin Portfolyo Hazırlama Sürecine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.4'e bakıldığında öğrencilerin %11 (51)'i portfolyo hazırlarken sıkıldığını, %20,5 (95)'i bu süreçte daha az sıkıldığını, %68,5 (318)'i ise sıkılmadığını ifade etmiştir. 464 katılımcı öğrencinin tamamı bu soruya cevap vermiştir.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile portfolyo hazırlamaya yönelik görüşleri arasındaki ilişki Çizelge 4.11'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.11. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Portfolyo Hazırlamaya Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişki

			Evet, Katılıyorum	Az Katılıyorum	Hayır Katılmıyorum	Toplam
Cinsiyet	Kız	N	23	40	177	240
		% cinsiyet	9,6%	16,7%	73,8%	100,0%
		% s4	45,1%	42,1%	55,7%	51,7%
	Erkek	N	28	55	141	224
		% cinsiyet	12,5%	24,6%	62,9%	100,0%
		% s4	54,9%	57,9%	44,3%	48,3%
Toplam		N	51	95	318	464
		% cinsiyet	11,0%	20,5%	68,5%	100,0%
		% s4	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(2)}$ =6,39; p < 0.05]

Çizelge 4.11'e bakıldığında kız öğrencilerin %73,8 (177)'inin portfolyo hazırlamaktan sıkılmadığı anlaşılmaktadır. Bunun yanında erkek öğrencilerin de %62,9 (141)'unun bu süreci sıkıcı bulmadığını ifade ettiği görülmüştür. χ^2 testi sonuçlarına göre, öğrencilerin cinsiyetleri ile sürece yönelik görüşleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($\chi^2_{(2)}$ =6,39; p < 0.05).

Araştırmaya katılan öğrencilerin portfolyo hazırlamayı sıkıcı bulma durumlarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği "Mann-Whitney U" testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Çizelge 4.12'de verilmiştir.

Çizelge 4.12. Öğrencilerin Portfolyo Hazırlama Sürecine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Soru	Değişkenler	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
4	**Kız**	240	244,30	58631,50	24048,500	0,016
	Erkek	224	219,86	49248,50		

Çizelge 4.12'de görüldüğü gibi erkelerle kızların portfolyo hazırlamayı sıkıcı bulma durumları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [U=24048,500, p< 0.05]. Sıra ortalamaları dikkate alındığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre portfolyo hazırlamayı daha az sıkıcı buldukları anlaşılmaktadır. Kız çocukların sosyal yapılarının ve ilgi alanlarının daha geniş olması bu çalışmalardan daha fazla zevk almalarına sebep olarak gösterilebilir.

Katılımcıların *"Ürün dosyası hazırlamanın çok zaman alıcı olduğunu düşünüyorum"* şeklindeki anket maddesine verdikleri cevaplar Şekil 4.2.5'te gösterilmiştir.

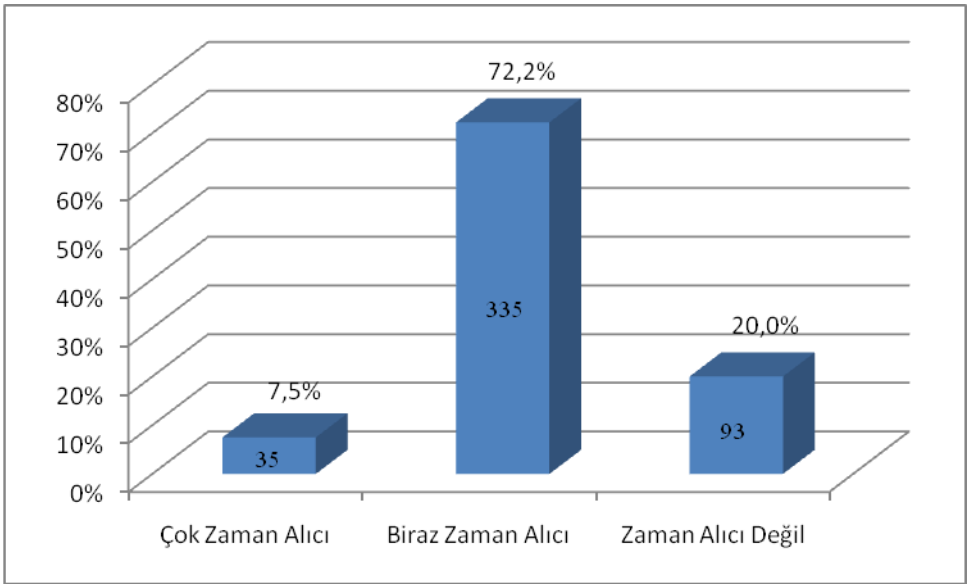

Şekil 4.2.5. Öğrencilerin Portfolyo İçin Harcadıkları Zamana İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.5'e bakıldığında öğrencilerin %7,5 (35)'inin portfolyo hazırlamanın çok zaman aldığını düşündüğü görülürken, %72,2 (335)'sinin biraz zaman aldığını düşündüğü ve %20 (93)'sinin ise süreci zaman alıcı bulmadığı anlaşılmaktadır. 464 öğrencinin 463 (%99,8)'ü bu soruyu yanıtlamıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin *"Ailem ürün dosyası hakkında yeteri kadar bilgi sahibidir"* şeklindeki soruya ilişkin cevapları Şekil 4.2.6'da gösterilmiştir.

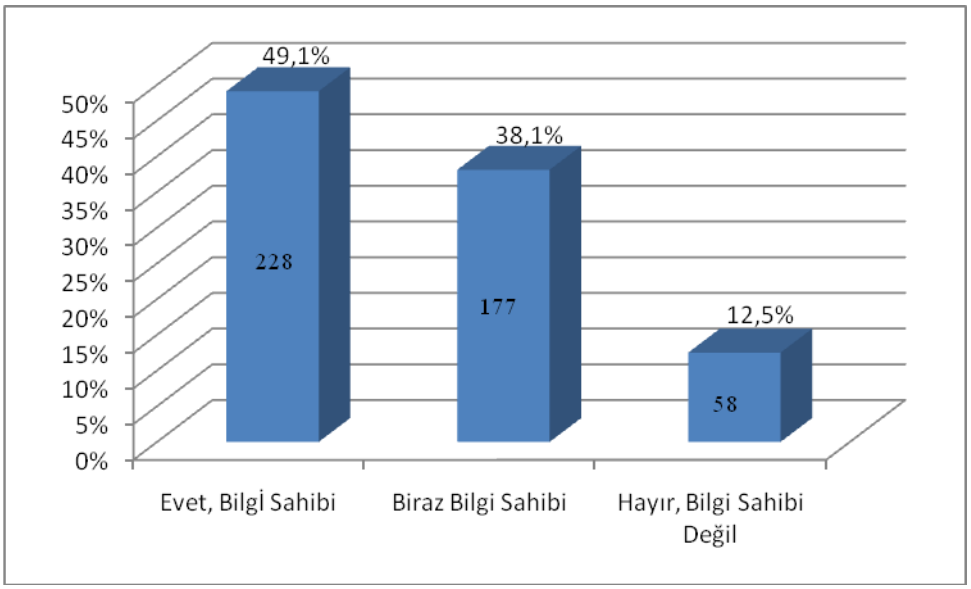

Şekil 4.2.6. Öğrencilerin Ailelerinin Portfolyo Hakkındaki Bilgilerine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.6'ya bakıldığında örneklemi oluşturan öğrencilerin %49,1 (228)'i portfolyo hakkında ailelerinin bilgi sahibi olduğunu, %38,1 (177)'i biraz bilgi sahibi olduğunu, % 12,5 (58)'i ise bilgi sahibi olmadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Örneklemi oluşturan 464 öğrencinin 463 (%99,8)'ü soruyu yanıtlamıştır.

Öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyi ile portfolyo hakkındaki bilgi düzeyleri arasındaki ilişki Çizelge 4.13'te gösterilmiştir.

Çizelge 4.13. Anne Öğrenim Düzeyi ile Portfolyo Hakkındaki Bilgi Düzeyleri Arasındaki İlişki

			Evet bilgi sahibi	Biraz bilgi sahibi	Hayır bilgi sahibi değil	Toplam
Anne Öğrenim Düzeyi	Okur-yazar değil	N	30	46	31	107
		%a.öğrenim	28,0%	43,0%	29,0%	100,0%
		% s6	13,2%	26,3%	53,4%	23,2%
	İlkokul	N	88	87	14	189
		%a.öğrenim	46,6%	46,0%	7,4%	100,0%
		% s6	38,6%	49,7%	24,1%	41,0%
	Ortaokul	N	41	21	8	70
		%a.öğrenim	58,6%	30,0%	11,4%	100,0%
		% s6	18,0%	12,0%	13,8%	15,2%
	Lise	N	54	17	4	75
		%a.öğrenim	72,0%	22,7%	5,3%	100,0%
		% s6	23,7%	9,7%	6,9%	16,3%
	Üniversite	N	15	4	1	20
		%a.öğrenim	75,0%	20,0%	5,0%	100,0%
		% s6	6,6%	2,3%	1,7%	4,3%
Toplam		N	228	175	58	461
		%a.öğrenim	49,5%	38,0%	12,6%	100,0%
		% s6	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(8)}$ =64,20; $p < 0.05$]

Çizelge 4.13'te görüldüğü gibi portfolyolar hakkında bilgi sahibi olma durumu üniversite mezunu annelerde %75,0 (15) iken, okur yazar olmayan annelerde %28,0'dır. Bunun yanında lise mezunu annelerin %72'si, ortaokul mezunu annelerin %58,6'sı, ilkokul mezunu annelerin ise %46,6'sı konu hakkında bilgi sahibi görünmektedir. Annelerin öğrenim durumları ile portfolyolar hakkındaki bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2_{(8)}$ = 64,20; $p < 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin portfolyolar hakkındaki bilgi düzeylerinin, anne öğrenim durumları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği "Kruskal-Wallis H" testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Çizelge 4.14'te verilmiştir.

Çizelge 4.14. Ailelerin Portfolyolar Hakkındaki Bilgi Düzeylerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Anne Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

S6	Değişkenler (Anne Öğrenim Durumu)	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlı Fark
	Okur-yazar değil	107	293,26	51,488	4	.00	1-2 p<0,05
	İlkokul	189	230,81				1-3 p<0,05
	Ortaokul	70	211,29				1-4 p<0,05
	Lise	75	177,13				1-5 p<0,05
	Üniversite	20	170,70				2-4 p<0,05
							2-5 p<0,05

Çizelge 4.14'teki analiz sonuçları; ailelerin portfolyo hakkındaki bilgi düzeylerinin, öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir [$\chi^2_{(4)}$ =50,171; p < 0.05]. Bu bulgu annelerin öğrenim düzeylerinin portfolyo hakkındaki bilgilerini etkilediğini gösterir. Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın hangi gruplar arasındaki anlamlı farklara bağlı olarak ortaya çıktığını belirlemek için ikili kombinasyonlar şeklinde gruplara Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Buna göre okur-yazar olmayan annelerin, diğer grup annelere göre, ilkokul mezunu annelerin ise lise ve üniversite mezunu annelere göre daha az bilgi sahibi olduğu ve farkların anlamlı olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin babalarının öğrenim durumları ile portfolyo hakkındaki bilgi düzeyleri arasındaki ilişki Çizelge 4.15'te gösterilmiştir.

Çizelge 4.15. Baba Öğrenim Durumu ile Portfolyo Hakkındaki Bilgi Düzeyleri Arasındaki İlişki

			Evet bilgi sahibi	Biraz bilgi sahibi	Hayır bilgi sahibi değil	Toplam
Baba Öğrenim Düzeyi	Okur-yazar değil	N	6	8	4	18
		%b.öğrenim	33,3%	44,4%	22,2%	100,0%
		% s6	2,6%	4,6%	7,0%	3,9%
	İlkokul	N	33	46	20	99
		%b.öğrenim	33,3%	46,5%	20,2%	100,0%
		% s6	14,5%	26,3%	35,1%	21,5%
	Ortaokul	N	23	40	16	79
		%b.öğrenim	29,1%	50,6%	20,3%	100,0%
		% s6	10,1%	22,9%	28,1%	17,2%
	Lise	N	89	53	11	153
		%b.öğrenim	58,2%	34,6%	7,2%	100,0%
		% s6	39,0%	30,3%	19,3%	33,3%
	Üniversite	N	77	28	6	111
		%b.öğrenim	69,4%	25,2%	5,4%	100,0%
		% s6	33,8%	16,0%	10,5%	24,1%
Toplam		N	228	175	57	460
		%b.öğrenim	49,6%	38,0%	12,4%	100,0%
		% s6	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(8)}$ =52,47; p < 0.05]

Çizelge 4.15'teki bulgulara bakıldığında üniversite mezunu babaların %69,4'ünün, lise mezunu babaların da %58,2'sinin portfolyolar hakkında bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Bunun yanında ortaokul mezunu babaların %29,1, ilkokul mezunu babalar ve okuma-yazma bilmeyen babaların ise %33,3'lük oranının ilgili konuda bilgi sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Mezuniyet durumları ile portfolyo hakkındaki bilgileri arasında χ^2 testi sonucunda anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır ($\chi^2_{(8)}$ =52,47; p < 0.05).

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin portfolyolar hakkındaki bilgi düzeylerinin, babalarının öğrenim durumları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği "Kruskal-Wallis H" testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Çizelge 4.16'da verilmiştir.

Çizelge 4.16. Ailelerin Portfolyolar Hakkındaki Bilgi Düzeylerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Baba Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

S6	Değişkenler (Baba Öğrenim Durumu)	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlı Fark
	Okur-yazar değil	18	274,61	51,488	4	.00	1-4 p<0,05
	İlkokul	99	272,27				1-5 p<0,05
	Ortaokul	79	280,83				2-4 p<0,05
	Lise	153	207,13				2-5 p<0,05
	Üniversite	111	182,49				3-4 p<0,05
							3-5 p<0,05

Çizelge 4.16'da görüldüğü gibi ailelerin portfolyo hakkındaki bilgi düzeylerinin baba öğrenim durumu değişkenine göre [$\chi^2_{(4)}$ =51,488; p < 0.05] anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bulunan farklılığın hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testine göre; okur-yazar olmayan, ilkokul veya ortaokul mezunu babalara göre lise veya üniversite mezunu babaların portfolyolar hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğu ve farkların anlamlı olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin *"Ailem ürün dosyama koyduğum çalışmalara değer verir"* sorusuna ait bulguları Şekil 4.2.7'de gösterilmiştir.

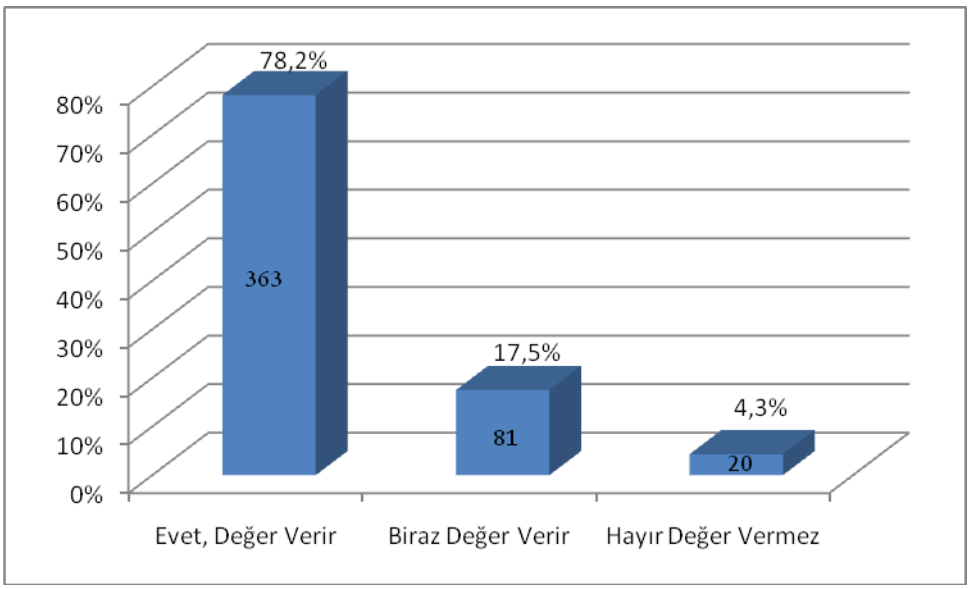

Şekil 4.2.7. Öğrencilerin Portfolyo Çalışmalarına Karşı Ailelerinin İlgisine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.7'deki bulgular incelendiğinde öğrencilerin %78,2 (363)'sinin portfolyo için yaptığı çalışmalara ailelerinin değer verdiğini ve %17,5 (81)'inin bu çalışmalara ailelerinin biraz değer verdiğini belirttikleri görülürken, %4,3 (20)'ünün ise ailelerinin çalışmalarına değer vermediğini ifade ettiği görülmektedir. 464 kişilik örneklemin tamamı bu soruyu yanıtlamıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyi ile portfolyolara verdikleri değer arasındaki ilişki Çizelge 4.17'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.17. Anne Öğrenim Düzeyi ile Portfolyoya Verdikleri Değer Arasındaki İlişki

			Evet değer verir	Biraz değer verir	Hayır değer vermez	Toplam
Anne Öğrenim Düzeyi	Okur-yazar değil	N	70	33	4	107
		%a.öğrenim	65,4%	30,8%	3,7%	100,0%
		% s7	19,4%	40,7%	20,0%	23,2%
	İlkokul	N	150	30	10	190
		%a.öğrenim	78,9%	15,8%	5,3%	100,0%
		% s7	41,6%	37,0%	50,0%	41,1%
	Ortaokul	N	57	10	3	70
		%a.öğrenim	81,4%	14,3%	4,3%	100,0%
		% s7	15,8%	12,3%	15,0%	15,2%
	Lise	N	67	7	1	75
		%a.öğrenim	89,3%	9,3%	1,3%	100,0%
		% s7	18,6%	8,6%	5,0%	16,2%
	Üniversite	N	17	1	2	20
		%a.öğrenim	85,0%	5,0%	10,0%	100,0%
		% s7	4,7%	1,2%	10,0%	4,3%
Toplam		N	361	81	20	462
		%a.öğrenim	78,1%	17,5%	4,3%	100,0%
		% s7	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(8)}$ =23,38; $p < 0.05$]

Çizelge 4.17 incelendiğinde annelerin büyük kısmının, çocuklarının yaptığı çalışmalara değer verdiği anlaşılmaktadır. Okur-yazar olmayan annelerin %65,4'ü ile ilkokul mezunu olan annelerin %78,9'u çocuklarının portfolyo için hazırladığı çalışmalara değer vermektedir. Bunun yanında ortaokul mezunu annelerin %81,4'ü ile lise mezunu annelerin %85,0'ı da çalışmalara değer verir bir yaklaşım sergilemektedir. Ayrıca üniversite mezunu annelerin de büyük çoğunluğu (%85,0) bu çalışmalara değer vermektedir. χ^2 testi sonuçlarına göre,

annelerin öğrenim durumları ile çalışmalara verdikleri değer arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($\chi^2_{(8)}$ =23,38; p < 0.05).

Araştırmaya katılan öğrencilerin portfolyolara ailelerinin verdiği değere ilişkin görüşlerinin anne öğrenim durumları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği "Kruskal-Wallis H" testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Çizelge 4.18'deki gibidir.

Çizelge 4.18. Ailelerin Portfolyolara Verdiklere Değere İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Anne Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

S7	Anne Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlı Fark
	Okur-yazar değil	107	259,31	15,342	4	,004	1-2 p<0,05
	İlkokul	190	230,18				1-3 p<0,05
	Ortaokul	70	224,21				1-4 p<0,05
	Lise	75	205,25				2-4 p<0,05
	Üniversite	20	219,20				

Çizelge 4.18'deki analiz sonuçları; ailelerin portfolyoya verdikleri değere ilişkin öğrenci görüşlerinin, öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir [$\chi^2_{(4)}$ =15,342; p < .05]. Bu bulgu annelerin öğrenim düzeylerinin portfolyoya yönelik düşüncelerini etkilediğini gösterir. Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın hangi gruplar arasındaki anlamlı farklara bağlı olarak ortaya çıktığını belirlemek için ikili kombinasyonlar şeklinde gruplara Mann Whitney U testi sonuçları şöyledir: Okur-yazar olmayan annelerin ilkokul, ortaokul veya lise mezunu annelere göre portfolyo çalışmalarına daha az değer verdiği görülmüştür. Ayrıca lise mezunu annelerin de ilkokul mezunu annelere göre çalışmalara daha fazla değer verdiği görülmüş, farkların anlamlı olduğu bulunmuştur. Lise mezunu annelerin diğer gruptaki annelere göre portfolyo hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğu tespit edilmiştir. Bundan dolayı lise mezunu annelerin çocuklarının yaptığı çalışmaların önemini daha iyi kavradığı, dolayısıyla bu çalışmalara daha fazla önem verdiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyi ile portfolyolara verdikleri değer arasındaki ilişki Çizelge 4.19'da gösterilmiştir.

Çizelge 4.19. Baba Öğrenim Düzeyi ile Portfolyoya Verdikleri Değer Arasındaki İlişki

			Evet değer verir	Biraz değer verir	Hayır değer vermez	Toplam
Baba Öğrenim Düzeyi	Okur-yazar değil	N	11	7	0	18
		%b.öğrenim	61,1%	38,9%	,0%	100,0%
		% s7	3,0%	8,8%	,0%	3,9%
	İlkokul	N	67	26	7	100
		%b.öğrenim	67,0%	26,0%	7,0%	100,0%
		% s7	18,6%	32,5%	35,0%	21,7%
	Ortaokul	N	56	19	4	79
		%b.öğrenim	70,9%	24,1%	5,1%	100,0%
		% s7	15,5%	23,8%	20,0%	17,1%
	Lise	N	130	19	4	153
		%b.öğrenim	85,0%	12,4%	2,6%	100,0%
		% s7	36,0%	23,8%	20,0%	33,2%
	Üniversite	N	97	9	5	111
		%b.öğrenim	87,4%	8,1%	4,5%	100,0%
		% s7	26,9%	11,3%	25,0%	24,1%
Toplam		N	361	80	20	461
		%b.öğrenim	78,3%	17,4%	4,3%	100,0%
		% s7	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(8)}$ =23,38; $p < 0.05$]

Çizelge 4.19'a bakıldığında 111 üniversite mezunu babanın %87,4'ü, 153 lise mezunu babanın %85'i, 79 ortaokul mezunu %70,9'u, 100 ilkokul mezunu babanın %67'si, 18 okuma-yazma bilmeyen babanın % 61,1'i çocuklarının çalışmalarına değer vermektedir. Öğrencilerin babalarının öğrenim durumları ile çalışmalara verdikleri değer arasında χ^2 testi sonuçlarına göre anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($\chi^2_{(8)}$ =23,38; $p < 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin; portfolyolara ailelerinin verdiği değere ilişkin görüşlerinin, baba öğrenim durumları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği "Kruskal-Wallis H" testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Çizelge 4.20'deki gibidir.

Çizelge 4.20. Ailelerin Portfolyolara Verdiklere Değere İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Baba Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

S7	Baba Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlı Fark
	Okur-yazar değil	18	266,75	21,376	4	,000	1-4 p<0,05
	İlkokul	100	257,27				1-5 p<0,05
	Ortaokul	79	247,73				2-4 p<0,05
	Lise	153	215,45				2-5 p<0,05
	Üniversite	111	211,06				3-4 p<0,05
							3-5 p<0,05

Çizelge 4.20'de görüldüğü gibi ailelerin portfolyoya verdiği değer düzeylerinin baba öğrenim durumu değişkenine göre [$\chi^2_{(4)}$ =21,376; p < 0.05] anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bulunan farklılığın hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testine göre lise veya üniversite mezunu babaların, okuma-yazma bilmeyen babalara göre öğrenci çalışmalarına daha fazla değer verdiği görülmüş farkların anlamlı olduğu bulunmuştur. Babaların öğrenim durumları ile portfolyo hakkındaki bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, lise veya üniversite mezunu babaların konu ile ilgili daha fazla bilgi sahibi olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla portfolyo çalışmalarının çocuklarının gelişimleri hakkında birer kanıt olduğunu kavradıkları ve diğer gruptaki babalara göre bu çalışmalara daha fazla değer verdikleri düşünülmüştür.

Çalışmaya katılan öğrencilerin *"Portfolyo görevlerimin (performans, proje) hepsini ailem yapar"* sorusuna ait cevapları Şekil 4.2.8'de gösterilmiştir.

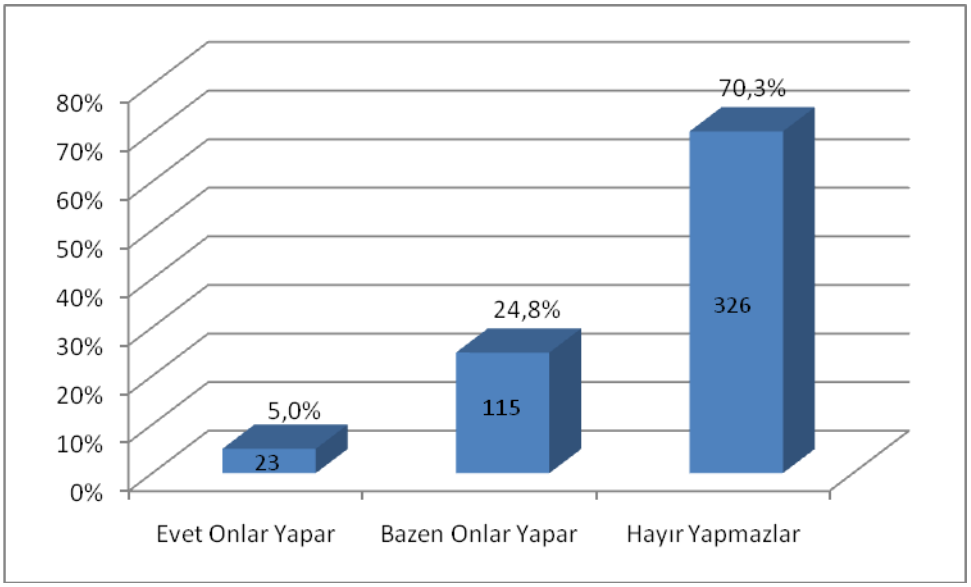

Şekil 4.2.8. Öğrencilerin Portfolyo Görevlerinin Kim Tarafından Yapıldığına İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.8'e bakıldığında, öğrencilerin %5 (23)'inin portfolyo görevlerinin hepsini ailelerinin yaptığını, %24,8 (115)'inin bazen ailelerinin yaptığını ifade ettikleri görülmektedir. Bunun yanında öğrencilerin %70,3 (326)'ünün portfolyo görevlerini ailelerinin yapmadığını ifade ettikleri anlaşılmaktadır. 464 kişilik örneklemin tamamı bu soruyu yanıtlamıştır.

Öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyi ile portfolyo görevlerini yapma durumları arasındaki ilişki Çizelge 4.21'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.21. Anne Öğrenim Düzeyi ile Portfolyo Görevlerini Yapma Durumları Arasındaki İlişki

			Evet onlar yapar	Bazen onlar yapar	Hayır yapmazlar	Toplam
Anne Öğretim Düzeyi	Okur-yazar değil	N	4	23	80	107
		%a.öğretim	3,7%	21,5%	74,8%	100,0%
		% s8	17,4%	20,0%	24,7%	23,2%
	İlkokul	N	10	38	142	190
		%a.öğretim	5,3%	20,0%	74,7%	100,0%
		% s8	43,5%	33,0%	43,8%	41,1%
	Ortaokul	N	6	23	41	70
		%a.öğretim	8,6%	32,9%	58,6%	100,0%
		% s8	26,1%	20,0%	12,7%	15,2%
	Lise	N	2	24	49	75
		%a.öğretim	2,7%	32,0%	65,3%	100,0%

		% s8	8,7%	20,9%	15,1%	16,2%
	Üniversite	N	1	7	12	20
		%a.öğretim	5,0%	35,0%	60,0%	100,0%
		% s8	4,3%	6,1%	3,7%	4,3%
Toplam		N	23	115	324	462
		%a.öğretim	5,0%	24,9%	70,1%	100,0%
		% s8	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(8)}$ =12,20; p > 0.05]

Çizelge 4.21'den de anlaşıldığı gibi 107 okuma- yazma bilmeyen annenin %74,8'i çocuklarının portfolyo görevlerini hiç yapmazken, %21,5'i bazen yapmaktadır. 190 ilkokul mezunu annenin %74,7'si bahsi geçen görevleri yapmazken %20'sinin bazen yaptığı anlaşılmaktadır. Bunun yanında 70 ortaokul mezunu annenin %58,6'sı, 75 lise mezunu annenin %65,3'ü ve 20 üniversite mezunu annenin %60'ının bu görevleri yapmadığı görülmektedir. χ^2 testi sonuçlarına göre annelerin öğrenim düzeyleri ile portfolyo görevlerini yapma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2_{(8)}$ =12,20; p > 0.05).

Öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyleri ile portfolyo görevlerini yapma durumları arasındaki ilişki Çizelge 4.22'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.22. Baba Öğrenim Düzeyi ile Portfolyo Görevlerini Yapma Durumları Arasındaki İlişki

			Evet onlar yapar	Bazen onlar yapar	Hayır yapmazlar	Toplam
Baba Öğrenim Düzeyi	Okur-yazar değil	N	1	5	12	18
		%b.öğrenim	5,6%	27,8%	66,7%	100,0%
		% s8	4,3%	4,3%	3,7%	3,9%
	İlkokul	N	10	15	75	100
		%b.öğrenim	10,0%	15,0%	75,0%	100,0%
		% s8	43,5%	13,0%	23,2%	21,7%
	Ortaokul	N	2	18	59	79
		%b.öğrenim	2,5%	22,8%	74,7%	100,0%
		% s8	8,7%	15,7%	18,3%	17,1%
	Lise	N	7	42	104	153
		%b.öğrenim	4,6%	27,5%	68,0%	100,0%
		% s8	30,4%	36,5%	32,2%	33,2%
	Üniversite	N	3	35	73	111
		%b.öğrenim	2,7%	31,5%	65,8%	100,0%
		% s8	13,0%	30,4%	22,6%	24,1%
Toplam		N	23	115	323	461

	%b.öğrenim	5,0%	24,9%	70,1%	100,0%
	% s8	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(8)}$ =14,70; p > 0.05]

Çizelge 4.22'ye bakıldığında üniversite mezunu 111 babanın %65,8'inin, lise mezunu 153 babanın %68'inin, ortaokul mezunu 79 babanın %74,7'sinin, ilkokul mezunu 100 babanın %75'inin ve okuma yazma bilmeyen 18 babanın %66,7'sinin portfolyo görevlerini yapmadıkları anlaşılmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri ile portfolyo görevlerini yapma durumları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($\chi^2_{(8)}$ =14,70; p > 0.05).

Öğrencilere yöneltilen *"Ürün dosyası çalışmaları için ihtiyaç duyduğum malzemeleri almada sıkıntı yaşıyoruz."* maddesine ait bulgular Şekil 4.2.9'da gösterilmiştir.

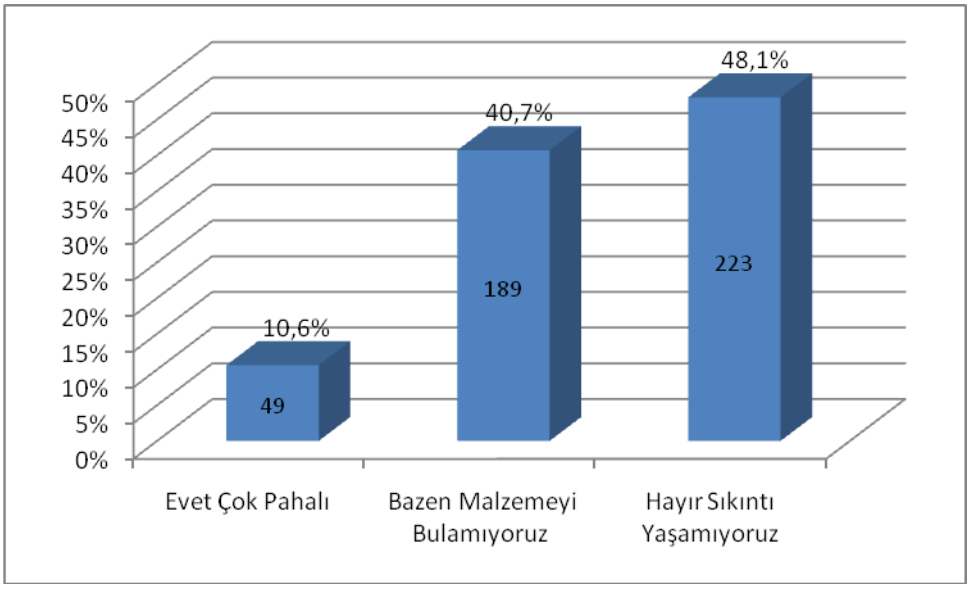

Şekil 4.2.9. Öğrencilerin Portfolyo İçin Gerekli Malzemeleri Temin Etmede Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.9'daki bulgulara bakıldığında öğrencilerin %10,6 (49)'sı portfolyo çalışmaları için gerekli malzemelerin temininde çok pahalı oldukları gerekçesiyle sıkıntı yaşadıklarını belirtirken, %40,7 (189)'si gerekli malzemeleri bulamamaktan kaynaklanan sıkıntılar yaşadıklarını söylemiştir. Bunun yanında öğrencilerin %48,1 (223)'inin malzeme temininde sıkıntı yaşamadıklarını ifade ettiği görülmektedir. 464 katılımcının 461 (%99,4)'i bu soruya cevap vermiştir.

Örneklemin gelir düzeyleri ile portfolyo için gerekli malzemeleri temin edebilmeleri arasındaki ilişki Çizelge 4.23'te gösterilmiştir.

Çizelge 4.23. Gelir Düzeyi ile Malzeme Temini Arasındaki İlişki

			Evet çok pahalı	Bazen malzemeyi bulamıyoruz	Hayır sıkıntı yaşamıyoruz	Toplam
Gelir Düzeyi	0-1000	N	22	87	72	181
		%gelir	12,2%	48,1%	39,8%	100,0%
		% s9	46,8%	46,3%	32,4%	39,6%
	1001-2000	N	17	58	71	146
		%gelir	11,6%	39,7%	48,6%	100,0%
		% s9	36,2%	30,9%	32,0%	31,9%
	2001 ve üzeri	N	8	43	79	130
		%gelir	6,2%	33,1%	60,8%	100,0%
		% s9	17,0%	22,9%	35,6%	28,4%
Toplam		N	47	188	222	457
		%gelir	10,3%	41,1%	48,6%	100,0%
		% s9	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(4)}$ =14,13; p< 0.05]

Çizelge 4.23 incelendiğinde gelir durumu en düşük olan gruptaki öğrencilerin %48,1'inin bazen malzemeleri bulamadıkları anlaşılmaktadır. Orta düzeydeki öğrencilerin cevaplarına bakıldığında ise %48,6'sı malzeme temininde sorun yaşamazken, %39,7'sinin bazen malzemeleri bulamadığı görülmektedir. Gelir durumu yüksek gruptaki öğrencilerin %60,8'i ise malzeme temininde sıkıntı yaşamadıklarını belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin gelir düzeyleri ile portfolyo için gerekli malzemeleri temin edebilmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2_{(4)}$ =14,13; p< 0.05).

Araştırmaya katılan öğrencilerin; portfolyolar için gerekli malzemeleri temin etme durumlarının, gelir düzeyleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği "Kruskal-Wallis H" testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Çizelge 4.24'teki gibidir.

Çizelge 4.24. Öğrencilerin Portfolyo İçin Gerekli Malzemeleri Temin Edebilme Durumlarının Gelir Düzeyleri Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

S9	Gelir Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlı Fark
	0-1000 (1)	181	208,77	13,388	2	,001	1-3 p<0,05
	1001-2000(2)	146	227,51				2-3 p<0,05
	2001 üzeri(3)	130	258,85				

Çizelge 4.24'te görüldüğü gibi öğrencilerin portfolyo için gerekli malzemeleri temin edebilme durumlarının gelir düzeyleri değişkenine göre [$\chi^2_{(2)}$ =13,388; p < .05] anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bulunan farklılığın hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığın tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testine göre gelir düzeyi 2001 ve üzeri olan çocukların, gelir düzeyi 0-1000 TL ile 1001-2000 TL olan ailelerin çocuklarına göre malzeme temininde daha rahat olduğu görülmüş, farkların anlamlı olduğu bulunmuştur.

Örneklemi oluşturan öğrencilerin *"Kendi ürünlerimizi değerlendirmek için öğretmen bize öz değerlendirme formları verir"* şeklindeki anket maddesine verdikleri cevaplarla Şekil 4.2.10 oluşturulmuştur.

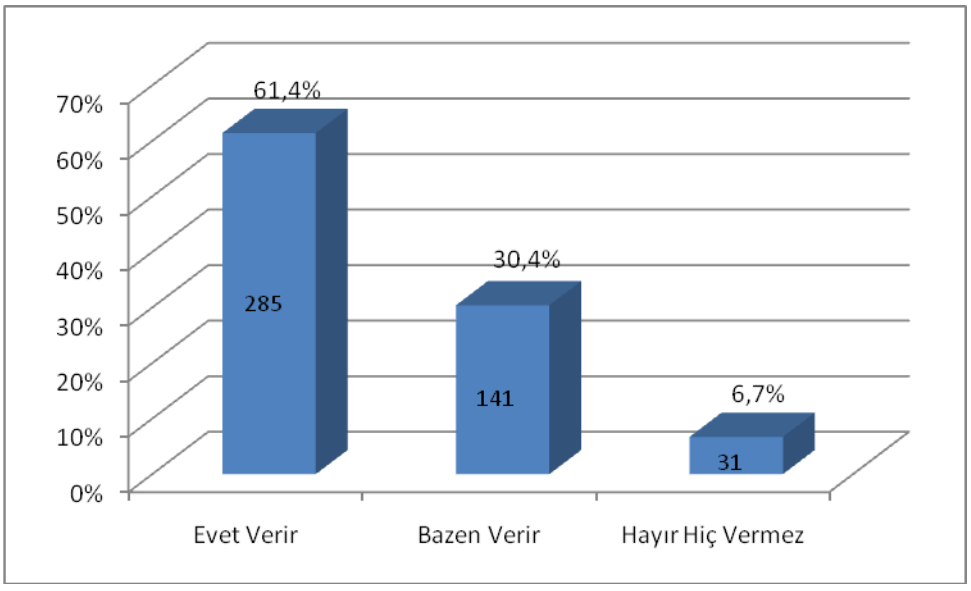

Şekil 4.2.10. Öğrencilerin Portfolyo Ürünlerini Öz Değerlendirmelerine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.10 incelendiğinde öğrencilerin %61,4 (285)'ünün öğretmenlerinin portfolyolarını değerlendirmek için kendilerine öz değerlendirme formları verdiğini, %30,4 (141)'ünün öğretmenlerinin bu formları bazen verdiğini, %6,7 (31)'sinin ise öğretmenleri tarafından öz değerlendirme formları verilmediğini ifade ettiği görülmektedir. Çalışmaya katılan 464 öğrencinin 457 (%98,5)'si ilgili soruyu cevaplamıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin *"Öğretmenimiz bizlere portfolyo hakkında açıklamalar yapar."* maddesine ilişkin görüşleri Şekil 4.2.11'de betimlenmiştir.

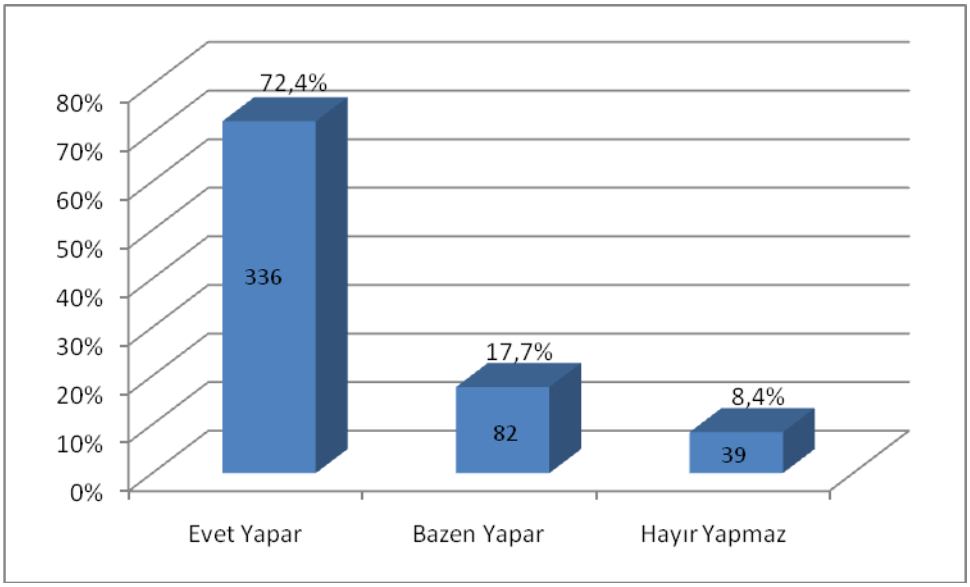

Şekil 4.2.11. Öğrencilerin Öğretmenler Tarafından Portfolyolar Hakkında Bilgilendirilmelerine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.11'e göre öğrencilerin %72,4 (336)'ünün öğretmenlerinin portfolyolar konusunda açıklamalar yaptığını, %17,7 (82)'sinin bazen açıklamalar yaptığını, %8,4 (39)'ünün ise öğretmenlerinin bu konuda açıklamalar yapmadığını ifade ettiği görülmektedir. 464 kişilik örneklemin 457 (%98,5)'si bu soruyu cevaplamıştır.

Öğrencilerin *"Ürün dosyalarımız sınıf dolabında saklanır."* maddesine ilişkin görüşleri Şekil 4.2.12'de betimlenmiştir.

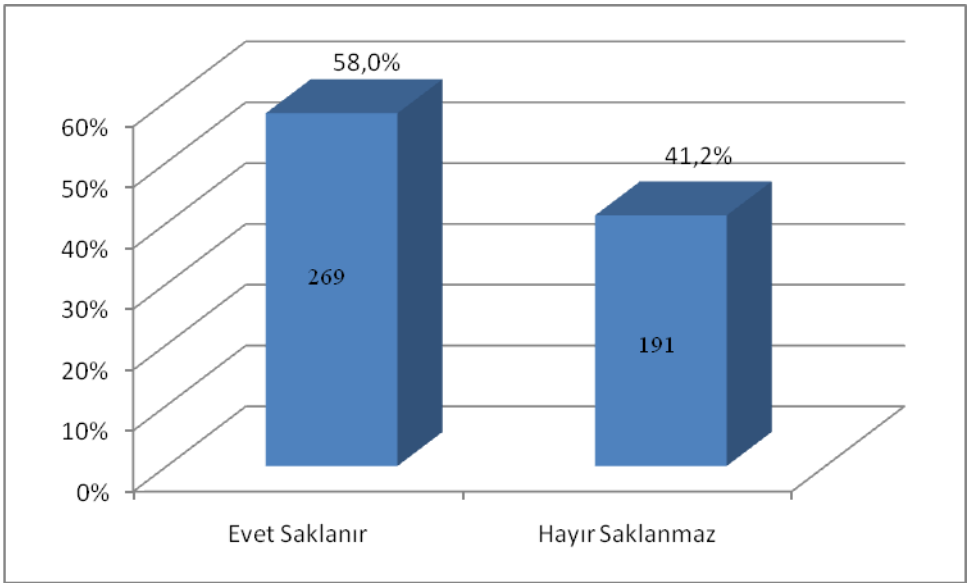

Şekil 4.2.12. Portfolyoların Sınıfta Saklanma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Şekil 4.2.12 incelendiğinde öğrencilerin %58'inin portfolyo dosyası sınıfta veya okulda saklanırken, %41,2'si bu dosyaları yanlarında taşımakta veya evde tutmaktadır. Bununla birlikte 464 öğrencinin 460 (%99,1)'ı bu soruyu yanıtlamıştır.

Öğrencilerin *"Ürün dosyamı sürekli yanımda taşımak bana çok zor geliyor (12. Soruya hayır diyenler için)"* maddesine ilişkin görüşleri Şekil 4.2.13'te gösterilmiştir.

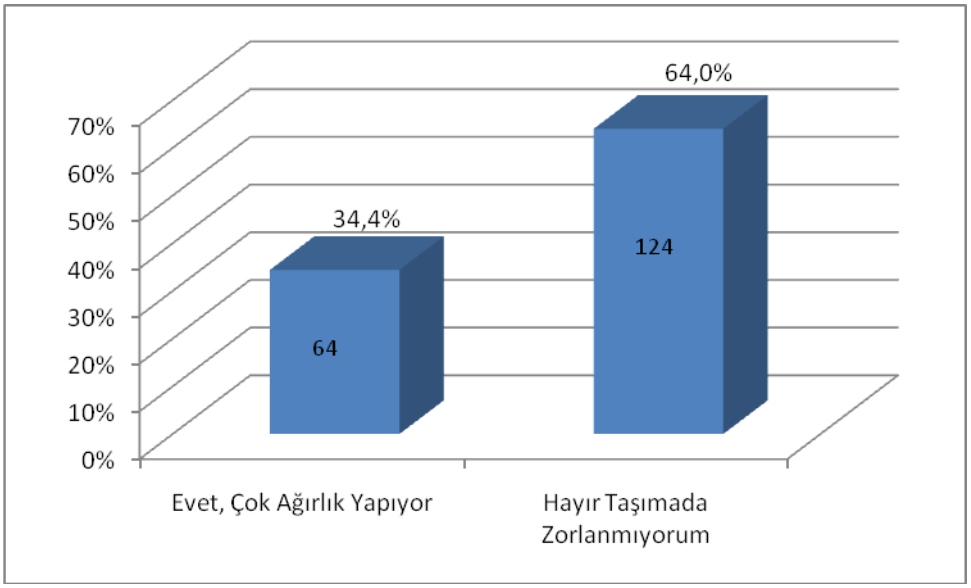

Şekil 4.2.13. Öğrencilerin Portfolyoyu Taşımaya İlişkin Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Şekil 4.2.13 incelendiğinde öğrencilerin %34,4 (64)'ünün portfolyoların çantalarında ağırlık yaptığını düşünürken %64 (124)'ünün ise dosyalarını yanlarında taşımada zorlanmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca 12. Soruya "Hayır" cevabı veren 191 öğrencinin 188 (%98,4)'i bu soruyu yanıtlamıştır.

Örneklemi oluşturan öğrencilerin *"Ailemle sık sık ürün dosyamdaki çalışmalarımı inceleriz."* şeklindeki anket maddesine ilişkin görüşleri Şekil 4.2.14'te gösterilmiştir.

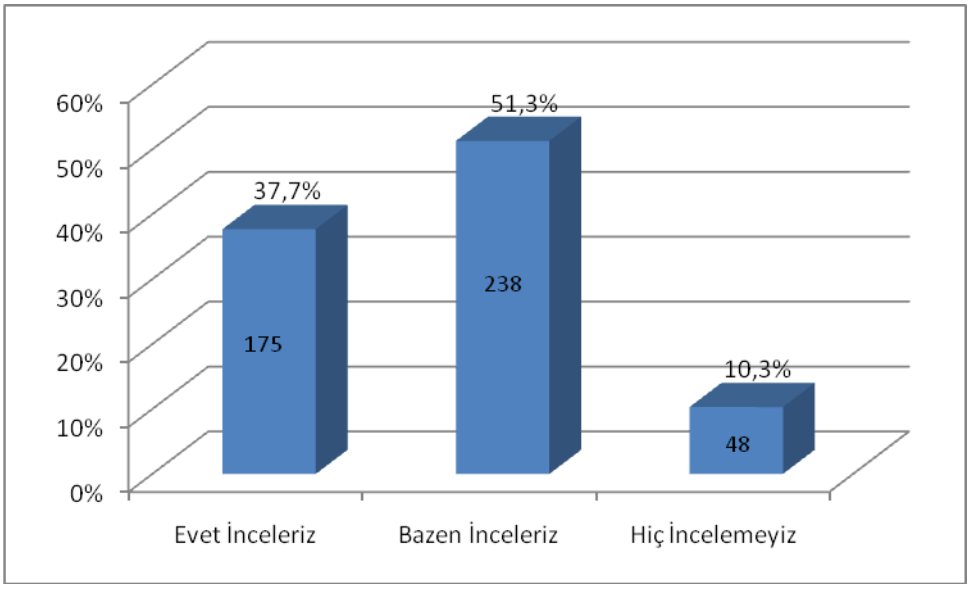

Şekil 4.2.14. Ailelerinin Portfolyo Çalışmalarını Takip Etmelerine İlişkin Öğrencilerin Görüşleri

Şekil 4.2.14'e bakıldığında öğrencilerin %37,7 (175)'sinin ailesiyle portfolyo çalışmalarını sıklıkla incelediği, %51,3 (238)'ünün bazen incelediği ve %10,3 (48)'ünün ise hiç incelemedikleri görülmektedir. 464 katılımcının 461 (%99,4)'i bu anket maddesine yanıt vermiştir.

Öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyleri ile portfolyo çalışmalarını takip etme durumları arasındaki ilişki Çizelge 4.25'te gösterilmiştir.

Çizelge 4.25. Anne Öğrenim Düzeyi ile Portfolyo Çalışmalarını Takip Etme Durumları Arasındaki İlişki

			Evet inceleriz	Bazen inceleriz	Hiç incelemeyiz	Toplam
Anne Öğrenim Düzeyi	Okur-yazar değil	N	35	56	16	107
		% a.öğrenim	32,7%	52,3%	15,0%	100,0%
		% s14	20,2%	23,5%	33,3%	23,3%
	İlkokul	N	71	97	19	187
		% a.öğrenim	38,0%	51,9%	10,2%	100,0%
		% s14	41,0%	40,8%	39,6%	40,7%
	Ortaokul	N	32	30	8	70
		% a.öğrenim	45,7%	42,9%	11,4%	100,0%
		% s14	18,5%	12,6%	16,7%	15,3%
	Lise	N	29	44	2	75
		% a.öğrenim	38,7%	58,7%	2,7%	100,0%
		% s14	16,8%	18,5%	4,2%	16,3%
	Üniversite	N	6	11	3	20
		% a.öğrenim	30,0%	55,0%	15,0%	100,0%
		% s14	3,5%	4,6%	6,3%	4,4%
Toplam		N	173	238	48	459
		% a.öğrenim	37,7%	51,9%	10,5%	100,0%
		% s14	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(8)}$ =10,93; p> 0.05]

Çizelge 4.25'e bakıldığında annesi okur-yazar olmayan 107 öğrencinin %52,3'ü ile annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin %51,9'u portfolyoları bazen incelediklerini ifade etmiştir. Bunun yanında annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin %45,7'si bu çalışmaları sıklıkla incelediklerini belirtmiştir. Annesi lise mezunu olan öğrencilerin %58,7'si ve üniversite mezunu olanların %55'i de portfolyo çalışmalarını bazen inceledikleri yönünde yanıtlar vermiştir. Öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyleri ile portfolyo çalışmalarını düzenli takip etmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($\chi^2_{(8)}$ =10,93; p> 0.05).

Öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyleri ile portfolyo çalışmalarını takip etme durumları arasındaki ilişki Çizelge 4.26'da gösterilmiştir.

Çizelge 4.26. Baba Öğrenim Düzeyi ile Portfolyo Çalışmalarını Takip Etme Durumları Arasındaki İlişki

			Evet inceleriz	Bazen inceleriz	Hiç incelemeyiz	Toplam
Baba Öğrenim Düzeyi	Okur-yazar değil	N	5	10	3	18
		%b.öğrenim	27,8%	55,6%	16,7%	100,0%
		% s14	2,9%	4,2%	6,3%	3,9%
	İlkokul	N	35	50	15	100
		%b.öğrenim	35,0%	50,0%	15,0%	100,0%
		% s14	20,2%	21,1%	31,3%	21,8%
	Ortaokul	N	23	43	12	78
		%b.öğrenim	29,5%	55,1%	15,4%	100,0%
		% s14	13,3%	18,1%	25,0%	17,0%
	Lise	N	66	76	11	153
		%b.öğrenim	43,1%	49,7%	7,2%	100,0%
		% s14	38,2%	32,1%	22,9%	33,4%
	Üniversite	N	44	58	7	109
		%b.öğrenim	40,4%	53,2%	6,4%	100,0%
		% s14	25,4%	24,5%	14,6%	23,8%
Toplam		N	173	237	48	458
		%b.öğrenim	37,8%	51,7%	10,5%	100,0%
		% s14	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(8)}$ =11,60; p> 0.05]

Çizelge 4.26 incelendiğinde babası üniversite mezunu olan öğrencilerin %53,2'sinin portfolyo çalışmalarını aileleriyle bazen inceledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında babası lise mezunu olan öğrencilerin %49,7'sinin çalışmaları zaman zaman incelediği, %43,1'inin ise sıklıkla çalışmaları kontrol ettiği görülmektedir. Babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin %50'sinin ise çalışmaları bazen kontrol ettiği tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyleri ile portfolyo çalışmalarını düzenli takip etmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($\chi^2_{(8)}$ =11,60; p> 0.05).

Öğrencilerin *"Portfolyo çalışmalarını (örneğin; performans görevlerini) çok zor buluyorum"* maddesine verdikleri cevaplar Şekil 4.2.15'te gösterilmiştir.

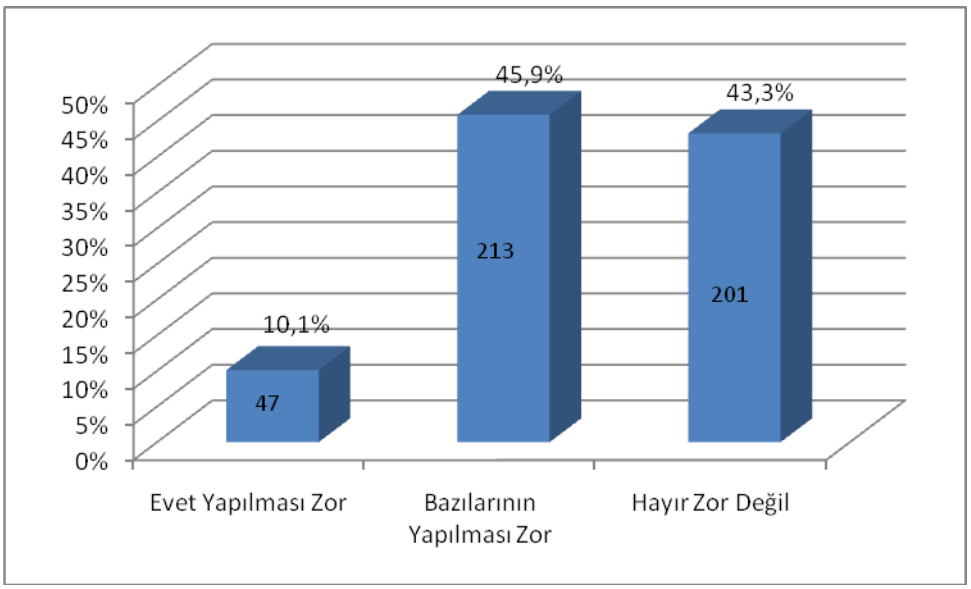

Şekil 4.2.15. Öğrencilerin Portfolyo Çalışmalarının Niteliğine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.15'e bakıldığında öğrencilerin %10,1 (47)'inin portfolyoyu oluşturan çalışmaların yapımını zor bulduklarını, %45,9 (213)'unun ise bu çalışmaların bazılarının yapımını zor bulduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bunun yanında öğrencilerin %43,3 (201)'ü portfolyo çalışmalarını yaparken zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin 461 (%99,4)'i soruyu yanıtlamıştır.

Katılımcı öğrencilerin cinsiyetleri ile portfolyo çalışmalarının niteliği arasındaki ilişki Çizelge 4.27'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.27. Cinsiyet ile Portfolyo Çalışmalarının Niteliği Arasındaki İlişki

			Evet yapılması zor	Bazılarının yapılması zor	Hayır zor değil	Toplam
Cinsiyet	Kız	N	22	114		240
		% cinsiyet	9,2%	47,5%	43,3%	100,0%
		% s15	46,8%	53,5%	51,7%	52,1%
	Erkek	N	25	99	97	221
		% cinsiyet	11,3%	44,8%	43,9%	100,0%
		% s15	53,2%	46,5%	48,3%	47,9%
Toplam		N	47	213	201	461
		% cinsiyet	10,2%	46,2%	43,6%	100,0%
		% s15	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(2)}$ =0,71; p> 0.05]

Çizelge 4.27'deki bulgulara göre 240 kız öğrencinin %47,5'i ile 221 erkek öğrencinin %44,8'inin portfolyo çalışmalarının bazılarının yapımlarını zor olarak nitelemektedir. Bunun yanında kız öğrencilerin %43,3'ü ve erkek öğrencilerin %43,9'u ise bahsi geçen çalışmaların zor olmadığını belirtmiştir. Bulgulara göre öğrencilerin cinsiyetleri ile portfolyo çalışmalarının niteliğine yönelik görüşleri hakkında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($\chi^2_{(2)}$ =0,71; p> 0.05).

Çalışmaya katılan öğrencilerin *"Portfolyo çalışmalarını son gün yaparım"* şeklindeki anket maddesine verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular Şekil 4.2.16'da gösterilmiştir.

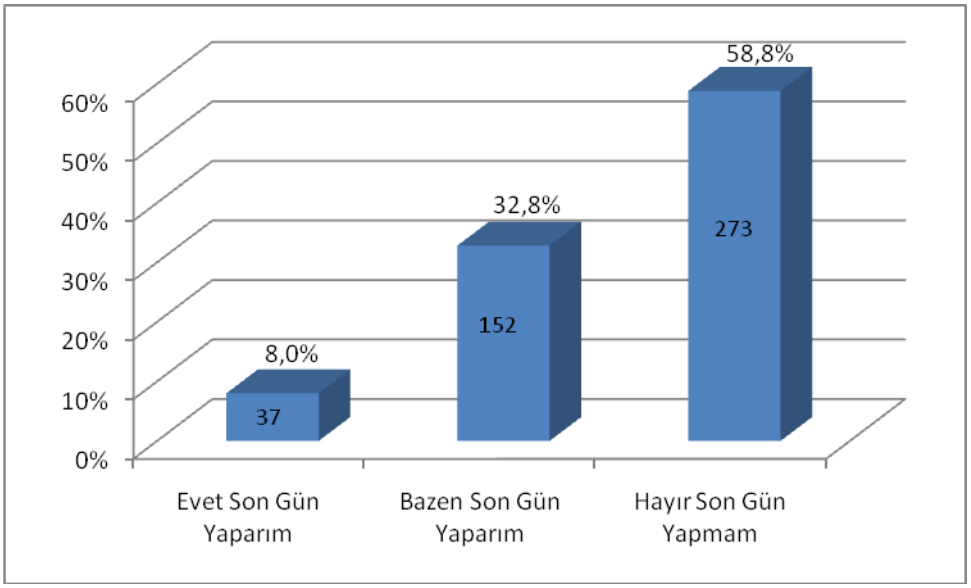

Şekil 4.2.16. Öğrencilerin Portfolyo Çalışmalarını Yapma Zamanına İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.16'dan da anlaşıldığı gibi öğrencilerin %8 (37)'i portfolyo çalışmalarını son gün yaptıklarını, %32,8 (152)'i de bazen son gün yaptıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin %58,8 (273)'inin de bu çalışmaları son güne bırakmadıkları anlaşılmaktadır. 464 öğrencinin 462 (%99,6)'si soruya cevap vermiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin *"Öğretmenin verdiği performans ve proje görevlerini nasıl yapacağımı anlayamıyorum"* sorusuna verdikleri cevaplar Şekil 4.2.17'de gösterildiği gibidir.

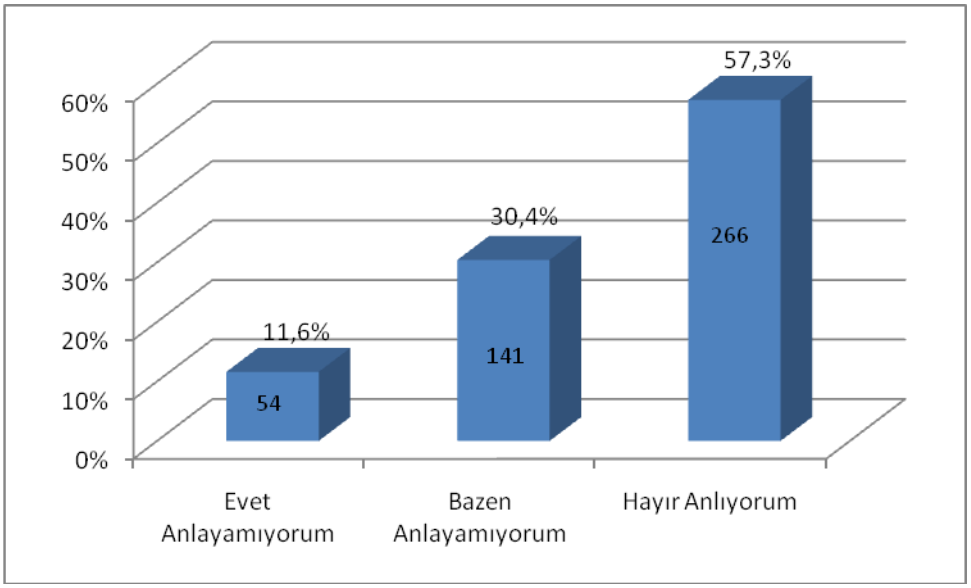

Şekil 4.2.17. Öğrencilerin Performans ve Proje Görevlerinin Anlaşılabilirliğine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.17'ye bakıldığında öğrencilerin %11,6 (54)'sının portfolyoyu oluşturan çalışmalardan olan proje ve performans görevlerinin nasıl yapılacağını anlayamadığı, %30,4 (141)'ünün bu görevlerin bazılarının yapılış şeklini anlayamadığı görülmektedir. Bununla beraber öğrencilerin %57,3 (266)'ünün proje ve performans görevlerinin nasıl yapılacağı konusunda bir problem yaşamadıkları anlaşılmaktadır. 464 kişinin oluşturduğu örneklemin 461 (%99,4)'i bu maddeyi yanıtlamıştır.

Anne öğrenim düzeyi ile öğrencilerin proje ve performans görevlerini anlayabilme durumları arasındaki ilişki Çizelge 4.28'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.28. Anne Öğrenim Düzeyi ile Proje ve Performans Görevlerini Anlayabilme Durumları Arasındaki İlişki

			Evet anlayamıyorum	Bazen anlayamıyorum	Hayır anlıyorum	Toplam
Anne Öğrenim Düzeyi	Okur-yazar değil	N	12	42	53	107
		%a.öğrenim	11,2%	39,3%	49,5%	100,0%
		% s17	22,2%	29,8%	20,1%	23,3%
	İlkokul	N	25	54	108	187
		%a.öğrenim	13,4%	28,9%	57,8%	100,0%
		% s17	46,3%	38,3%	40,9%	40,7%
	Ortaokul	N	8	22	40	70
		%a.öğrenim	11,4%	31,4%	57,1%	100,0%
		% s17	14,8%	15,6%	15,2%	15,3%
	Lise	N	6	18	51	75
		%a.öğrenim	8,0%	24,0%	68,0%	100,0%
		% s17	11,1%	12,8%	19,3%	16,3%
	Üniversite	N	3	5	12	20
		%a.öğrenim	15,0%	25,0%	60,0%	100,0%
		% s17	5,6%	3,5%	4,5%	4,4%
Toplam		N	54	141	264	459
		%a.öğrenim	11,8%	30,7%	57,5%	100,0%
		% s17	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(8)}$ =8,23; p> 0.05]

Çizelge 4.28'e bakıldığında anne öğrenim düzeyine göre gruplandırılan öğrenci cevaplarının çoğunun portfolyo çalışmalarını nasıl yapacaklarını anlayabildikleri yönünde olduğu görülmektedir. Annesi okur-yazar olmayan öğrencilerin %49,5'i, ilkokul mezunu olanların %57,8'i, ortaokul mezunu olanların %57,1'i, lise mezunu olanların %68'i, üniversite mezunu olanların %60'ı verilen proje ve performans görevlerinin nasıl yapılacağını anlayabildiğini ifade etmiştir. Ayrıca anne öğrenim düzeyi ile öğrencilerin ilgili soruya verdikleri cevaplar arasında ilişki tespit edilmemiştir ($\chi^2_{(8)}$ =8,23; p> 0.05).

Baba öğrenim düzeyi ile öğrencilerin proje ve performans görevlerini anlayabilme durumları arasındaki ilişki Çizelge 4.29'da gösterilmiştir.

Çizelge 4.29. Baba Öğrenim Düzeyi ile Proje ve Performans Görevlerini Anlayabilme Durumları Arasındaki İlişki

			Evet anlayamıyorum	Bazen anlayamıyorum	Hayır anlıyorum	Toplam
Baba Öğrenim Düzeyi	Okur-yazar değil	N	4	6	8	18
		%b.öğrenim	22,2%	33,3%	44,4%	100,0%
		% s17	7,4%	4,3%	3,0%	3,9%
	İlkokul	N	15	40	45	100
		%b.öğrenim	15,0%	40,0%	45,0%	100,0%
		% s17	27,8%	28,4%	17,1%	21,8%
	Ortaokul	N	5	19	54	78
		%b.öğrenim	6,4%	24,4%	69,2%	100,0%
		% s17	9,3%	13,5%	20,5%	17,0%
	Lise	N	14	48	90	152
		%b.öğrenim	9,2%	31,6%	59,2%	100,0%
		% s17	25,9%	34,0%	34,2%	33,2%
	Üniversite	N	16	28	66	110
		%b.öğrenim	14,5%	25,5%	60,0%	100,0%
		% s17	29,6%	19,9%	25,1%	24,0%
Toplam		N	54	141	263	458
		%b.öğrenim	11,8%	30,8%	57,4%	100,0%
		% s17	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(8)}$ =16,22; p < 0.05]

Çizelge 4.29'a bakıldığında babası üniversite mezunu olan 110 öğrencinin %60'ı, babası lise mezunu olan 152 öğrencinin ise %59,2'si portfolyo görevlerinin yapımı anlamakta sıkıntı yaşamadığını belirtmiştir. Bunun yanında babası ilkokul mezunu olan 100 öğrencinin %40'ının bu görevleri bazen anlayamadığı, %45,0'ının ise anlamakta sorun yaşamadığı görülmektedir. Babası ortaokul mezunu olan 78 öğrencinin de %69,2'si portfolyo çalışmalarının nasıl yapıldığını anlayabildiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyi ile ilgili soruya verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır ($\chi^2_{(8)}$ =16,22; p < 0.05).

Araştırmaya katılan öğrencilerin; proje ve performans görevlerini anlayabilme durumlarının baba öğrenim düzeyleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği "Kruskal-Wallis H" testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Çizelge 4.30'daki gibidir.

Çizelge 4.30. Öğrencilerin Proje ve Performans Görevlerini Anlayabilme Durumlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

S17	Baba Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlı Fark
	Okur-yazar değil	18	193,11	12,878	4	,012	1-3 p<0,05 2-3 p<0,05 2-4 p<0,05 2-5 p<0,05
	İlkokul	100	201,28				
	Ortaokul	78	258,60				
	Lise	152	235,63				
	Üniversite	110	232,02				

Çizelge 4.30'da görüldüğü gibi, öğrencilerin proje ve performans görevlerini anlayabilme durumlarının baba öğrenim düzeyleri değişkenine göre [$\chi^2_{(4)}$ =12,878; p < 0.05] anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bulunan farklılığın hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testine göre; okur-yazar olmayan babaların çocuklarının ortaokul mezunu babaların çocuklarına göre görevi anlamakta zorlandığı görülmüştür. İlkokul mezunu babaların çocuklarının ortaokul, lise veya üniversite mezunu babaların çocuklarına göre proje ve performans görevlerini anlamada daha çok zorlandığı ve farkların anlamlı olduğu bulunmuştur. İlkokul mezunu babaların konuyla ilgili yeterli bilgilerinin olmamasından dolayı çocuklarına gerekli yardımda bulunamadıkları düşünülmektedir.

Öğrencilerin *"Ürün dosyası çalışmalarımda (performans görevi vb) bilgisayar araştırmalarını annem/babam yapar"* sorusuna ilişkin görüşlerine ait bulguları Şekil 4.2.18'de gösterilmiştir.

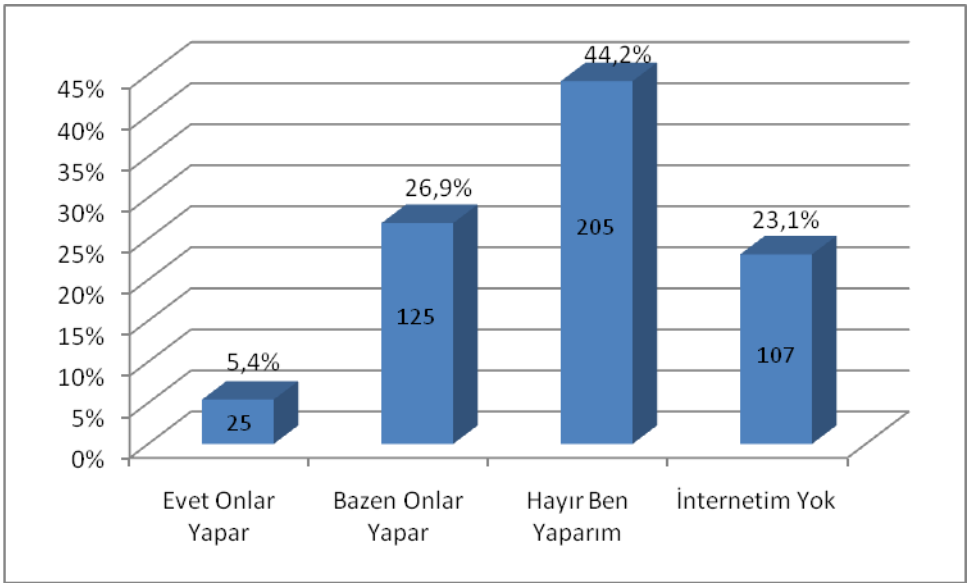

Şekil 4.2.18. Öğrencilerin Portfolyo Çalışmaları İçin Gerekli İnternet Araştırmaları Kimin Yaptığına İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.18'e bakıldığında öğrencilerin %5,4 (25)'ünün portfolyo çalışmalarını için bilgisayar araştırmalarını ailelerinin yaptığını, %26,9 (125)'unun bazen ailelerinin yaptığını belirttiği görülürken, %44,2 (205)'sinin bu araştırmaları kendisinin yaptığını belirttiği anlaşılmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin %23,1 (107)'inin internetinin olmadığı anlaşılmaktadır. Örneklemin 462 (%99,6)'si bu soruyu yanıtlamıştır.

Anne öğrenim düzeyi ile araştırma görevlerini yapma durumları arasındaki ilişki Çizelge 4.31'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.31. Anne Öğrenim Düzeyi ile Araştırma Görevlerini Yapma Durumları Arasındaki İlişki

			Evet onlar yapar	Bazen onlar yapar	Hayır ben yaparım	İnternetim yok	Toplam
Anne Öğrenim Düzeyi	Okur-yazar değil	N	5	21	49	32	107
		%a.öğrenim	4,7%	19,6%	45,8%	29,9%	100,0%
		% s18	20,0%	16,9%	24,0%	29,9%	23,3%
	İlkokul	N	10	48	81	49	188
		%a.öğrenim	5,3%	25,5%	43,1%	26,1%	100,0%
		% s18	40,0%	38,7%	39,7%	45,8%	40,9%
	Ortaokul	N	5	20	27	18	70
		%a.öğrenim	7,1%	28,6%	38,6%	25,7%	100,0%
		% s18	20,0%	16,1%	13,2%	16,8%	15,2%
	Lise	N	4	22	41	8	75
		%a.öğrenim	5,3%	29,3%	54,7%	10,7%	100,0%
		% s18	16,0%	17,7%	20,1%	7,5%	16,3%
	Üniversite	N	1	13	6	0	20
		%a.öğrenim	5,0%	65,0%	30,0%	,0%	100,0%
		% s18	4,0%	10,5%	2,9%	,0%	4,3%
Toplam		N	25	124	204	107	460
		%a.öğrenim	5,4%	27,0%	44,3%	23,3%	100,0%
		% s18	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(12)}$ =29,72; p < 0.05]

Anne öğrenim düzeyleri ile öğrencilerin portfolyo araştırmalarını yapma durumlarının incelendiği Çizelge 4.31'e göre, öğrencilerin büyük çoğunluğu araştırma görevlerini kendi yapmaktadır. Ailelerin yapma oranının en fazla olduğu grup üniversite mezunu annelerin grubudur (%70,0). Annesi okur-yazar olmayan öğrencilerin %24,3'ü, annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin %30,8'i ve annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin %35,7'si araştırma görevlerinin aileleri tarafından yapıldığını belirtmiştir. İnternetinin olmadığını belirten öğrencilerin en fazla oranda olduğu grup okur-yazar olmayan annelerin grubu olurken, üniversite mezunu annelerin grubunda interneti olmayan öğrenci yoktur. Yapılan χ^2 testi sonuçlarına göre; anne öğrenim düzeyi ile öğrencilerin portfolyo araştırmalarını yapma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2_{(12)}$ =29,72; p< 0.05).

Araştırmaya katılan öğrencilerin araştırma görevlerini yapma durumlarının anne öğrenim düzeyleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediği "Kruskal-Wallis H" testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Çizelge 4.32'deki gibidir.

Çizelge 4.32. Öğrencilerin Proje ve Performans Görevleri İçin Gerekli Olan İnternet Araştırmalarını Yapma Durumlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

S18	Anne Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlı Fark
	Okur-yazar değil	107	254,67	19,473	4	,001	1-4 p<0,05
	İlkokul	188	237,47				1-5 p<0,05
	Ortaokul	70	227,59				2-5 p<0,05
	Lise	75	207,26				3-5 p<0,05
	Üniversite	20	132,98				4-5 p<0,05

Çizelge 4.32'de görüldüğü gibi, öğrencilerin araştırma görevlerini yapma durumlarının anne öğrenim düzeyleri değişkenine göre [$\chi^2_{(4)}$ =19,473; p < 0.05] anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bulunan farklılığın hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testine göre, üniversite mezunu annelerin çocuklarının diğer grup annelerin çocuklarına göre proje-performans görevlerini kendilerinin yapmadığı ve farkların anlamlı olduğu bulunmuştur.

Baba öğrenim düzeyi ile araştırma görevlerini yapma durumları arasındaki ilişki Çizelge 4.33'te gösterilmiştir.

Çizelge 4.33. Baba Öğrenim Düzeyi ile Araştırma Görevlerini Yapma Durumları Arasındaki İlişki

			Evet onlar yapar	Bazen onlar yapar	Hayır ben yaparım	İnternetim yok	Toplam
Baba Öğrenim Düzeyi	Okur-yazar değil	N	1	5	5	7	18
		%b.öğrenim	5,6%	27,8%	27,8%	38,9%	100,0%
		% s18	4,0%	4,0%	2,5%	6,6%	3,9%
	İlkokul	N	6	20	42	32	100
		%b.öğrenim	6,0%	20,0%	42,0%	32,0%	100,0%
		% s18	24,0%	16,1%	20,6%	30,2%	21,8%
	Ortaokul	N	6	13	37	22	78
		%b.öğrenim	7,7%	16,7%	47,4%	28,2%	100,0%
		% s18	24,0%	10,5%	18,1%	20,8%	17,0%
	Lise	N	10	41	73	29	153
		%b.öğrenim	6,5%	26,8%	47,7%	19,0%	100,0%
		% s18	40,0%	33,1%	35,8%	27,4%	33,3%
	Üniversite	N	2	45	47	16	110
		%b.öğrenim	1,8%	40,9%	42,7%	14,5%	100,0%
		% s18	8,0%	36,3%	23,0%	15,1%	24,0%
Toplam		N	25	124	204	106	459
		%b.öğrenim	5,4%	27,0%	44,4%	23,1%	100,0%
		% s18	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*[$\chi^2_{(12)}$ =29,28; p< 0.05]

Çizelge 4.33 incelendiğinde babası üniversite mezunu olan öğrencilerin %40,9'unun araştırma görevlerini bazen ailelerinin yapıldığı görülürken %42,7'sinin ise kendilerinin yaptığı anlaşılmaktadır. Oranların birbirine yakın olduğu tek grubun üniversite mezunu babalar olması dikkat çekicidir. Babası lise (%47,7) veya ortaokul mezunu (%47,4) olan çocukların yarısına yakını ile babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin %42'sii araştırma görevlerini kendi kendilerine yaptıklarını ifade etmiştir. Bunun yanında baba eğitim düzeyleri ile öğrencilerin araştırma görevlerini yapma durumları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($\chi^2_{(12)}$ =29,28; p< 0.05).

Araştırmaya katılan öğrencilerin araştırma görevlerini yapma durumlarının baba öğrenim düzeyleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği "Kruskal-Wallis H" testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Çizelge 4.34'teki gibidir.

Çizelge 4.34. Öğrencilerin Proje ve Performans Görevleri İçin Gerekli Olan İnternet Araştırmalarını Yapma Durumlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

S18	Baba Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlı Fark
	Okur-yazar değil	18	252,97	12,320	4	,015	2-4 p<0,05 2-5 p<0,05 3-5 p<0,05
	İlkokul	100	253,99				
	Ortaokul	78	249,54				
	Lise	153	221,34				
	Üniversite	110	202,62				

Çizelge 4.34'te görüldüğü gibi, öğrencilerin araştırma görevlerini yapma durumlarının baba öğrenim düzeyleri değişkenine göre [$\chi^2_{(4)}$ =12,320; p < 0.05] anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bulunan farklılığın hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testine göre üniversite mezunu babaların çocuklarının ilkokul veya ortaokul mezunu babaların çocuklarına göre proje-performans görevlerini kendilerinin yapmadığı ve farkların anlamlı olduğu bulunmuştur.

Örneklemin *"Ürün dosyası çalışmalarımı (performans görevi vb) sadece internetten yararlanarak hazırlarım."* maddesine verdikleri cevaplar Şekil 4.2.19'da gösterilmiştir.

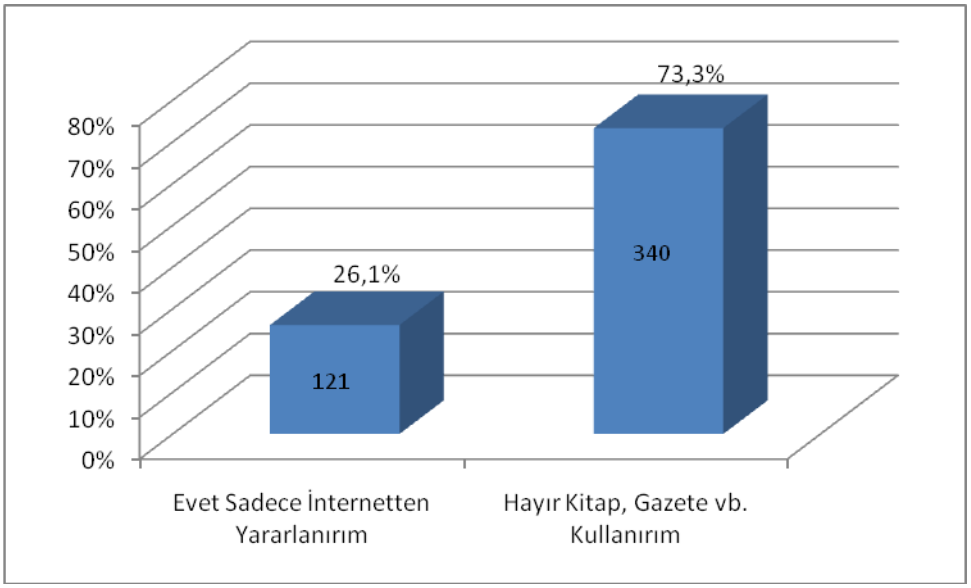

Şekil 4.2.19. Öğrencilerin Portfolyo Çalışmaları İçin Yaptıkları Araştırmalarda Kullandıkları Kaynaklara İlişkin Görüşleri

Şekil 4.2.19'a bakıldığında öğrencilerin %26,1 (121)'i portfolyo çalışmaları için yalnızca interneti kullandıklarını ifade ederken %73,3 (340)'ü ise internetin yanında kitap, gazete vb. kaynaklardan da yararlandığını belirtmiştir.

4.3. Portfolyoların Kullanımına İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde örneklemi oluşturan velilerle yapılan görüşmeler sonucu oluşturulan bulgulara yer verilmiştir. Veliler sosyo-ekonomik durumu yüksek, orta ve düşük olarak sınıflandırılmış; velilerin verdikleri cevaplar bu sınıflandırma doğrultusunda kategorize edilmiştir. Daha sonra verdikleri cevaplardan elde edilen odak noktaları belirlenmiş ve kodlamalar yapılmıştır.

4.3.1. Velilerin Portfolyoların Gerekliliğine İlişkin Görüşleri

Velilerin portfolyoların gerekliliğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla onlara, "Ürün dosyası (portfolyo) uygulamasının gerekli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Açıklayınız?" sorusu yöneltilmiş, alınan cevaplar doğrultusunda Şekil 4.3.1 oluşturulmuştur.

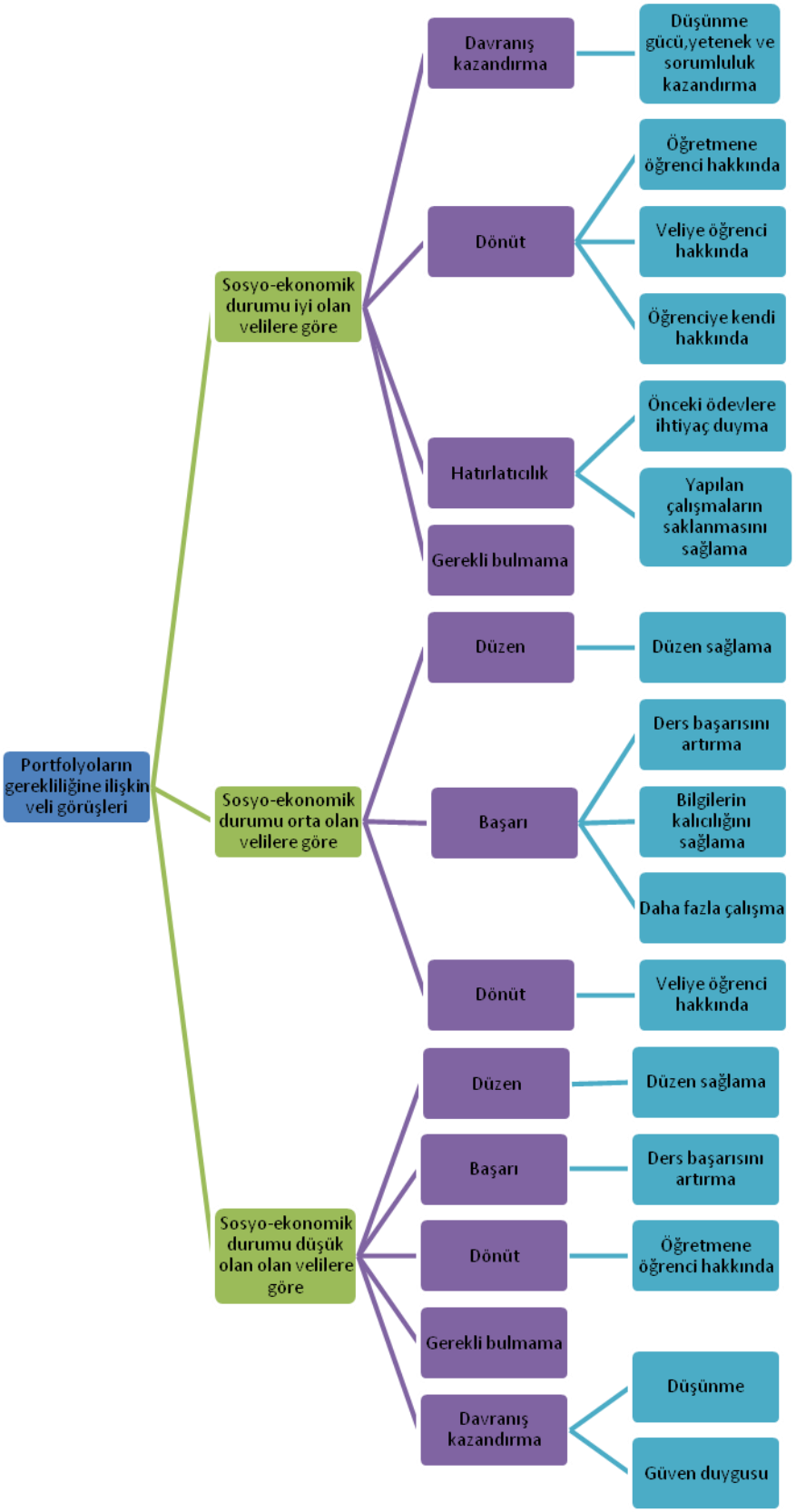

Şekil 4.3.1. Portfolyoların Gerekliliğine İlişkin Veli Görüşleri

Portfolyonun gerekliliğine ilişkin cevaplardan oluşan Şekil 4.3.1'de, farklı gerekçeler sunsalar da genel olarak velilerin portfolyonun gerekli olduğu yönünde cevaplar verdikleri görülmektedir. Bunun yanında velilerin bazılarının portfolyoları gerekli görmediği de anlaşılmaktadır.

Şekil 4.3.1'de görüldüğü gibi sosyo-ekonmik düzeyi yüksek olan veliler davranış kazandırma, dönüt, hatırlatıcılık odaklı cevaplar vermiş; aynı zamanda velilerden biri ilgili soruyu portfolyoları gerekli bulmadığı yönünde cevaplamıştır.

Davranış kazandırma odaklı cevap veren velilerin verdikleri cevaplar şöyledir: *"Öğrencimizin yetenek ve düşünme gücünü bu şekilde daha iyi geliştirdiğine inanıyorum."*

"Evet gerekli olduğunu düşünüyorum. Öğrenci sorumluluk sahibi oluyor."

Dönüt kazandırma odaklı cevap veren velilerin verdikleri cevaplar aşağıdaki gibidir: "*Gerekli olduğunu düşünüyorum. Çünkü becerilerin beraber bir dosya haline gelmesi öğrencinin yıllık neler yaptığını, ne gibi aşamalardan geçtiğini öğrenmemde yararlı oluyor."*

"Evet, çünkü öğrencimin neler yaptığından haberdar oluyorum."

"Evet. Bu yolla öğrencilerimizin bilgi ve becerilerinin ne yönde geliştiğini tespit edebiliyoruz."

"Gerekli. Çocukların gelecekteki beklentileri ve onlardan beklenenler açısından çok önemli olduğu kanaatindeyim. Severek yapacakları meslek seçimi için de önemli."

"Bunların, öğretmenleri tarafından incelenmesi, öğretmenlerin öğrencilerini daha iyi tanıyıp öğrencilerini o yönde geliştirmelerine yardımcı olacağı görüşündeyim." Cevaplara göre; veliler, öğrencilerin düzeyleri hakkında öğretmen ve velilere, kendilerini tanıma ve meslek seçimi açısından da öğrencilere dönütler sağlayarak bilgilendirdiği için portfolyoların gerekliliğine inanmaktadırlar.

Hatırlatıcılık odaklı cevap veren velilerin verdikleri cevaplar şöyle sıralanmıştır: *"Bazen önceden yapılan ödev veya çalışmalara ihtiyaç duyulabiliyor. Bu açıdan gerekli."*

"Evet. En azından öğrencilerin yıl boyunca yaptıklarını muhafaza etmeleri bakımından bir nevi önemli." Velilerin verdikleri cevaplara bakıldığında, çalışmaları saklaması ve gerek duyulduğunda başvurulabilmesi özellikleriyle portfolyoları gerekli buldukları anlaşılmaktadır.

Gerekli bulmama odaklı cevap veren velinin verdiği cevap ise şöyledir: *"Gerekli olduğunu düşünmüyorum. Ürün dosyası uygulaması olmasa da zaten çocuklar düzenli olarak yıl içerisinde bu tür çalışmalar yapıyorlardı."* Veli proje ve performans görevlerini yeterli görmekte, ayrıca dosya tutulmasını gereksiz bulmaktadır.

Sosyo-ekonmik düzeyi orta olan velilerin cevaplarının düzen, başarı, dönüt odaklı cevaplar olduğu görülmektedir.

Düzen odaklı cevap veren velilerin verdikleri cevaplar şunlardır: *"Evet, çünkü lazım olur. İçinde tüm bilgiler saklanır."*

"Evet, düşünüyorum. Ürün dosyasının içine ödevleri koymazlarsa hepsi kırışır, okunmaz."

"Evet. Çünkü çocukların ödevlerini ürün dosyasına koyunca ödevleri düzenli oluyor." Cevaplara bakıldığında velilerin portfolyoyu sadece bir saklama dosyası olarak gördüğü, eğitimsel bir değer vermediği anlaşılmaktadır.

Başarı odaklı cevap veren velilerin verdikleri cevaplar şöyledir: *"Evet, çocuğumun daha çok çalışması için."*

"Evet, çocukların eğitim düzeyi daha çabuk gelişiyor."

"Evet, gerekli. Çünkü öğrendiği bilgileri unutmasını engeller."

"Evet, çocuğum derslerinde daha da iyi oluyor."

Dönüt odaklı cevap veren velilerin verdikleri cevaplar şöyle sıralanmıştır: *"Gerekli olduğunu düşünüyorum. Öğrencinin sorunlarını bilip öğrenciye o derece yaklaşmak ve sorunlarını çözmek hususunda katkıda bulunmak gerekiyor."*

"Evet, düşünüyoruz; çünkü öğrencilerin durumlarını öğrenebilmek için." Bu soruda velilerin, öğrencilerinin durumu hakkında dönüt sağladıkları gerekçesiyle portfolyoları gerekli buldukları anlaşılmaktadır.

Sosyo-ekonmik düzeyi düşük olan velilerin düzen, başarı, dönüt, davranış kazandırma odaklı cevaplar verdikleri görülmüş, velilerden birinin ise gereksiz bulduğu anlaşılmıştır.

Düzen odaklı cevap veren velilerin verdikleri cevaplar şu şekilde ifade edilebilir: *"Evet, çünkü dosya olmasa kağıtlar, ödevler düzgün olmaz."* Düzen odaklı cevap veren velilerin genel olarak portfolyoya bakışının kırışmayı önleyen bir dosyadan daha ileri olmadığı anlaşılmaktadır.

Başarı odaklı cevap veren veli soruya şu cevabı vermiştir: *"Evet, çünkü daha fazla bilgi ediniyor ve daha iyi çalışıyorlar, dersleri daha iyi."* Bu cevaba göre velinin, portfolyonun öğrencisinin ders çalışmasını destekleyen bir uygulama olduğunu düşündüğü anlaşılmaktadır.

Dönüt odaklı cevap veren velilerin cevapları şöyledir: *"Evet, düşünüyorum. Öğretmenin öğrencisini tanıması ve öğrencisiyle daha iyi ilgilenmesi için gereklidir."*

"Evet. Çünkü lazım olur ya da içine ödevlerini koyar." Velilerden ilki öğretmenin öğrencisi hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasını sağlayacağı için portfolyoyu gerekli görürken, ikincisi ise portfolyoyu, çalışmaları sakladığı ve gerek duyulduğunda kolayca ulaşılabileceği bir dosya olduğu için gerekli görmektedir.

Davranış kazandırma odaklı cevap veren velilerin cevapları şu şekildedir: *"Evet, çok iyi çocukları düşündürüyor."*

"Gerekli olduğunu düşünüyorum. Çünkü çocuğun yapmış olduğu çalışma öğretmenin beğenisini kazanmış ise bu çocuğa düzenli olmayı, yapacağı işlerde kensine olan güveni arttıracaktır." Velilerden biri çocukları düşündürdüğü gerekçesi ile, diğeri ise çocuğuna öz güven duygusu kazandırdığı gerekçesiyle portfolyoları gerekli bulmaktadır.

4.3.2. Portfolyo Uygulamasının Öğrenci Başarısına Katkısına İlişkin Veli Görüşleri

Velilerin portfolyo uygulamasının öğrenci başarısına katkısına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla onlara "Ürün dosyası (portfolyo) uygulamasının çocuklarınızın ders başarısına ne gibi etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş, alınan cevaplar doğrultusunda Şekil 4.3.2 oluşturulmuştur.

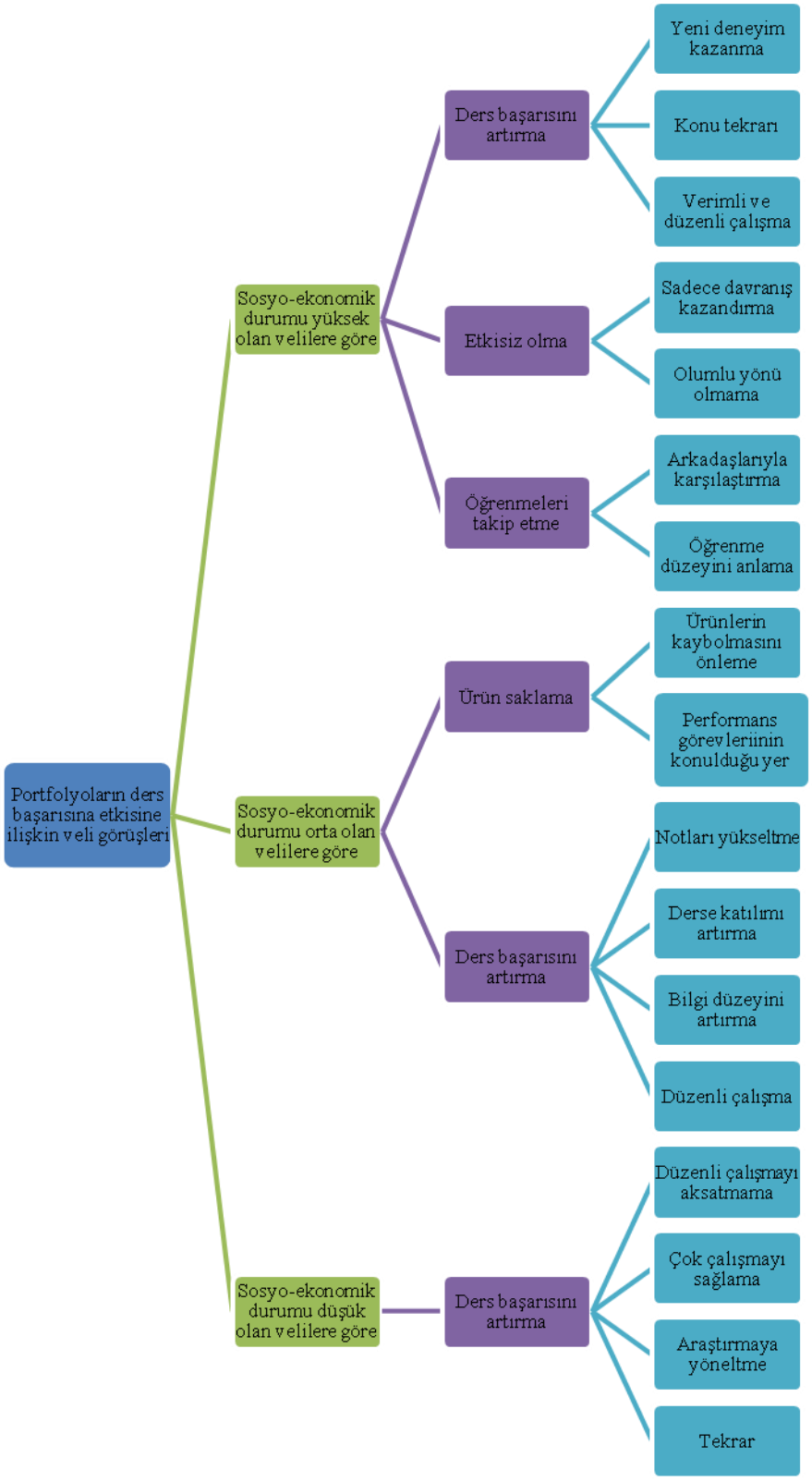

Şekil 4.3.2. Portfolyoların Çocuklarının Ders Başarısına Etkisine İlişkin Veli Görüşleri

Sosyo-ekonomik düzeyi farklı velilerin verdikleri cevaplar kodlanırken üç düzey için de ders başarısını arttırma odaklı cevapların ortak olduğu görülmektedir. Bunun yanında sosyo-ekonomik düzeyi orta olan veya düşük olan velilerin verdikleri cevaplar aynı odak noktalara sahiptir. Ayrıca sosyo-ekonomik durumu yüksek olan velilerden biri, çocuğunun portfolyo çalışmaları yaptığından haberdar olmadığı gerekçesiyle geri kalan sorulara yanıt vermemiştir.

Şekil 4.3.2'ye bakıldığında sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan veliler ders başarısını arttırma, etkisiz olma, öğrenmeleri takip etme odaklı cevaplar vermişlerdir.

Ders başarısını arttırma odaklı düşünen velilerin yanıtları şöyledir: *"Olumlu yönde etkilendiğini düşünüyorum. Bu sayede hem derslerle daha çok içiçe oluyor, hem de yeni bilgiler ve deneyimler kazanmasına da katkıda bulunuyor."*

"Çocuklarımızın daha sistemli ve verimli çalışmasını sağlayacaktır. Çalışma yöntemlerini öğrenerek sonuca daha erken ve kısa yoldan ulaşmasını sağlayacaktır."

"Konu tekrarı yaparken yararlı olabiliyor."

"Düzenli ders çalışıyor." Velilerin portfolyoyu çocuklarının düzenli ve sistemli çalışmasında etkin bulduğu anlaşılmaktadır. Portfolyo çalışmaları sayesinde öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmeye daha yakın oldukları ve kazandıkları tecrübelerin öğrenmelerine katkı sunduğu kanısında oldukları anlaşılmaktadır.

Velilerden portfolyoları etkili bulmayanların cevapları aşağıdaki gibidir: *"Sadece özgüven açısından daha istekli olduğunu düşünüyorum."*

"Ders başarısını etkilemiyor, sadece öğrencinin sorumluluk sahibi olmasını sağlıyor."

"Çok fazla bir olumlu yönünün olduğunu zannetmiyorum." Cevaplardan da anlaşıldığı gibi velilerin bir kısmı, portfolyoların ders başarısına katkı

sunmadığı, sadece özgüven ve sorumluluk açısından yarar sağlayabileceği kanısındadırlar.

Öğrenmeleri takip etme odaklı düşünen velilerin yanıtları ise şu şekildedir: *"Neler öğrenip neler öğrenmediklerini takip ediyorum. Eksiklerini tamamlıyoruz."*

"Neler öğrenip neler öğrenmediklerini takip edebiliyor, eksiklerini fark edip ona göre çalışıyoruz."

"Seviyesinin nerede olduğu, arkadaşlarıyla karşılaştırmada onların çalışma düzeylerine ulaşıp ulaşmadığını daha rahat görebiliyorum." Takip odaklı düşünen velilerin, çocuklarının akademik düzeylerini öğrenerek bu doğrultuda düzenlemeler yapıp, başarıyı arttırmak için portfolyonun yararlı olduğunu düşündükleri görülmüştür. Bu velilerin yaklaşımları portfolyonun kullanım amacını anladıklarını düşündürmektedir.

Sosyo-ekonomik düzeyi orta olan velilerin verdikleri cevaplar ürün saklama ve ders başarısını arttırma odak noktalarında toplanmıştır. Ürün saklama odaklı düşünen velilerin verdikleri cevaplar şöyledir: *"Çocuğumun ödevlerini ürün dosyasına koyunca daha güzel oluyor."*

"Mesala performans ödevleri için konulacak yer ihtiyacı çözülmüş oluyor. Ödevlerini daha düzenli teslim etmeleri içn uygundur."

"Ödevleri için ve bazı önemli şeyler için porfolyo önemlidir."

"Hiçbir şey içinde kaybolmaz." Cevaplara bakıldığında bu velilerin portfolyoyu yalnızca çocuklarının yaptığı çalışmaların saklandığı dosyalar olarak algıladıkları görülmektedir. Eğitimsel katkısı açısından bir yorum yapamamışlardır.

Ders başarısını arttırma odaklı düşünen velilerin cevapları şöyle sıralanmıştır: *"Ürün dosyasındaki ödevlerin çocuğumun karnesinde etkili olduğunu düşünüyorum."*

"Evet derslerine gerekiyor."

"Ürün dosyası öğrencilerin daha çok bilgi sahibi ve daha çok başarı olmasını sağlar."

"Ürün dosyası çocuklar için iyi bir uygulama olup fakat öğrencinin okudukları ve dosyaya koyduğu dosyaları ara ara okuyup aklında not etmesi gerekmektedir."

"Yetenek, düşünce ve derse katılımları artıyor."

"Mesela onlara bakarak sınavlara çalışabilirler. Bu yüzden ders notları yüksek olur."

"Daha düzenli derslerine çalışması ve ödevlerini vermesi." Velilerin cevaplarından, portfolyonun ders başarısına katkısını öğrencilerin aldıkları notları yükseltmek olarak düşündükleri anlaşılmaktadır. Ancak portfolyolar yalnız not vermek amaçlı kullanılmamakta, öğrencilerin gelişimlerini takip etme fırsatı da sunmaktadırlar. Velilerin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları düşünülmektedir.

Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan velilerin verdikleri cevapları ise ders başarısını arttırma odak noktasında birleştirilmiştir. Ders başarısını arttırma odaklı düşünen velilerin verdikleri cevaplar şu şekildedir:

"Tertip ve düzenli olur. Çalışmalarını aksatmaz."

"Performansını düzenliliğini etkiler."

"Eskisinden daha çok çalışıyor ve daha fazla ders çalışıyor."

"Çocuğumun çok iyi bir öğrenci olduğunu sanıyorum ve çok başarılı."

"Ödevlerini içine koyuyor ve ürün dosyası sayesinde çok başarılı oluyorlar."

"Evet, bazen öğretmeni ödev verir, gelir onun üzerinde çalışmalar yapar."

"Bu uygulamanın öğrenciyi araştırmaya bunun sonucunda da doğruyu bulmaya yönelttiği kanısındayım."

"Öğrencilerimizin eksik olduğu noktalarda ürün dosyasına bakıp bilgisinin yinelenmesini sağlar." Cevaplar incelendiğinde bu velilerin konu hakkında pek fazla bilgi sahibi olmadıkları, portfolyonun ders başarısına etkisine ilişkin verdikleri cevapların çok da anlaşılır olmadığı görülmektedir. Sosyo-ekonomik durumu düşük olan velilerin portfolyonun öğrenci başarısını arttırdığı yönünde cevaplar verdikleri ancak farkındalık düzeylerinin yüksek olmadığı gözlemlenmiştir.

4.3.3. Velilerin Portfolyo Değerlendirme Sürecine Katkılarına İlişkin Görüşleri

Velilerin portfolyo değerlendirme sürecine yönelik farkındalıklarının ve sürece katkılarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla kendilerine "Çocuklarınızın ürün dosyalarını (portfolyolarını) inceleyip gelişimleri hakkında çocuklarınıza ne gibi açıklamalarda bulunuyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş, alınan cevaplar doğrultusunda Şekil 4.3.3 oluşturulmuştur.

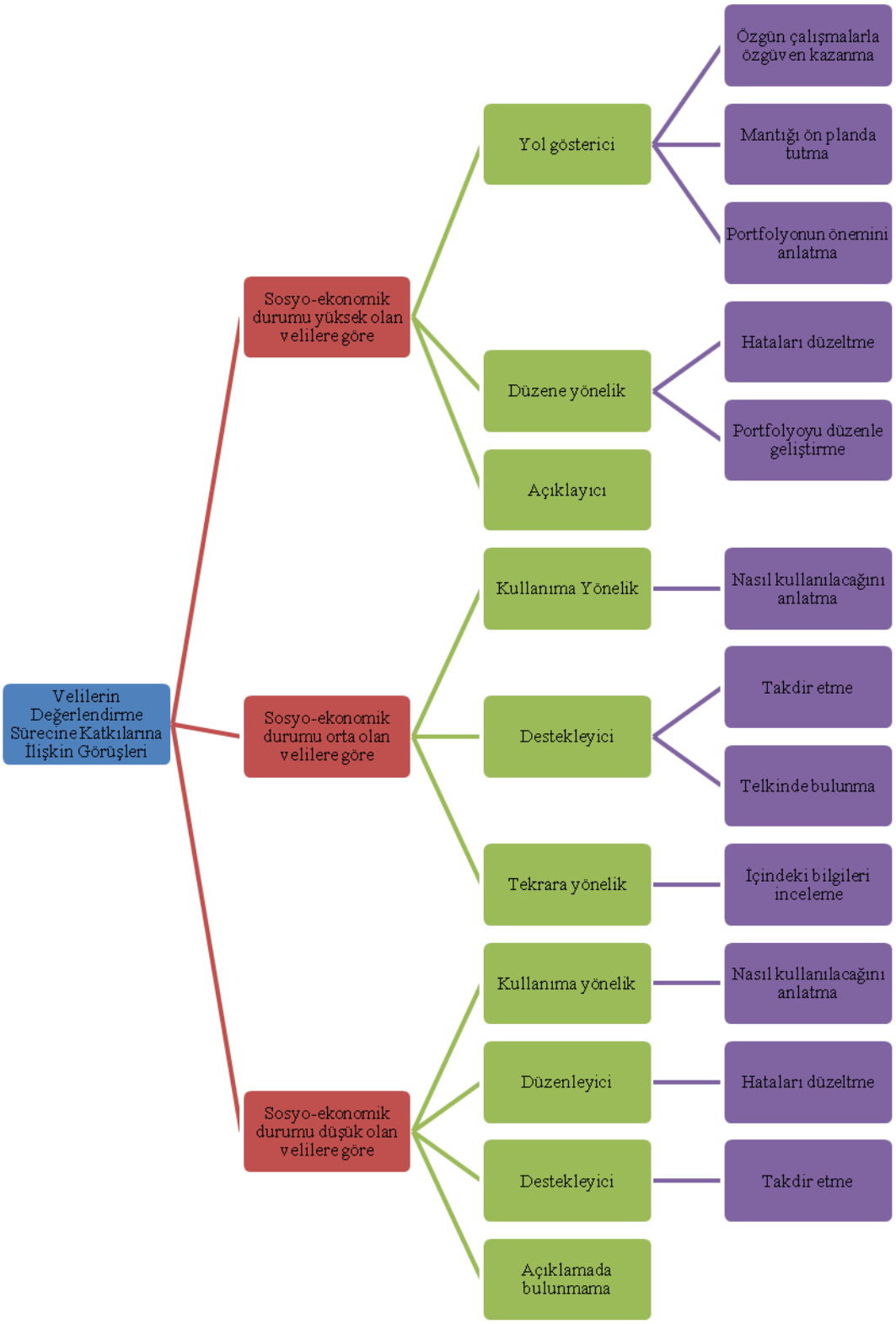

Şekil 4.3.3. Portfolyoların Değerlendirme Sürecine Katkılrına İlişkin Veli Görüşleri

Şekil 4.3.3. incelendiğinde velilerin portfolyoları değerlendirme sürecine yönelik katkılarının sosyo-ekonomik düzeyi orta veya düşük olan velilerde benzerlik gösterdiği görülmektedir. Sosyo-ekonomik düzeyi orta olan velilerden bazıları bu soruyu yanıtlamazken, bazılarının verdiği cevaplar da soruyla ilişkisiz olmuştur.

Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan velilerin verdikleri cevaplar yol gösterici, düzenleyici, açıklayıcı odak noktalarında betimlenmiştir. Yol gösterici odaklı düşünen velilerin cevapları şöyle sıralanabilir:

"Sadece özgün çalışmalarını sergilediği için özgüveninin daha da geliştiğni söylüyorum."

"Özellikle sayısal derslerde mantığın ön planda tutulması gerektiği üzerinde dururum."

"Ona bu konuyu ciddiye almasını ve bu çalışmaların eğitim hayatında çok belirleyici olduğunu söylüyorum. Bu çalışmalardaki hassasiyetinin ve başarısının ona çok daha iyi bir öğrenci olma yolunda hız kazandıracağını anlatıyorum." Cevaplardan da anlaşıldığı gibi veliler portfolyoları değerlendirirken çocuklarını bu dosyaların onlara kazandıracakları konusunda farkındalık yaratacak şekilde yönlendirmektedirler.

Düzenleyici odaklı cevap veren velilerin yanıtları şöyledir:

"Özensiz yaptığı çalışmaları düzeltmesini istiyorum."

"Daha düzenli çalışması gerektiğini, böylece portfolyo dosyasını daha fazla geliştireceğini öneriyorum."

"Hataları varsa düzeltiyorum, yardıma ihtiyacı varsa yardımcı oluyorum."

Açıklamada bulunmadığını belirten velilerin cevapları şu şekildedir: *"Babası inceliyor."*

"Herhangi bir katkı sunduğum söylenemez." Bunun yanında velilerden üçü de bu soruya cevap vermemeyi tercih etmiştir.

Sosyo-ekonomik düzeyi orta olan velilerin verdikleri cevapların odak noktaları kullanıma yönelik, destekleyici, tekrara yönelik şeklinde betimlenmiştir. Ayrıca velilerin ikisi bu soruyu yanıtlamamıştır. Kullanıma yönelik odak noktalı veli cevapları şöyledir: *"Bunu daha düzgün kullan derim."*

"Ona ilk başına ne konulacağını, onu nasıl kullanacağını, nasıl düzende tutacağını söylüyorum."

"Yanlış koydun, ters tutarsan hepsi yere düşer diyorum." Görüldüğü gibi velilerin değerlendirmeden anladıkları portfolyoları dosya olarak nasıl kullanacakları konusunda çocuklarını uyarmaktır.

Destekleyici odak noktasına dahil edilen veli cevapları şu şekildedir:

"Çocukların ürün dosyasını sevmesini söylüyorum."

"Onları tebrik ediyoruz. Onların daha çok bir şey öğrenmesi için onlara daha çok destek oluyoruz."

"Çocuğumun yazısı çok güzel. Performansları süper ve çok güzel yapıyor. Çocuğumun devamlı derslerine çalışmasını istiyorum." Şeklindeki cevaplar bu velilerin öğrencilerini, portfolyoları için yaptıkları çalışmalarda destekler bir tavır takındığını anlatmaktadır.

Tekrara yönelik odaklı düşünen velilerin verdikleri cevaplar şöyledir: *"Çocukların ürün dosyalarını okuduğumuz zaman hem biz bilgilerimizi tazelemiş oluruz, hem de öğrenciye konuları bir daha anlatmış oluruz."*

"İnternette araştırmalarını ve ödevi tekrar yapmalarını istiyorum."

"Çocuğumun ürün dosyalarına koyduklarını incelemelerini istiyorum."

"İçindeki bilgileri incelerim." Bu cevaplara göre veliler, ya ödevi tekrar yaptırma ya da yapılan ödevler üzerinde konu tekrarı yaptırarak değerlendirme sürecine katkı sunmaktadırlar.

Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan velilerin verdikleri cevaplar kullanıma yönelik, düzenleyici, destekleyici ve açıklamada bulunmama odak noktaları altında kodlanmıştır.

Kullanıma yönelik odak noktalı düşünenen veli şöyle söylemiştir: *"Düzgün kullan, yırtma, düzenli ol."* Velinin değerlendirmeyi sadece dosyanın düzenli kullanımı olarak algıladığı anlaşılmaktadır.

Düzenleyici odak noktasında kodlanan veli cevabı şu şekildedir: *"Ürün dosyasını incelediğim zaman eksik olduğu noktaları görüp ona göre eksik olduğu noktalarda uyarıp daha ilgisini çekmesine yardımcı oluyorum."* Cevaptan da anlaşılacağı üzere veli portfolyo çalışmalarını incelemekte ve çocuğuna eksikleri konusunda dönütler vermektedir.

Destekleyici odak noktasında düşünen velilerin cevapları ise şu şekildedir: *"Benim çocuklarım çok güzel ödevler yapıp çok iyi puanlar almış, ben bu açıklamalara göre çocuğumla gurur duyuyorum."*

"Gerçekten derslere daha çok vakit ayırıyor. Daha fazla ders çalışıyor. Her şeyi daha çabuk anlıyor ve matematiği iyice gelişti."

"Çocuklarım çok güzel çalışmalar yapmıştır ve o dosyada daha güzel yazılar vardır."

"Çocuklarımızın eğitimini ve gelişimini sağlıyoruz." Cevaplar incelendiğinde aslında velilerin soruyu tam olarak anlayamadan yanıtladıkları görülmektedir. Bu cevaplar velilerin çocuklarına portfolyo çalışmaları sayesinde ilerlediğini, yaptıkları çalışmalara bakarak bu çalışmalar hakkında destekleyici açıklamalarda bulunduklarını düşündürmüştür.

Açıklamada bulunmama odak noktasında toplanan veli cevapları şöyledir: *"Çocuklarıma bu konuda yardımcı olduğumu söyleyemem."*

"Vallahi ben bakamam anası bakar o da anlamaz."

4.3.4. Velilerin Portfolyo Uygulaması Sırasında Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Velilerin portfolyo uygulaması sırasında karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla kendilerine "Ürün dosyası (portfolyo) uygulamalarında ne gibi zorluklarla karşılaşıyorsunuz? Açıklayınız?" sorusu yöneltilmiş, alınan cevaplar doğrultusunda Şekil 4.3.4 oluşturulmuştur.

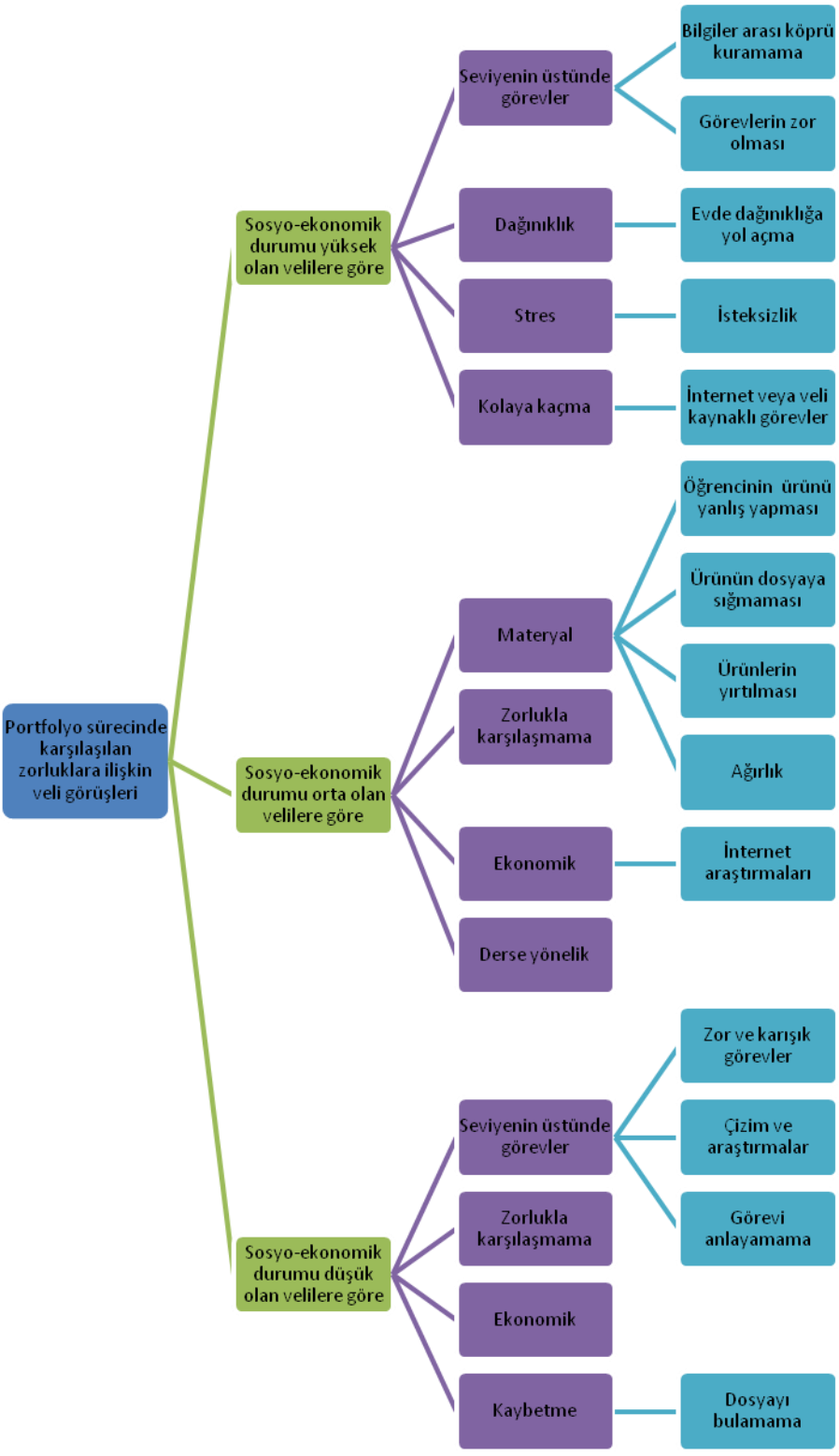

Şekil 4.3.4. Velilerin Portfolyo Uygulaması Sırasında Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Şekil 4.3.4'e bakıldığında farklı sosyo-ekonomik düzeyli velilerin karşılaştıkları zorlukların zaman zaman benzerlikler gösterdiği anlaşılmaktadır. Sosyo-ekonomik durumu yüksek olan veliler ile düşük olan veliler seviyenin üstünde ödevlerle karşılaştıklarını ifade etmektedir. Ekonomik zorluklarla karşılaştıklarını orta ve düşük sosyo-ekonomik düzeyli veliler olmuştur. Ayrıca bu iki gruptaki velilerden bazıları herhangi bir zorluk yaşamadıklarını da belirtmişlerdir.

Sosyo-ekonomik durumu yüksek olan velilerin verdikleri cevaplar; seviyenin üstünde cevaplar,dağınıklık, stres, kolaya kaçma ve isteksizlik odak noktalarında incelenmiştir. Velilerden biri ise bu soruyu yanıtlamamıştır.

Seviyenin üzerinde ödevler odak noktası altında kodlanan veli cevapları şunlardır: *"Bazı zaman öğrencinin yapamayacağı seviyede ödevler verilince yük bizim üzerimize kalıyor."*

"Genelde pek bir zorlukla karşılaşmıyoruz ama bazen öğrencinin seviyesinin biraz üzerinde araştırma konuları seçilince veya öğrencinin daha önce okulda pek karşılaşmadığı alanlar olunca çalışma yapması biraz güçleşiyor."

"Bilgiler arasında köprü kurması konusunda sıkıntı yaşamaktayız." Cevaplar, verilen ödevlerin bazen öğrenci seviyesinden fazla olduğunu anlatmaktadır. Veliler bu durumlarda ödevleri üstlenerek yapmakta bu da öğrencilerin performanslarını yansıtmamalarına ve çalışmaların amacına ulaşmamasına sebep olmaktadır.

Dağınıklık odaklı düşünen velilerin verdikleri cevaplar aşağıdaki gibidir: *"Çok dağınıklık oluyor."*

"Evde dağınıklık yaratıyor."

"Çok dağınıklık oluyor evde. Kağıtlar israf oluyor."

"Bu yaştaki çocukların düzen problemi olması sebebiyle karışıklık çıkabiliyor. Bazen öğrenci takip etmekte zorlansada halledilebilir sorunlar çıkıyor."

"Bazen fazla dağınıklık yaratabilyor."

Stres odaklı düşünen veli sözlerini şöyle devam ettirmiştir: *"Çocuklar için dosyaya zorunlu olarak ürün koymak strese yol açabiliyor. Bu tür çalışmaları aksatıyorlar. Düzenli dosya oluşmuyor."*

"Çocuğum portfolyo uygulamasını gereksiz bulduğu için zorla yapıyor." Velilerin verdikleri cevaplardan çocuklarının zorunluluk duygusu ve gereksiz görmek yüzünden portfolyolara gereken önemi vermediği ve istenen düzeyde çalışmaların ortaya çıkmadığı anlaşılmaktadır.

Kolaya kaçma odak noktalı düşünen velinin şu cevabı verdiği bilinmektedir: *"İnternetten hazır olarak getiriliyor. Ya da büyüklerinden yardım alıyorlar."* Bu yorum, çocukların internet odaklı ödevler yaparak kendilerini yansıtamadıklarını düşündürmektedir. Oysa portfolyolar öğrencilerin öğrenim durumlarını yansıtma amacıyla kullanılmalıdır.

Sosyo-ekonomik durumu orta olan velilerin materyal, zorlukla karşılaşmama, ekonomik odaklı cevaplar verdikleri gözlemlenmiştir. Materyal odaklı düşünen velilerin cevapları şöyledir: *"Bazen çocuklarım ürün dosyasını yanlış boyuyorlar."*

"Ödevlerin kapaklarını düzgün yapamama."

"İçine koydukları kağıtlar büyük ise içine girmez."

"Bazıları yırtık geliyor bazılarıda portfolyo diye insanlara satıyorlar."

"Mesela çocuklar kağıdı ters koyabiliyor, bizde onlara yardımcı oluyoruz."

"Çok fazla ödev bırakınca ağır oluyor." Velilerin bazıları portfolyo görevlerinin basit niteliklerinde (kapağın şekli, kağıdın büyüklüğü vb.) zorluk yaşadığını belirtirken, bazıları da dosyaların ağırlığının sorun yarattığını ifade etmiştir.

Zorlukla karşılaşmama odaklı düşünen iki veli de *"Hiç bir zorlukla karşılaşmıyorum."* şeklinde cevap vermiştir.

Ekonomik odaklı düşünen velilerin verdikleri cevaplar şöyledir: *"Konu hakkındaki bilgileri ya eski kitaplarda ya da internet kafelerde bulmak zorunda kalıyoruz, bir de ekonomik boyutunda sıkıntı çekmekteyiz."*

"Örneğin fotokopi çekiminde ve araştırma yaparken zorluklar çekiyor."

"Bilgisayarda araştırmada zorluk duyuyorum." Veliler portolyo görevleri için gereken araştırmaları kendilerinin yaptığını ifade ederken bu araştırmalar için internet kafelere gitmekten ve araştırma konularını bulamamaktan yana sıkıntı yaşamaktadırlar. Oysa bu görevlerin öğrencilere araştırma alışkanlığı kazandırmak amacıyla verildiği veliler tarafından göz ardı edilmektedir.

Velilerden biri yaşadığı sıkıntının derse yönelik olduğunu belirterek sözlerine şöyle devam etmiştir: *"Matematik. Çünkü çok zor sorular vardı. Ama kızımın matematiği çok iyi olduğu için ben kızımdan çok memnunum."*

Sosyo-ekonomik durumu düşük olan velilerin verdikleri cevaplar seviyenin üstünde görevler, zorlukla karşılaşmama, ekonomik ve kaybetme odak noktalarında kodlanmıştır. Bu gruba dahil velilerden ikisi hiçbir zorlukla karşılaşmadıklarını ifade etmiştir.

Seviyenin üstünde görevler odaklı düşünen velilerin verdikleri cevaplar şöyledir: *"Bazen çok zor ve karışık dersler veriliyor ve kafası çok karışıyor, epey zorlanıyor. Ama yine iyidir."*

"Çizim ve araştırmalarda zorlanıyoruz."

"Bir çok konuda yeterli bilgiye sahip olmadığımız için ödevleri anlamakta zorlanıyoruz." Velilerin kendilerini yeterli bilgiye sahip görmedikleri için görevleri anlayamadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bunun yanında bazı görevleri karışık ve zor buldukları da gözlemlenmiştir.

Ekonomik odaklı cevap veren velinin cevabı *"Biz parasından aciziz."* şeklinde iken, kaybetme odaklı düşünen veli *"Bazen ürün dosyasını bulamıyor ve ödevlerini koyamıyor. Bunun için bazı puanları kırık oluyor."* cevabını vermiştr.

4.3.5. Portfolyo Uygulaması Sırasında Velilerin Çocuklarına Yardım Etme Şekillerine İlişkin Görüşleri

Portfolyo görevlerinin çoğunun evde yapıldığı gerçeğinden hareketle velilerin bu görevler sırasında çocuklarına yardım etme durumları, görevlerin tamamını üstlenmeleri uygulamanın amacına ulaşıp ulaşmadığı konusunda önemlidir. Bundan dolayı velilerin portfolyo uygulaması sırasında çocuklarına yardımcı olma şekillerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla kendilerine, "Ürün dosyası içerisine konan performans görevlerinin yapımı sırasında çocuklarınıza ne gibi yardımlarda bulunuyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş, alınan cevaplar doğrultusunda Şekil 4.3.5 oluşturulmuştur.

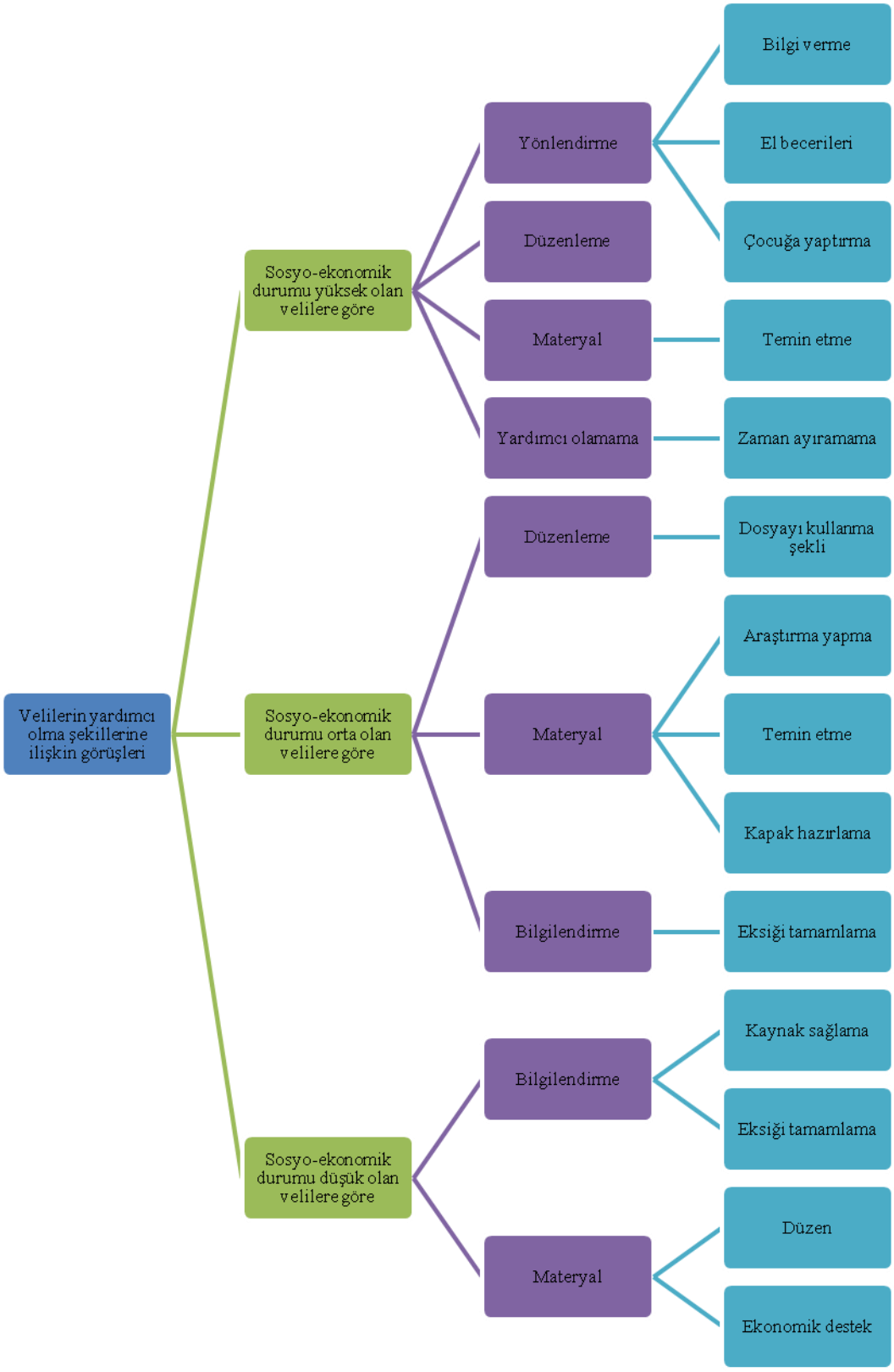

Şekil 4.3.5. Portfolyo Uygulaması Sırasında Velilerin Çocuklarına Yardım Etme Şekillerine İlişkin Görüşleri

Şekil 4.3.5 incelendiğinde sosyo-ekonomik durumlarına göre gruplanan velilerin verdikleri cevapların ortak odak noktalarda toplandığı görülmektedir. Her grup veli için ortak olan odak noktası ise materyeldir. Bunun yanında portfolyo görevleri sırasında yardımcı olamadığını söyleyen veliler sosyo-ekonomik durumu yüksek olanlarken, düşük sosoyo-ekonomik durumlu velilerin verdikleri bazı cevaplar soruyu anlayamadıklarının göstergesidir.

Sosyo-ekonomik durumu yüksek olan velilerin verdikleri cevaplar yönlendirme, düzenleme,materyal, yardımcı olamama odaklıdır. Yönlendirme odaklı cevap veren velilerin kodlanan cevapları şöyledir: *"Onun daha iyi düşünebilmesine yardımcı olabilmek için günlük hayattan örnekler vererek, onu daha doğru düşünmeye ve yaratıcı fikirler ortaya koymasına yardımcı olacak konuşmalar yapıyorum."*

"Çocuğumun bir üst basamaktaki bilgiyi öğrenmesi için çalışma tekniği hakkında bilgi veririm."

"Kesme, çizim, resim tarzında ödevler olduğunda yönlendirme yapıyorum."

"Çizimlerine yardım ediyorum."

"Yönlendiriyoruz. Ama biz yapmıyoruz. Çocuğun kendisi yapıyor." Velilerin çocuklarına genel olarak yardımcı olmaya çalıştığı gözlemlenmiştir. Bu odak noktası başlığında kodlanan cevaplar, velilerin çocuklarını el becerileri veya yaratıcı düşünmeyi gerektiren durumlarda yönlendirdiğini ancak görevlerin yapımını onlara bıraktığını anlatmaktadır.

Düzenleme konusunda yardımcı olan velilerin yanında materyal odaklı velinin cevabı şöyle devam etmektedir: *"Ödevin açıklamasını ya da materyal gerekiyorsa alırım. Materyal ödevleri özellikle beraber yapılıyor."* Cevaptan da anlaşıldığı gibi yukardakinin aksine bazı veliler de görevleri çocukları ile birlikte yapmaktadır.

Yardımcı olamama odaklı düşünen velilerin verdikleri cevapların ortak yanı ise, işlerinin yoğunluğundan dolayı fazla zaman ayıramamak olmuştur.

Sosyo-ekonomik durumu orta olan velilerin verdikleri cevaplara bakıldığında düzenleme, materyal ve bilgilendirme odaklı oldukları görülmektedir. Düzenleme odaklı düşünen velilerin verdikleri cevaplardan bazıları şöyledir: *"Performans ödevinin kaybolmaması için."*

"Nasıl koyacağını, ilk başta hangi dersin performans ödevini koyacağını söylüyorum."

"Düzenli koymada yardım ederim."

"Ödevi ürün dosyasına yanlış bırakınca düzgün bırakıyoruz." Velilerin vrdikleri cevapların çoğu birbirinin aynı olduğu için bu odak noktalı görüşlerden bazıları verilmiştir. Veliler yardım etmeyi öğrencilerinin çalışmalarını dosyaya yerleştirme olarak anlamaktadırlar.

Materyal odaklı düşünen velilerin verdikleri cevaplar ise şu şekildedir: *"İstenen bilgileri araştırıp çocuğuma veriyorum, oda uygun olanı yazıyor."*

"Çocuklarımıza yapışkan, mukavva v.s. gibi lazım olan malzemeleri temin etme ve bazı konularda fikir veriyoruz."

"Kapakları hazırlamada, yerleştirmede vb. şeylerde yardım ediyoruz." Cevaplardan da anlaşıldığı gibi velilerin çocukları için araştırma görevlerini ve görevlerin bazı bölümlerini kendileri yapmakta, çalışmalar için gerekli malzemeleri alarak çocuklarına destek olmaktadırlar.

Bilgilendirme odak noktasında kodlanan veli görüşleri aşağıdaki gibidir: *"Biz çocuklarımızın ödevlerine yardım ederiz. Çocuklarımızın bazı bilmedikleri kelimeleri onlara söyleriz."*

"Çocuğumun zorlandığı yerde ona yardım ederim ve inşallah takdir alır."

Sosyo-ekonomik durumu düşük olan velilerin cevapları materyal ve bilgilendirme odak noktalarında kodlanmıştır. Ancak bu gruptaki velilerin bir kısmının soruyu anlamayarak ilgisiz cevaplar verdikleri gözlemlenmiştir.

Materyal odaklı düşünen velilerin yanıtları şöyledir: *"Kendisi yapıyor, ben de ona bakıp eşyalarını toplarım."*

"Onlara yardım ediyorum. Ödevlerini düzenli bir şekilde yapıp ürün dosyasına koyuyoruz."

*"Bazen çiziyorum. Bir de çocuğa para veririm gider internette araştırır ve gelir ürün dosyasına koyar."*Cevaplar velilerin sadece ödev sonrası dosyanın ve evin düzenini sağlayarak, çizmleri yaparak veya öğrencileriinternete yönlendirerek yardımda bulunduklarını anlatmaktadır.

Bilgilendirme odaklı düşünen velilerin cevapları ise şu şekildedir: *"Eksik olduğu noktalarda yardımcı olmaya çalışıyorum."*

"Ben bazen zorlaştığı veya takıldığı yerler varsa ona yardım ediyorum."

"Ona yardımcı kitaplar veriyoruz ve onu bilgilendiriyoruz." Velilerin verdikleri cevapların yüzeysel olduğu, anlaşılır açıklamalarda bulunamadıkları gözlemlenmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Van İli ilköğretim okullarının I. Kademesinde görev yapan öğretmenlerin, bu okulların 5. sınıflarında okuyan öğrencilerin ve bu öğrencilerin velilerinin, uygulanan anketlere verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusundaki öneriler aşağıdaki gibidir.

5.1.1. Portfolyo Öğretmen Anketi'nden Elde Edilen Bulgulara İlişkin Sonuçlar

Araştırmada elde edilen bulgular öğretmenlerin portfolyo uygulaması için hazırlık, uygulama ve değerlendirme sürecini zaman alıcı bulduğunu göstermektedir. Gazi Üniversitesi'nde, Sırkıntı (2007) tarafından yapılan araştırmada uygulamaya katılan öğretmenlerin en çok belirttiği sınırlılığın "zaman yetersizliği ve zaman kaybının olduğu" görülmüştür. Kabaş (2007) tarafından yürütülen, "Portfolyo Değerlendirme Yönteminin İlköğretim Birinci Kademede Uygulanma Düzeyi" konulu çalışmada da katılımcı öğretmenlerin % 62,2'si portfolyo uygulamasını uzun zaman alarak ve zaman kaybına neden olarak müfredattaki planlamanın yetişmemesi sorununu doğurabileceğini düşünmektedir. Yapılan araştırmalardaki bulgularla destekli olarak öğretmenler, portfolyo

kullanımını çok zaman alıcı görmektedir. Ayrıca öğretmenlerin portfolyoları hazırlama, uygulama ve değerlendirme için harcadıkları zamanı uzun bulmalarının okuttukları sınıf mevcutlarına göre farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır.

Bulgular doğrultusunda öğretmenlerin portfolyoların yapılandırılması için gerekli olan dosya, kâğıt vb. özel materyallerin temin edilmesinde problem yaşamaktadır. Benzer bir sonuç Mıhladız (2007)'ın Fen Bilgisi dersinde portfolyo destekli öğretim gören deney grubunun öğretmenlerinin portfolyo kullanımına ve derse ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yaptığı görüşme formundan elde edilmiştir. Bu formdan elde edilen sonuçlara göre; öğretmenler, portfolyonun olumlu katkılarının yanında öğrencilerin sahip olduğu maddi imkânları ve onlara ayrılan süre yeterli ve eşit olmadığı için uygulamada bir dengesizlik olabildiğini belirtmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen bir başka sonuca göre öğretmenler portfolyo hazırlama sürecinde öğrencilerin itirazı ile karşılaşmamaktadırlar. Kabaş (2007) da yapmış olduğu tez çalışmasında öğrencilerin %62,5'inin Portfolyo Değerlendirme Yöntemi uygulamasında istekli ve memnun olduğunu tespit etmiştir.

Portfolyo dosyalarının, okulda bulundurulmasının kolay ulaşılması açısından yararlı olacağı düşünülmektedir. Oysa öğretmenlerin büyük çoğunluğunun portfolyoların saklanması için okullardaki donanımı yetersiz gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucu destekler nitelikte öğrencilerin yarısından fazlasının da dosyalarını evinde sakladığı anlaşılmaktadır. Bunun yanında öğretmenlerin büyük çoğunluğu portfolyo sürecinin gerektirdiği maddi imkânların yoksunluğunun süreci olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Sınıfların küçük olması, her sınıfta her öğrenci için ayrı ayrı dolapların bulunmaması portfolyoların saklanmasını engelleyebilir. Bu sorunun giderilmesi için okullardaki donanımların iyileştirilmesi faydalı olabilir.

Öğretmenlerin portfolyo dosyalarına konulması gereken çalışmaları nasıl seçeceklerini anlatabilme konusunda öğrencilerle sorun yaşamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun öğretmenlerin cinsiyetlerine ve mesleki deneyimlerine

göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Ancak öğretmenlerin yaşadıkları sorunların başında öğrencilerinin çalışma kâğıtlarını kaybetmesi ve sürece gereken önemi vermeyişlerinden kaynaklanan düzensizlikler gelmektedir. İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinde farkındalık ve sorumluluk duygusunun yeni yeni oluşmaya başladığı düşünüldüğünde, zamanla bu sorunların ortadan kalkabileceği umulmaktadır.

Öğretmenlerin yarısı portfolyo için ayırdıkları zaman ve çabayı bu dosyaların eğitime getireceği katkıya değer bulmuştur. Bu bulgudan hareketle öğretmenlerin çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmelerine karşın portfolyolara eğitimsel bir değer yükledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenler portfolyo süreci boyunca velilerin itirazı ile karşılaşmamıştır. Bunun yanında öğretmenlerin portfolyo süresince okul yönetiminin de olumsuz bir tutumuyla karşılaşmamıştır. Benzer bir şekilde Kabaş (2007), öğretmenlerin yarısından fazlasının portfolyo uygulamasının sınıflarında uygulanmasından velilerin memnun olduğu sonucuna ulaşmıştır.

McMillian (1997), portfolyoyu sınıfında kullanan öğretmenlerin yaptırdıkları çalışmalara göre kriterler belirlemeleri ve çalışmaları bu kriterlere göre değerlendirmeleri gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin her çalışma için puanların güvenirliliğini düşürmeden yapmaları gereken bu çalışmanın çok zaman alacağını belirtmiş, bu durumun portfolyoların olumsuz yönü olarak ifade etmiştir. Bu araştırmada da öğretmenlerin en fazla portfolyoların değerlendirilme sürecinde zorlandığı tespit edilmiştir. Her çalışma için ayrı ayırı ölçek geliştiremedikleri, bu çalışmaların tek tek değerlendirilmesinde zaman sıkıntısı yaşadıkları, ölçeklerin her çalışma ve her öğrenci için tek tek çoğaltılmasında sorularla karşılaştıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.1.2. Portfolyo Öğrenci Anketi'nden Elde Edilen Bulgulara İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonunda öğrencilerin portfolyo dosyalarının kendilerinde sorumluluk bilinci kazandırdığını düşündükleri sonucuna varılmıştır. Ayrıca bu düşüncelerinin cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Çocuğun hem

bilimsel hem sosyal yönünün gelişmesini sağlayan portfolyolar aynı zamanda öğrenciyi merkeze alarak sınıfta daha aktif hale getirmekte, bu sayede öğrenci en iyi yaptığı çalışmaları bireysel gelişim dosyasına koymayı ve çalışmaları ile iftihar etmeyi, çalışma için daha fazla sorumluluk almayı öğrenmektedir (Gürdal ve Türkmen, 1997; İlci, 2002).

Bulgulardan elde edilen bir diğer sonuç öğrencilerin portfolyo sayesinde daha iyi öğrendiklerini düşünmeleridir. Bedir, Polat ve Sakacı (2009) yaptıkları çalışmada portfolyo kullanımının, öğrenilen bilgilerin kalıcılığını düz anlatım yöntemine göre daha fazla arttırdığı sonucuna varmışlardır. Konuyla ilgili yapılan birçok çalışmada da portfolyo uygulamalarının yani öğrenciler için farklı öğrenme ortamları oluşturmanın öğrenmenin kalıcılığı üzerine olan etkilerini tespit edilmiştir (Bilgin ve Karaduman, 2005; Güngör, 2005; Güvener, 2005; Raupers, 2000; Uçak, 2006; Yılmaz ve Akkoyunlu, 2006).

Araştırma sonunda öğrencilerin büyük çoğunluğu portfolyo hazırlamaktan zevk aldığını belirtirken, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre portfolyo hazırlamayı daha sıkıcı bulduğu anlaşılmıştır. Bunun yanında zevkli buldukları portfolyoların çok zaman alıcı olduğunu ve yapılması zor görevlerle karşılaştıklarını düşündükleri anlaşılmıştır. Uygulama çalışması olarak yürütülen bazı araştırmalarda da öğrencilerin süreç sonunda portfolyo hazırlamaktan zevk aldığı yönünde cevaplar verdiği görülmektedir (Kabaş, 2007; Mıhladız, 2007).

Öğrencilerin verdikleri cevaplara göre, portfolyoyu çok az tanıyan annelerin okur-yazar olmadığı, fazlaca bilgi sahibi olanların ise üniversite mezunu olduğu anlaşılmıştır. Bunun yanında lise veya üniversite mezunu babaların diğer gruptaki babalara göre portfolyo hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin yaptığı çalışmalara ilkokul, ortaokul veya lise mezunu anneler ile lise veya üniversite mezunu olan babalar daha fazla değer vermektedir. Ayrıca ailelerin dosya içindeki çalışmaları sıklıkla incelemediği; ancak üniversite mezunu anne ve babaların çocuklarının portfolyo görevlerini anne-babalarına yaptırdığı sonucuna varılmıştır.

5.1.3. Portfolyo Veli Görüşme Formu'ndan Elde Edilen Bulgulara İlişkin Sonuçlar

Yapılan araştırmada genel olarak sorumluluk duygusu kazandırdığı, öğretmenlere ve velilere öğrencilerinin performansları hakkında bilgi verdiği, öğrencilere kendi durumlarını kontrol etme imkânı tanıdığı gerekçeleriyle velilerin portfolyo uygulamasını gerekli bulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada her üç sosyo-ekonomik düzeyde olan velilerin görüşlerinin ortak olduğu saptanmıştır. Bunun yanında özellikle sosyo-ekonomik durumu yüksek olan veliler ile düşük olan velilerin bir kısmının portfolyo uygulamasını gereksiz bulduğu anlaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlardan biri de velilerin genel olarak portfolyoların çocuklarının ders başarısına olumlu katkı sağladığı görüşünde olmalarıdır. Bununla beraber sosyo-ekonomik durumu orta olan velilerin portfolyoları sadece yapılan çalışmaların saklandığı bir dosya olarak gördüğü saptanmıştır. Sosyo-ekonomik durumu yüksek olan velilerin bir bölümü ise portfolyoları ders başarısına katkı sunmadığı, yalnızca çocuklarında davranış geliştirdiği görüşündedir.

Velilerin portfolyo uygulaması boyunca değerlendirme sürecine yeterli ölçüde katılamadığı görülmüştür. Velilere bu süreçte düşen görev çocuklarının yaptığı çalışmalarla ilgili onlara geribildirimler sunması, gelişimi hakkında çocuğunu bilgilendirmesidir (Kutlu ve ark., 2008). Oysa bulgulardan hareketle velilerin çocuklarına bu tarz bir destek sunamadığı sonucuna varılmıştır.

Velilerin portfolyo sürecinde karşılaştıklarını tekrar ettikleri en büyük zorluk sosyo-ekonomik durumu orta veya düşük olan veliler için ekonomik, sosyo-ekonomik durumu yüksek olan veliler için ise evde dağınıklığa sebep olması şeklindedir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlardan bir diğeri ise sosyo-ekonomik durumu yüksek olan velilerin çocuklarına gereğinden fazla yardım ederek çalışmaları yapmalarıdır. Ayrıca velilerin genel olarak araştırma görevlerini üstlendikleri

anlaşılmıştır. Bu da öğrencilerde kazandırılması hedeflenen araştırma, sorgulama gibi becerilerin gelişmesini olumsuz yönde etkileyebilir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırmanın bulguları doğrultusunda konu ile ilgili olarak araştırma yapacak olan araştırmacılara yönelik öneriler bulunmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ilköğretim birinci kademe öğretmenleri, beşinci sınıf öğrencileri ve bu öğrencilerin velileri oluşturmaktadır. Örneklem ilköğretim ikinci kademe öğretmenleri, öğrencileri ve velileri şeklinde daha kapsamlı oluşturulabilir. Bununla birlikte portfolyo hakkında öğretmen adaylarının ve okul idarecilerinin de görüşleri alınabilir. Ayrıca farklı illerdeki öğretmen, öğrenci ve velilerin portfolyo hakkındaki düşünceleri de araştırılabilir ve iller arasındaki korelasyon incelenebilir. Öğrencilerle anket çalışması yerine deneysel modeller kullanılarak araştırma yapılabilir. Öğrencilerin ve öğretmenlerin branş dersler hakkındaki görüşleri de incelenebilir. Ayrıca müfredattaki portfolyo çalışmalarının uygulanabilirliği üzerinde de bir araştırma yapılarak bu konudaki eksiklikler giderilmeye çalışılabilir.

Öncelikle öğretmenlere hizmet içi eğitimler ve uygulamalı örneklerle portfolyo gerçek anlamıyla tanıtılmalı, daha sonra bu tanıtma öğrenci ve velileri de kapsayacak şekilde sürdürülebilir. Bu sayede mevcut bilgi yetersizliği giderilmiş olabilir.

KAYNAKÇA

Ağca, B. (2005). Ana Sınıfı ve İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenleri İle Yöneticilerinin "Portfolyo Değerlendirme Yöntemi"ne İlişkin Görüşleri, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Gaziantep Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Acar M. ve Anıl D. (2009). Sınıf Öğretmenlerinin Performans Değerlendirme Sürecindeki Değerlendirme Yöntemlerini Kullanabilme Yeterlilikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *TUBAV Bilim Dergisi,* 2, 3, 354-363.

Anıl D. ve Acar M. (2008). Sınıf Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 4, 2, 44-61.

Arter, J. V. ve Spandel, R. (1994). *Portfolios For Assessment And İnstruction.* Northwest Regional Education Laboratory, 101 SW Main St., Suite 500, Portland, OR.

Aslanoğlu, A.E. ve Kutlu, Ö. (2003). Öğretimde Sunu Becerilerinin Değerlendirilmesinde Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubric) Kullanılmasına İlişkin Bir Araştırma, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi,* 36, 25 – 36.

Baki, A. ve Birgin, O. (2002). Matematik Eğitiminde Alternatif Bir Değerlendirme Olarak Bireysel Gelişim Dosyası Uygulaması, *5. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı* 913. Ankara: Orta Doğu Üniversitesi.

Baki, A. ve Birgin, O. (2004). Alternatif Değerlendirme Aracı Olarak Bilgisayar Destekli Bireysel Gelişim Dosyası Uygulamasından Yansımalar: Bir Özel Durum Çalışması. http://www.tojet.net/articles/3311.htm Web adresinden 12.11.2009 tarihinde edinilmiştir.

Bedir, A., Polat M., Sakacı T. (2009). İlköğretim 7. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersine Ait Bir Uygulama Çalışması: Portfolyo [Elektronik Sürüm]. *Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 5.1, 45-58.

Bekiroğlu, F. (2004). *Klasik ve Alternatif Ölçme-Değerlendirme Yöntemleri: Fizikte Uygulamalar*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Bekiroğlu, F. (2005). Ölçme ve Değerlendirmede Alternatif Yöntemler ve Portfolyo Kullanımı. http:www.istekkart.com/edu7dergi1/edu7/makale5.doc Web adresinden 12.11.2009 tarihinde edinilmiştir.

Berberoğlu, G.(2006). *Sınıf İçi Ölçme Değerlendirme Teknikleri*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Bilgin, İ. ve Karaduman, A. (2005). İşbirlikli Öğrenmenin 8. Sınıf Öğrencilerinin Fen Dersine Karşı Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 4, 2, 32-45.

Car, A. (2006). Portfolyo. Türk Eğitim Derneği e-Bülten, Şubat, Sayı 4, http://www.ted.org.tr/bulten/TedBulten-Subat.pdf Web adresinden 02.12.2009 tarihinde edinilmiştir.

Çayırcı, Ç. (2007). İlköğretim 7. Sınıfta Web Tabanlı Portfolyo Uygulaması: Fen Bilgisi Dersi ve Sosyal Bilgiler Uygulaması, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir

Cingör, N. (2003). Kimya Eğitiminde Portfolyo Çalışmaları, *Bilim Uzmanlığı Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Collins, A. (1992). *Portfolios For Science Education: Issues in Purpose Structure, And Authenticity*. Science Education, 4,76.

Ediger, M. (1996). Portfolios, Pupils And The Teacher, *The Philippine Education Quarterly,* 25,1, 45.

Erdoğan, T. (2006). Yabancı Dil Öğretiminde Portfolyoya Dayalı Değerlendirmenin Öğrenci Başarısı ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,* Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Eroğlu, E. (2005), *Araştırma Metot Ve Teknikleri*, Adapazarı: Sakarya Kitapevi.

Doğan, F. E. (2000). A Suggested Portfolio Development Model For ELT Students At Gazi University. *Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi,* Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Fidan, N. (1985). *Okulda Öğrenme ve Öğretme: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler.* Ankara: Alkım Kitapçılık ve Yayıncılık.

Grace, C. (1992). *The Portfolio and Its Use: Developmentally Appropriate Assessment of Young Children.* (ERIC Dokümanı Servis Numarası: ED 351150).

Güngör, S. (2005). Ortaöğretim Geometri Dersi Üçgenler Konusunda Oluşturmacı (Constructivism) Yaklaşıma Dayalı Elle Yapılan Materyaller ve Portfolyo (Portfolio) Hazırlamanın Öğrenciler Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi,* Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.

Gürdal, A. ve Türkmen, A. (1997). *İlköğretim Okullarında Grup Çalışmasının Fen Öğretimine Etkisi.* Türk Cumhuriyetleri ve Asya Pasifik Ülkeleri Uluslar Arası Sempozyumu, Elazığ.

Güvener, A. R. (2005). Öğretim Materyallerinin Başarı, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi,* Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Güven, S. (2005). Yapılandırmacı Eğitim Yaklaşımına Göre Hazırlanan 2004 İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Programının Uygulanmasında Sınıf Öğretmeninin Rolü. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* (s,251-254). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Haladayna, T.M. (1997), *Writing Test Items to Evaluate Higher Order Thinking.* United States of America. Viacom Company.

İlci, B. (2002). Tümel (Portfolio) Değerlendirme. *Seminer Çalışması.* Hacettepe Üniversitesi. www.eod.hacettepe.edu.tr/seminerdosyalari/betulilci.doc Web adresinden 12.08.2010 tarihinde edinilmiştir.

Kabaş, O. (2007). Portfolyo Değerlendirme Yönteminin İlköğretim Birinci Kademede Uygulanma Düzeyi (Sakarya İli Örneği). *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Kan, A. (2007). Portfolyo değerlendirme [Elektronik Sürüm]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 133-144.

Karadağ E. ve Öney A. (2006). İlköğretim Birinci Kademede Portfolyo Dosyalarının Değerlendirme Aracı Olarak Kullanılabilirliği [Elektronik Sürüm], *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 2, 235-246.

Karamanoğlu, S, S. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Fen Başarılarının Değerlendirilmesinde Sorgulama Programının Kullanılması: Portfolyo. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi.* Ankara: Nobel Yayınları.

Kocabaş, A. (2005). Hollanda Eğitim Sistemi ve Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Aktif Bir Model [Elektronik Sürüm], *Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi.* 167.

Koç, G. ve Demirel, M. (2004). Davranışçılıktan Yapılandırmacılığa: Eğitimde Yeni Bir Paradigma [Elektronik Sürüm], *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 27, 174-180.

Korkmaz, H. ve Kaptan, F. (2000). Fen Öğretiminde Tümel Değerlendirme[Elektronik Sürüm], *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 19, 212-219.

Korkmaz, H.ve Kaptan, F. (2002). Fen Eğitiminde Öğrencilerin Gelişimini Değerlendirmek İçin Portfolyo Kullanımı Üzerine Bir İnceleme [Elektronik Sürüm], *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 23, 167-177.

Korkmaz H. ve Kaptan F. (2003). İlköğretim Fen Öğretmenlerinin Portfolyoların Uygulanabilirliğin Yönelik Güçlükler Hakkındaki Algıları, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1, (1)3, 159-166.

Korkmaz, H. ve Kaptan, F. (2005). Fen Eğitiminde Öğrencilerin Gelişimini Değerlendirmek İçin Elektronik Portfolyo Kullanımı Üzerine Bir İnceleme, *The Turkish Online Journal of Educational Technology–TOJET*, 4(1). http://www.tojet.net/v4i1.pdf Web adresinden 15.12.2009 tarihinde edinilmiştir.

Kutlu, Ö.; Doğan C. D.; Karakaya, İ. (2008) *Öğrenci Başarısının Belirlenmesi Performansa ve Portfolyoya Dayalı Durum Belirleme.* Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

McMillian, J.H. (1997). *Classroom assessment: Principles and practice for effective instruction.* Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.

MEB. (2005). *İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi (6, 7 ve 8. sınıflar) Öğretim Programı.* Ankara: Devlet Kitapları Basım Evi.

MEB (2007). Öğrenci Merkezli Eğitim, http://okulweb.meb.gov.tr/46/05/184851/Egitim.htm Web adresinden 12.10.2009 tarihinde edinilmiştir.

Mıhladız, G. (2007). İlköğretim Fen Bilgisi Öğretiminde Portfolyo Uygulamasının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Muğla Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Muğla.

Ocak, G. (2006). Ürün Seçki Dosyaları Hakkında Öğrenci Görüşleri: Erzurum İli Örneği; http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/170/170/gürbüz%20ocak.doc Web adresinden 15.11.2009 tarihinde edinilmiştir.

Ogan Bekiroğlu, F. (2008). Assessing Assessment: Examination of pre-service physics teachers'attitudes towards assessment and factors affecting their attitudes, *International Journal of Science Education,* 1-39, 2008.

Orbeyi, S. ve Güven, B. (2008). Yeni İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı'nın Değerlendirme Öğesine İlişkin Öğretmen Görüşleri, Eğitimde Kuram ve Uygulama. 4(1): 133-147 http://eku.comu.edu.tr/index/4/1/sorbeyi_bgüven.pdf Web adresinden 29.03.2010 tarihinde edinilmiştir.

Orhaner, E. ve Tunç, A. (2001). *Ticaret ve Turizm Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri.* Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

Öncü, H. (2009). Ölçme ve Değerlendirmede Yeni Bir Yaklaşım: Portfolyo Değerlendirme. http://www.tsadergisi.org/arsiv/nisan2009/06.pdf Web adresinden 10.10.2009 tarihinde edinilmiştir.

Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve Öğretme.* Ankara: PegamA Yayıncılık.

Paulson, F.L., Paulson, P.R. ve Meyer, C.A. (1991). What Makes a Portfolio a Portfolio? *Educational Leadership*, 48, 5, 60-63.

Raupers, P. M. (2000). Effects of Accommodating Learning-style Preferences on Long-term Retention of Technology Training Content. *National Forum of Applied Educational Research Journal*, 13, 2, 23-26.

Saban, A. (2002). *Öğrenme ve Öğretme Süreci.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Sağlam Arslan A., Devecioğlu Kaymakçı Y., Arslan S. (2009). Alternatif Ölçme Değerlendirme Etkinliklerinde Karşılaşılan Problemler: Fen ve Teknoloji Öğretmenleri Örneği [Elektronik Sürüm], *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 28, 1-12.

Sırkıntı A. (2007). İlköğretimde Öğretmenlerin Matematik Dersinde Alternatif Değerlendirme Tekniği Olan "Ürün Seçki Dosyası (Portfolyo)" Hakkında Görüşleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Spady, W. ve Marshall, K. (1991). Beyond Tradional Outcomes-Based Education. *Educational Leadership*, 49, 67–72.

Şaşmaz Ören, F. (2005), Fen Eğitiminde Portfolyo ve Rubrik Değerlendirme Üzerine Bir Çalışma. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. Denizli: *Pamukkale Üniversitesi* Eğitim Fakültesi.

Tatar N. ve Şaşmaz Ören F. (2009). İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Değerlendirme Yaklaşımlarına İlişkin Görüşleri II [Elektronik Sürüm], *Kastamonu Eğitim Dergisi,*17, 3, 781-798.

Tezci E. ve Demirli C. (2004). Bir Performans Değerlendirme Modeli: Bireysel Gelişim Dosyası. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı* [Elektronik Sürüm], Malatya*: İnönü* Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.

Uçak, E. (2006). Maddenin Sınıflandırılması ve Dönüşümler Konusunda Çoklu Zekâ Kuramı Destekli Öğretim Yönteminin Öğrenci Başarısı, Tutumu ve Hatırda Tutma Düzeyine Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi,* Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Vural, B. (2004). *Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zekâ.* İstanbul: Hayat Yayıncılık.

Yaşar, Ş. (1998). Yapısalcı Kuramda Öğrenme ve Öğretme Süreci [Elektronik Sürüm], *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 8, 1-2, 68-75.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Nitel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Seçkin Kitapevi.

Yılmaz, M. ve Akkoyunlu, B. (2006). Farklı Öğrenme Ortamlarının Kalıcılığa Etkisi [Elektronik Sürüm], *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 23, 209- 218.

http://www.eod.hacettepe.edu.tr/seminerdosyalari/betulilci.doc Erişim Tarihi: 01.10.2009

http://www.aoa.edu.tr/ozder/files/ogrenci_merkezli_egitim_uygulama_modeli.pdf Erişim Tarihi: 11.11.2009.

EK 1. Portfolyo Öğretmen Anketi

Sevgili öğretmenler;

Değerlendirme, öğretimin vazgeçilmez unsurlarından biridir. Değişen eğitim anlayışıyla beraber değerlendirmede kullanılan yöntemlerde kendini yenilemiştir. Değerlendirmedeki bu yeniliklerden biri de Ürün Dosyası (Portfolyo) uygulamalarıdır. Ürün dosyası (Portfolyo) uygulaması öğrencilerin süreç içinde yaptığı etkinliklerin, çalışmaların düzenli bir şekilde biriktirilmesi, sunulması, sergilenmesidir değerlendirilmesidir.

Bu çalışmanın temel amacı, ilköğretim öğretmenlerinin tamamlayıcı değerlendirme tekniklerinden biri olan "ürün seçki dosyalarının (portfolyo)" Sosyal Bilgiler dersinde uygulanabilirliği hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Araştırmada yer alan sorulara vereceğiniz samimi cevaplar araştırmanın geçerliğini ve güvenirliğini olumlu yönde etkileyeceğinden son derece önemlidir. Tüm soruları cevapladığınız ve araştırmaya katıldığınız için teşekkür ediyorum.

Duygu SÜNBÜL
Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

1. Cinsiyetiniz

( ) BAY ( ) BAYAN

Yaşınız: ……

2. Hangi okul mezunusunuz?

( ) Eğitim fakültesi
( ) Fen Edebiyat Fakültesi
( ) Öğretmen okulu
( ) Ön lisans
( ) Eğitim enstitüsü
( ) Diğer (belirtiniz)

3. Mesleki deneyiminiz kaç yıldır?

( ) 0-5 yıl
( ) 6-10 yıl
( ) 11-15 yıl
( ) 16-20 yıl
( ) 21 yıl ve üzeri

4. Girdiğiniz sınıf mevcudu kaçtır?
( ) 0-15 ( ) 16-25 ( ) 26-35 ( ) 36-45 ( ) 45 den fazla

5. Görev yaptığınız okulun adı?

……..

Portfolyonun Uygulanabilirliğine Dair Öğretmen Görüşleri

1. Ürün dosyalarının (portfolyoların) ***yapılandırılması*** için gerekli olan ders süresini yetersiz buluyorum.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

2. Ürün dosyalarının (portfolyoların) ***yapılandırılması*** için gerekli olan özel materyallerin (dosya, kağıt, vb.) temin edilmesinde sıkıntı yaşıyorum.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

3. Ürün dosyası (portfolyo) ***hazırlama*** sürecinde öğrencilerin itirazı ile karşılaşıyorum.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

4. Ürün dosyası (portfolyo) ***uygulaması*** için gerekli olan ders süresini yetersiz buluyorum.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

5. Ürün dosyalarının (portfolyoların) saklanması için okullardaki donanımı yetersiz buluyorum.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

6. Ürün dosyası (portfolyo) sunumlarının uygulanması, planlanması ve değerlendirilmesi için gerekli olan maddi olanakların (fotokopi için gerekli para vb.) eksikliği bu yöntemi uygulamamı olumsuz etkiliyor.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

7. Ürün dosyasına (portfolyoya) koyulması gereken çalışmaları öğrencilere anlatmakta zorluk çekiyorum.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

8. Öğrencilerin çalışma kâğıtlarını kaybetmesi süreci olumsuz etkiliyor.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

9. Öğrencilerin ürün dosyalarına (portfolyolarına) gereken önemi vermeyişinden kaynaklanan düzensizlik uygulamayı olumsuz etkiliyor.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

10. Ürün dosyası (portfolyo) değerlendirme sürecinin uygulanması esnasında geçirilecek olan zamanı ve çabayı, ürün dosyalarının (portfolyoların) eğitime getireceği katkıya değer ***bulmuyorum.***

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

11. Ürün dosyası (portfolyo) değerlendirme sürecini planlamak için öğretmenin harcayacağı zamanı uzun buluyorum.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

12. Ürün dosyası (portfolyo) değerlendirme sürecinde velilerin itirazı ile karşılaşıyorum.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

13. Ürün dosyası (portfolyo) değerlendirme sürecine yönelik okul yönetiminin itirazı ile karşılaşıyorum.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

14. Ürün dosyasını (portfolyoyu) oluşturan her çalışmaya uygun ölçme aracı geliştirmekte zorluk çekiyorum.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

15. Ürün dosyasını (portfolyoyu) oluşturan her çalışmanın dereceleme ölçeği, rubrik, kontrol listesi, öz değerlendirme gibi ölçme araçlarıyla tek tek değerlendirilmesinde sıkıntı yaşıyorum.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

16. Değerlendirme ölçeklerinin her öğrenci ve her çalışma için çoğaltılmasında zorluk çekiyorum.

Kesinlikle Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılıyorum ( ) Kesinlikle Katılıyorum ( )

EK 2. Portfolyo Öğrenci Anketi

Sevgili öğrenciler;

Portfolyo, performans görevleri ve proje çalışmalarınızı da kapsayan, her ders için istediğiniz her çalışmayı koyabildiğiniz dosyalardır.

Bu araştırma, ürün dosyası adı ile de bilinen portfolyolar hakkındaki görüşlerinizi almak amacıyla yapılmaktadır. Bu nedenle aşağıdaki soruların yer aldığı bu form oluşturulmuştur. . Bu amaçla aşağıda sizlere sorulacak sorulara içtenlikle cevap vereceğinizi ummaktayız. Her soruyu dikkatle okuduktan sonra ilgili seçeneklerden size en uygun olanı işaretleyiniz. Yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Duygu SÜNBÜL
Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BANA KENDİNİ TANIT

Cinsiyetin: Kız ( ) Erkek ( )

Annenin öğrenim durumu: Okur-yazar değil ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( )

Babanın öğrenim durumu: Okur-yazar değil ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( )

Annenin mesleği:

Babanın mesleği:

Aylık gelir düzeyiniz:

ANKET SORULARI

1. **Ürün dosyası hazırlamak bana sorumluluk bilinci kazandırdı.**

   Evet, katılıyorum ( ) Az katılıyorum ( ) Hayır, katılmıyorum ( )

2. **Ürün dosyası hazırlarken daha iyi öğrendiğimi düşünüyorum.**

   Evet, katılıyorum ( ) Az katılıyorum ( ) Hayır, katılmıyorum ( )

3. **Ürün dosyası hazırlamaktan zevk alıyorum.**

   Evet, katılıyorum ( ) Az katılıyorum ( ) Hayır, katılmıyorum ( )

4. **Ürün dosyası hazırlamayı sıkıcı buluyorum**.

   Evet, katılıyorum ( ) Az katılıyorum ( ) Hayır, katılmıyorum ( )

5. **Ürün dosyası hazırlamanın çok zaman alıcı olduğunu düşünüyorum.**

   Evet, zaman alıcı ( ) Biraz zaman alıcı ( ) Çok zaman alıcı ( )

6. **Ailem ürün dosyası hakkında yeteri kadar bilgi sahibidir.**

   Evet, bilgi sahibi ( ) Biraz bilgi sahibi ( ) Hayır, bilgi sahibi değil ( )

7. **Ailem ürün dosyama koyduğum çalışmalara değer verir.**

Evet, değer verir ( ) Biraz değer verir. ( ) Hayır, değer vermez ( )

8. **Portfolyo ödevlerimin (performans, proje) hepsini ailem yapar.**

   Evet, onlar yapar ( ) Bazen onlar yapar ( ) Hayır, yapmazlar ( )

9. **Ürün dosyası çalışmaları için ihtiyaç duyduğum malzemeleri almada sıkıntı yaşıyoruz.**

   Evet,çok pahalı ( ) Bazen, malzemeyi bulamıyoruz ( ) Hayır ,sıkıntı yaşamıyoruz ( )

10. **Kendi ürünlerimizi değerlendirmek için öğretmen bize öz değerlendirme formları verir.**

    Evet, verir ( ) Bazen verir ( ) Hayır, hiç vermez ( )

11. **Öğretmenimiz bizlere portfolyo hakkında açıklamalar yapar.**

    Evet, yapar ( ) Bazen yapar ( ) Hayır, yapmaz ( )

12. **Ürün dosyalarımız sınıf dolabında saklanır.**

    Evet, saklanır ( ) Hayır, saklanmaz ( )

13. **Ürün dosyamı sürekli yanımda taşımak bana çok zor geliyor (12. Soruya hayır diyenler için)**

    Evet, çok ağırlık yapıyor ( ) Hayır, taşımada zorlanmıyorum ( )

14. **Ailemle sık sık ürün dosyamdaki çalışmalarımı inceleriz.**

    Evet, inceleriz ( ) Bazen inceleriz ( ) Hiç incelemeyiz ( )

15. **Portfolyo çalışmalarını (örneğin; performans görevlerini) çok zor buluyorum.**

    Evet, yapılması zor ( ) Bazılarının yapımı zor ( ) Hayır, zor değil ( )

16. **Portfolyo çalışmalarını son gün yaparım.**

    Evet, son gün yaparım ( ) Bazen son güne kalır ( ) Hayır, son güne bırakmam ( )

17. **Öğretmenin verdiği performans ve proje görevlerini nasıl yapacağımı anlayamıyorum.**

    Evet, anlayamıyorum ( ) Bazen anlayamıyorum ( ) Hayır, anlıyorum ( )

18. **Ürün dosyası çalışmalarımda (performans görevi vb) bilgisayar araştırmalarını annem/babam yapar.**

    Evet, onlar yapar ( ) Bazen onlar yapar ( ) Hayır, ben yaparım ( ) İnternetim yok ( )

19. **Ürün dosyası çalışmalarımı (performans görevi vb) sadece internetten yararlanarak hazırlarım.**

    Evet, sadece internetten yararlanırım ( ) Hayır, kitap, gazete vb. kullanırım ( )

EK 3. Portfolyo Veli Görüşme Formu

Sayın Veli;

Portfolyo uygulamasında öğrenci velilerinin karşılaştıkları sorunları incelemek, ürün dosyası uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmanın birinci kısmında size ait demografik özellikler, ikinci kısmında ise karşılaştığınız sorunları ölçmeye yönelik açık uçlu sorular yer almaktadır. Araştırmanın bulguları, size sunulan bu formda yer alan sorulara vereceğiniz cevaplara bağlı olacağından; cevapların içtenliği formun güvenirliliğini artıracaktır. Formda belirtilen soruların tamamını dikkatle okumanız ve görüşlerinizi içtenlikle belirtmeniz beklenmektedir. Kıymetli zamanınızdan tasarruf edip çalışmama katkıda bulunduğunuz için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Formun daha güvenilir cevaplanabilmesi için Portfolyo ve performans görevleri kısaca şu şekilde açıklanabilir. *Portfolyo*, öğretmenin öğrencilerinin belli bir alandaki bilgi, beceri ve yeteneklerini gözlemlemesi ve denetlemesi için öğrenci çalışmalarını sistematik bir şekilde toplamasıdır. *Performans görevi,* öğrencilere gerçek yaşamda karşılaşabilecekleri problem durumlarını sunan ve öğrencilerin üst düzey zihinsel becerilerinin geliştirilmesini ve ölçülmesini amaçlayan etkinliklerdir.

Duygu SÜNBÜL
Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Cinsiyetiniz: Erkek( ) Kadın ( )

Mesleğiniz:

Yaşınız:

Eğitim düzeyiniz: Okur-yazar değil( ) Diplomasız okur-yazar ( )

İlkokul( ) Ortaokul( ) Lise( ) Üniversite( ) Lisans Üstü( )

Ekonomik gelir düzeyiniz:

VELİ GÖRÜŞME FORMU

Aşağıdaki sorulara içtenlikle cevap vermeniz çalışmamız açısından büyük önem taşımaktadır. Şimdiden teşekkür ederim.

1. Yukarıdaki tanımdan yola çıkarak çocuklarınız bu tür çalışmalar yapıyor mu?

2. Ürün dosyası (portfolyo) uygulamasının gerekli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Açıklayınız?

3. Ürün dosyası (portfolyo) uygulamasının çocuklarınızın ders başarısına ne gibi etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?

4. Çocuklarınızın ürün dosyalarını (portfolyolarını) inceleyip gelişimleri hakkında çocuklarınıza ne gibi açıklamalarda bulunuyorsunuz?

5. Ürün dosyası (portfolyo) uygulamalarında ne gibi zorluklarla karşılaşıyorsunuz? Açıklayınız?

6. Ürün dosyası içerisine konan performans görevlerinin yapımı sırasında çocuklarınıza ne gibi yardımlarda bulunuyorsunuz?